

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Μουσική

Β΄ Γυμνασίου

Τετράδιο Εργασιών

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΚΥΠΡΟΥ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Μουσική
Β΄ Γυμνασίου

Τετράδιο Εργασιών

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Μουσική Β΄ Γυμνασίου, Τετράδιο Εργασιών

Επιμέλεια – Επεξεργασία Υλικού: Καλυψώ Απέρρη – Γρηγόριου, Σύμβουλος ΓΕΜΕ, Γραφείο Αναλυτικών Προγραμμάτων (Ενότητες 1, 2, 3)
Αντωνία Φοράρη, Γραφείο Αναλυτικών Προγραμμάτων (Ενότητες 4, 5, 6)

Συνεργάστηκαν στη συγγραφή οι Καθηγητές/τριες Μουσικής:

- Καλυψώ Απέρρη – Γρηγόριου (1.1)
- Κωνσταντίνα Λουκά – Ελένη Παστελλή (1.2)
- Κυριακή Θεοδώρου (2.1)
- Μαρίνα Χατζηδημητρίου – Γιαρμπιάν (2.2)
- Μάριος Λυσάνδρου (3.1)
- Ειρήνη Χατζηκυριάκου (3.2)
- Ειρήνη Χατζηκυριάκου (3.3)
- Ευγενία Σολομωνίδου (3.4)
- Λιανά Γιωργούδη – Ανθούλα Χατζηαντώνη (4.1)
- Μαρία Πέτρου (4.2)
- Αντωνία Φοράρη (4.3)
- Νάσια Καμένου (4.4)
- Κορίνα Κωνσταντή (4.5)
- Τάσος Πρωτοπαπάς (5.1)
- Ιάκωβος Πάρπας – Ηλέκτρα Φωτιάδου (5.2)
- Μαρίνος Νεόφυτου (5.3)
- Αντωνία Φοράρη (6.1)
- Κάτια Δεδελετάκη (6.2)
- Γεωργία Καλλή (6.3)

Οργάνωση - Εποπτεία: Άντρη Χατζηγεωργίου – Λυμπουρή, ΕΜΕ Μουσικής

Γλωσσική Επιμέλεια: Μαριάννα Χριστόφια – Παλάτου, Υπηρεσία Ανάπτυξης Προγραμμάτων

Σχεδιασμός Εξωφύλλου: Χρύσης Σιαμμάς, Υπηρεσία Ανάπτυξης Προγραμμάτων

Συντονισμός Έκδοσης: Χρίστος Παρπουνας, Συντονιστής Υπηρεσίας Ανάπτυξης Προγραμμάτων

Έκδοση 2012 (Δοκιμαστική Έκδοση)
Ανατύπωση 2013 (με μικροδιορθώσεις)
Ανατύπωση 2014
Εκτύπωση: Ariagraf & ΣΙΑ ΕΕ

© ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΚΥΠΡΟΥ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ
ISBN: 978-9963-0-4627-0

Στο εξώφυλλο χρησιμοποιήθηκε ανακυκλωμένο χαρτί σε ποσοστό τουλάχιστον 50%, προερχόμενο από διαχείριση απορριμμάτων χαρτιού. Το υπόλοιπο ποσοστό προέρχεται από υπεύθυνη διαχείριση δασών.

***Η αλήθεια της μουσικής
βρίσκεται στη δόνηση εκείνη που παραμένει στο αυτί,
όταν ο τραγουδιστής έχει τελειώσει το τραγούδι και
ο οργανοπαίχτης δεν αγγίζει πια τις χορδές - Kahlil Gibran***

***Σας ευχόμαστε
εύηχα μουσικά ταξίδια!!!***

Περιεχόμενα

1. Σε ρυθμούς... αφρικάνικους

1.1 Mama Africa 1.....	6
1.2 Mama Africa 2.....	13

2. Μελωδικοί εξωτικοί αυτοσχεδιασμοί

2.1 Ράγκα και τάλα.....	26
2.2 Μπαλινέζικο κετσάκ.....	32

3. Μουσική για... χορό

3.1. Βραζιλιάνικοι ρυθμοί.....	42
3.2 Μεξικάνικη φιέστα	52
3.3 Στα υψίπεδα των Άνδεων.....	63
3.4 Αργεντινή και τάνγκο.....	74

4. Το «κλασικό» στον ορίζοντα του «διαχρονικού»

4.1 Ο Χαίντελ και το ορατόριο.....	90
4.2 Ο Μπαχ και η ορχηστρική σουίτα.....	95
4.3 Ο Μπαχ και η τοκάτα.....	107
4.4 Ο Μότσαρτ και το θέμα και παραλλαγές.....	112
4.5 Ο Μπετόβεν και το μοτίβο.....	121

5. Ευρωπαϊκές προδιαγραφές

5.1 Ενωμένη Ευρώπη.....	134
5.2 Μια Μεσόγειος... μουσική: Η μουσική της Ελληνόφωνης Κ. Ιταλίας.....	144
5.3 Εδώ είναι Βαλκάνια!.....	151

6. Ο γύρος της Ελλάδας

6.1 Μουσικοί ρυθμοί στην Ελλάδα: Ζεϊμπέκικος.....	164
6.2 Με βιολί σαντουροβιόλι: Ελληνόφωνο πολυφωνικό τραγούδι.....	174
6.3 Ζυγίες και κομπανίες: Κρητική παραδοσιακή μουσική.....	181

Σε ρυθμούς... αφρικάνικους

1.1 Mama Africa 1

1.2 Mama Africa 2

Mama Africa 1

Αφρική!

Η γενέτειρα του ανθρώπινου πολιτισμού.

Ο πολιτισμός της Αφρικής είναι πλούσιος σε ιστορία και συμβολισμό.

Η μουσική, ο χορός και οι ιεροτελεστίες στην αφρικάνικη κοινότητα είναι αλληλένδετες.

«Χωριό χωρίς μουσική, είναι ένα νεκρό χωριό»

Αφρικάνικο Γνωμικό

Η δύναμη των τυμπάνων!

- Η δύναμη των τυμπάνων κυριαρχεί στην Αφρικάνικη μουσική και έχει βαθιά θρησκευτικό και τελετουργικό χαρακτήρα.
 - Κάθε είδος τύμπανου κρύβει και τη δική του ιστορία.
 - Οι εκτελέσεις από σύνολα τυμπάνων είναι ρυθμικά πολύπλοκες και έχουν πυκνή υφή. Ο κορυφαίος τυμπανιστής έχει τον πιο δύσκολο και πολυσύνθετο ρόλο, καθώς οδηγεί το σύνολο και παίζει σόλο. Δίνει τις ρυθμικές ιδέες και «εντολές» για την εξέλιξη της εκτέλεσης στους οργανοπαίχτες αλλά και στους χορευτές, εάν συμμετέχουν.
 - Πολλά και διαφορετικά ρυθμικά σχήματα εκτελούνται ταυτόχρονα.
- Ρυθμικά σχήματα με διαφορετικό παλμό εκτελούνται ταυτόχρονα (π.χ. ένα τύμπανο παίζει με παλμό 3/4 και ένα άλλο με παλμό 4/4).
 - Στη μουσική της Δυτικής Αφρικής, πολύ συχνά, οι καμπάνες παίζουν ένα μικρό επαναλαμβανόμενο ρυθμικό μοτίβο. Στην Ευρωπαϊκή μουσική θα λέγαμε ότι δημιουργείται ένα ρυθμικό οστινάτο. Στη μουσική της Αφρικής, ο ρόλος αυτής της ρυθμικής γραμμής (timeline) που δημιουργείται, είναι πολύ σημαντικός καθώς λειτουργεί ως τη ρυθμική βάση και «δένει» το όλο κομμάτι.

Τραγούδι

Odododiodio!

Σύνθεση: Yacub Addy

Απλοποιημένη διασκευή: Καλυψώ Απέργη Γρηγορίου

Soprano

Alto

Tenor

O a e

O a e

O a e

S

A

T

O a e O a e O a e O a e O a e O a e

O a e O a e O a e O a e O a e O a e

O a e O a e O a e O a e O a e O a e

S

A

T

O a e Gha na Gha na Gha na Gha na

O a e Gha na Gha na Gha na Gha na

Gha na Gha na Gha na Gha na

«Odododiodio»: εκλογική περιφέρεια της περιοχής Accra της Γκάνα.

Χάρτης της Γκάνας

Ακρόαση

Η μαγεία της Αφρικάνικης μουσικής!

Η ακρόαση αποτελείται από τέσσερα σύντομα αποσπάσματα συναυλιών του θρύλου της Αφρικάνικης μουσικής Yacub Addy και του συγκροτήματος του *Odadaa*, από τη Γκάνα.

Ο Yacub Addy είναι ο γηραιότερος μιας σπουδαίας οικογένειας εκτελεστών τυμπάνων, της οικογένεια Addy, από την περιοχή Accra της Νότιας Γκάνας. Ως γηραιότερος αλλά και εμπειρότερος, έχει τον ρόλο του κορυφαίου (master drummer) στο συγκρότημα.

Με το συγκρότημα *Odadaa*, περιοδεύουν και παρουσιάζουν σε όλο τον κόσμο την παραδοσιακή μουσική της Γκάνας, αλλά και τις νέες συνθέσεις του που βασίζονται στην παράδοση αλλά με την πνοή του 21^{ου} αιώνα.

Στο τελευταίο απόσπασμα της ακρόασης, ο Yacub Addy είναι στη σκηνή μαζί με τον Wynton Marsalis, τρομπετίστα και συνθέτη από τη Νέα Ορλεάνη της Αμερικής.

Απόσπασμα Α, «*Bawai*» - παραδοσιακοί ρυθμοί σε τύμπανα

Απόσπασμα Β, «*Beduwe*» - παραδοσιακό τραγούδι, σε διασκευή του Yacub Addy

Απόσπασμα Γ, «*Odododiodio*» - τραγούδι, σύνθεση του Yacub Addy

Απόσπασμα Δ, - αυτοσχεδιασμοί μεταξύ δύο θρύλων της μουσικής.

Κατά τη διάρκεια της ακρόασης κυκλώστε τις σωστές απαντήσεις:

Απόσπασμα Α, «*Bawai*»

- Το κρουστό με το οποίο ξεκινά το βίντεο του Αποσπάσματος Α:

Τύμπανο

Καμπάνες

Κρόταλα

- Είναι όλο το «*Bawai*»:

ένας συνεχής αυτοσχεδιασμός.

μία δομημένη σύνθεση με αρχή - μέση - τέλος, όπου στο μεσαίο μέρος υπάρχει κορύφωση.

Απόσπασμα Β, «*Beduwe*»

- Το «*Beduwe*» ξεκινά με: εκτέλεση κρουστών τραγούδι

- Η χορωδία έχει μόνο συνοδευτικό ρόλο

Μέλος της χορωδίας έχει και ρόλο κορυφαίου στο τραγούδι

Τα μέλη της χορωδίας έχουν και ρόλο εκτελεστών κρουστών

- Ο κορυφαίος των τυμπάνων δίνει: ρυθμική εντολή για να τελειώσει το τραγούδι

με ιαχή, εντολή για να τελειώσει το τραγούδι

Απόσπασμα Β, «Beduwe» και Γ, «Ododiodio»

- Με ρυθμική βάση (κρουστών) όπου οι συλλαβές συμπίπτουν με τον παλμό της μελωδίας
Με ρυθμική βάση (κρουστών) όπου οι συλλαβές δεν συμπίπτουν με τον παλμό της μελωδίας

Απόσπασμα Α, «Bawai», Β, «Beduwe» και Γ, «Ododiodio»

- Εκτελούνται πολλοί και διαφορετικοί ρυθμοί ταυτόχρονα (πολυρυθμία)
Εκτελείται ένα ρυθμικό σχήμα κάθε φορά

Απόσπασμα Γ, «Ododiodio»

- Οι αφρικάνικες μελωδίες συνήθως «κτίζονται» πάνω σε κλίμακες τεσσάρων, πέντε, έξι ή επτά νοτών. Το απόσπασμα Γ ακρόασης «Ododiodio», «κτίστηκε» σε κλίμακα (θα σας βοηθήσει για την επιλογή σας, η παρτιτούρα του τραγουδιού «Ododiodio»)

4 νοτών

5 νοτών

6 νοτών

7 νοτών

- Η μελωδική γραμμή έχει: κίνηση προς τα κάτω κίνηση προς τα πάνω
κυρίως μικρά διαστήματα 2ας και 3^{ης} που επαναλαμβάνονται
διάφορα, μεγάλα διαστήματα που συνεχώς εναλλάσσονται
- Η μορφή του τραγουδιού είναι: Στροφική Ερώτηση – Απάντηση

Απόσπασμα Δ

- Ένας μουσικός διάλογος εξελίσσεται μεταξύ των δύο εκτελεστών
Ο τρομπετίστας παίζει σόλο και ο εκτελεστής κρουστών συνοδεύει
- Δύο όργανα της μουσικής τζαζ που ακούγονται απαλά να συνοδεύουν είναι :
το πιάνο η κιθάρα το κοντραμπάσο
- Τα πιο κάτω όργανα παρουσιάζονται σε όλα τα αποσπάσματα.
Κυκλώστε ένα κρουστό που χρησιμοποιεί ο κορυφαίος.

Τελεβί (Γκάνας)

Κόνγκας

Τζέμπε

Τάμα, το «τύμπανο που μιλά»

Καχόν

Σιεκέρε

Τα αισθήματα που μου προκαλεί η μουσική που άκουσα είναι:

.....

Στο διαδίκτυο μπορείτε να παρακολουθήσετε:

- τέσσερα σύντομα αποσπάσματα συναυλιών του Yacub Addy και του συγκροτήματος του Odadaa και του Wynton Marsalis, στο <http://www.youtube.com/watch?v=cMWyjrVfuNc>

Σύνθεση

Σε ρυθμούς... αφρικάνικους

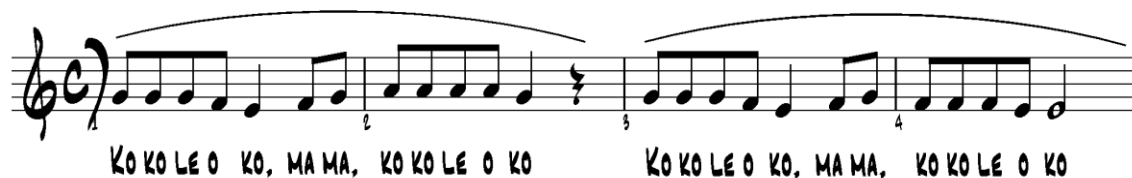
Βασισμένη σε ιδέα της Ελένης Παστελλή

Χωριστείτε σε 4 ομάδες

Προετοιμασία:

→ Μάθετε να τραγουδάτε και να παίζετε στο μελωδικό σας όργανο τη μελωδία του τραγουδιού «Κοκολεοκο», παραδοσιακού παιδικού τραγουδιού της Λιβερίας. Η λέξη Κοκολεοκο είναι ηχητική, όπως το ελληνικό Κοκορίκου.

Μελωδία Α

→ Ακολουθως, μάθετε να τραγουδάτε και να παίζετε στο μελωδικό σας όργανο την ακόλουθη μελωδία που είναι ένα διάστημα 3^{ης} κάτω από τη μελωδία Α.

Μελωδία Β

→ Δοκιμάστε με τον διπλανό ή τη διπλανή σας να εκτελέσετε ταυτόχρονα τις δυο μελωδίες.

Οδηγίες σύνθεσης:

→ προσθέστε στις πιο πάνω μελωδίες, ένα μελωδικό οστινάτο 2 μέτρων, χρησιμοποιώντας την ακόλουθη τετράφθογγη κλίμακα

→ δημιουργήστε μία ρυθμική γραμμή (timeline) - οστινάτο που θα εκτελούν οι καμπάνες

→ αποφασίστε ποια δύο μέλη από την ομάδα σας θα αυτοσχεδιάσουν ρυθμικά για 4 μέτρα, σε τύμπανα. Να εκτελεστούν ταυτόχρονα οι αυτοσχεδιασμοί των δύο μελών, ώστε να δημιουργείται πολυρυθμός.

→ επιλέξτε έναν από τους ρυθμικούς αυτοσχεδιαστές για να έχει τον ρόλο του κορυφαίου των τυμπάνων

→ αποφασίστε την ταχύτητα εκτέλεσης της σύνθεσής σας.

→ εκτελέστε τη σύνθεση σας μία φορά ως ομάδα, προσπαθώντας να έχετε συγχρονισμό, σταθερό ρυθμό και να ακολουθείτε τις οδηγίες του κορυφαίου (master drummer)!

Σύνθεση (συνέχεια)

Soprano
Alto
Bongo Drums
Xylophone
Cowbell

Σειρά εκτέλεσης:

Μέτρηση 2 μέτρων σε ξυλάκια (claves) από τον/την εκπαιδευτικό ή μαθητή/τρια: 1 & 2 & 1,2,3,4

Ρυθμική γραμμή bongos για 4 μέτρα – όλοι

1. Όσοι έχουν οριστεί από κάθε ομάδα να εκτελούν τη γραμμή των bongos, συνεχίζουν
2. Ρυθμική γραμμή Καμπάνων (timeline) – Ομάδα Α και συνεχίζουν μέχρι και την 6^η οδηγία
3. Ρυθμικός αυτοσχεδιασμός 4 μέτρων – Ομάδα Α
4. Μελωδικό οστινάτο – Ομάδα Α, και συνεχίζει να παίζεται ενώ εκτελείται η 5^η και 6^η οδηγία
5. Μελωδία Α – από Ομάδα Α
6. Μελωδία Α από ομάδα Α και Μελωδία Β από υπόλοιπες ομάδες.

Ρυθμική γραμμή Bongos για 4 μέτρα- όλοι

1. Όσοι έχουν οριστεί από κάθε ομάδα να εκτελούν τη γραμμή των bongos, συνεχίζουν
2. Ρυθμική γραμμή Καμπάνων (timeline) – Ομάδα Β και συνεχίζουν μέχρι και την 6^η οδηγία
3. Ρυθμικός αυτοσχεδιασμός 4 μέτρων – Ομάδα Β
4. Μελωδικό οστινάτο – Ομάδα Β, και συνεχίζει να παίζεται ενώ εκτελείται η 5^η και 6^η οδηγία
5. Μελωδία Α – από Ομάδα Β
6. Μελωδία Α από ομάδα Β και Μελωδία Β από υπόλοιπες ομάδες.

Ρυθμική γραμμή bongos για 4 μέτρα - όλοι

Ακολουθούν την ίδια σειρά εκτέλεσης και οι ομάδες Γ και Δ. Το τέλος δίνεται με τα bongos.

Αυτοαξιολόγηση και Ετεροαξιολόγηση

Σχολιάστε τις συνθέσεις σας. Δικαιολογήστε τις απαντήσεις σας.
Χρησιμοποιήστε μουσικούς όρους όπου μπορείτε.

	ΟΜΑΔΑ Α	ΟΜΑΔΑ Β	ΟΜΑΔΑ Γ	ΟΜΑΔΑ Δ
Εκτελέστηκαν με ακρίβεια και συγχρονισμό οι μελωδικές γραμμές σε παράλληλες τρίτες;				
Το μελωδικό οστινάτο που προσθέσατε ήταν πετυχημένο;				
Οι αυτοσχεδιασμοί ήταν εμπνευσμένοι και δημιούργησαν πολυρυθμία;				
Ο κορυφαίος των κρουστών έδινε σαφείς οδηγίες στην ομάδα;				
Αποδόθηκε το ύφος της αφρικάνικης μουσικής;				
Πέτυχε η ιδέα της παρουσίασης των συνθέσεων των ομάδων ως ένα έργο;				
Υπήρχε συγχρονισμός στην εκτέλεση της ομάδας σας;				
Τι θα θέλατε να βελτιώσετε στην εκτέλεση της ομάδας σας;				

Στο διαδίκτυο μπορείτε να παρακολουθήσετε:

- Το παραδοσιακό παιδικό τραγούδι της Λιβερίας «Kokoleoko» (01:23)
<http://www.youtube.com/watch?v=zJeQesTpnb8>

*«Το τραγούδι που δεν έχει αρχηγό (κορυφαίο), δεν τραγουδιέται καλά»
Γνωμικό από το Κικούγιου*

Mama Africa 2

Η δύναμη του τραγουδιού!

«Αν μπορείς να περπατήσεις,
μπορείς και να χορέψεις. Αν μπορείς
να μιλήσεις, μπορείς και να
τραγουδήσεις»

Γνωμικό της Ζιμπάμπουε και του Σουδάν

- Ιδιαίτερα διαδεδομένο είναι το ομαδικό τραγούδι, στο οποίο υπάρχει ένας «κορυφαίος» που τραγουδά και η χορωδία που «απαντά».
- Τα τραγούδια είναι στροφικά ή σε μορφή ερώτησης – απάντησης. Όμως, οι τραγουδιστές (όπως και οι εκτελεστές οργάνων) μπορούν να αλλάξουν τα λόγια ή τη μελωδία του τραγουδιού όπως θέλουν. Έτσι, η εκτέλεση ενός στροφικού τραγουδιού μπορεί να γίνει σαν ένα θέμα με παραλλαγές (A, A1, A2 A3 κ.ά.) και ένα τραγούδι με μορφή ερώτησης – απάντησης να γίνει σαν ένα Ροντό (A B A' B' A'' B'' κ.ά.)!
- Μπορεί επίσης, κάποιος να αυτοσχεδιάσει ή να φτιάξει μια παραλλαγή της μελωδίας, ενώ οι υπόλοιποι χορωδοί συνεχίζουν να τραγουδούν

την αρχική μελωδία.

- Συχνά, διαφορετικές φωνές τραγουδούν διαφορετικές μελωδίες, ταυτόχρονα (πολυφωνία). Η αφρικάνικη πολυφωνία παρουσιάζεται σε μορφή παράλληλων διαστημάτων (συνήθως 3^{ωv}, 4^{ωv} και 5^{ωv}), και εμπλουτίζεται με στοιχεία ερώτησης – απάντησης και σύντομων αυθόρμητων αυτοσχεδιασμών.
- Οι μελωδίες είναι συνήθως σύντομες και απλές. Πολύ συχνά είναι κατιούσες με βηματική κίνηση, ενώ λίγες φορές συναντώνται πηδήματα.
- Το τραγούδι μπορεί να είναι a capella, να «απαντούν» στον κορυφαίο ομοφωνικά (δηλαδή να τραγουδούν σε συγχορδίες), να έχει γέφυρες που εκτελούνται από μουσικά όργανα, να συνοδεύεται από μελωδικά οστινάτι και διάφορα ρυθμικά σχήματα που κτυπούν οι χορωδοί, ή και να συνοδεύεται από χορό.

Αφρικάνικη Ζωγραφική Βατίκ (πάνω σε ύφασμα)

Τραγούδι 1

Senua de dende (Σένουα ντε τέντε)

Το «Senua de dende» είναι ένα παραδοσιακό νανούρισμά της Γκάνας. Στο τραγούδι, μία μητέρα καλεί το παιδάκι της με το χαϊδευτικό του όνομα.

Sen - ua de den - de sen - ua

Se - nua de den - de

sen - ua de den - de sen - ua de den - de sen - ua

Τραγουδήστε το a capella, ως δίφωνο κανόνα.

«Mother's song», γλυπτό από τον Νιγηριανό Chidi Okoye

«Swinging the Baby», πίνακα του Κενυάτη ζωγράφου Bernard Ndichu Njuguna

Τραγούδι 2 (εναλλακτικό)

Βanuwa (Μπάνουα)

Το «Βanuwa» είναι ένα παραδοσιακό τραγούδι αγάπης και νανούρισμα από τη Λιβερία. Η λέξη Βanuwa, θα μπορούσε να μεταφραστεί, περιφραστικά, ως *Μην κλαις μικρό, γλυκό κορίτσι*.

1 Ba-nu-wa Ba-nu-wa Ba-nu-wa-yo

2 Ba-nu-wa Ba-nu-wa Ba-nu-wa-yo

5 3 Ba-nu-wa Ba-nu-wa Ba-nu-wa-yo

4 Neh-ni a-la-no neh-ni a-la-no

Μην κλαις μικρό, γλυκό κορίτσι,
μην κλαις,
ο πατέρας σου δεν είναι στο χωριό,
η μητέρα σου λείπει για λίγο,
οι αδελφοί σου είναι στο ποτάμι,
μην κλαις.

Τραγουδήστε το a capella, ως τετράφωνο κανόνα.

«Walking with Children», πίνακας του Κενυάτη ζωγράφου Bernard Ndichu Njuguna

Ενορχήστρωση 1

Senua de Dende

Παραδοσιακό Νανούρισμα Γκάνας
Ενορχήστρωση: Κωνσταντίνα Λουκά

Andante

Recorder, voice

mp Sen ua de den de Sen ua _____ Sen ua de den de Sen ua _____

Claves

mp

Maracas

mp

Piano

Xylophone

mp

Metallophone

mp

Detailed description: The score is for a 4/4 piece in G major, marked 'Andante'. The Recorder and voice parts play a melody with a fermata over the second measure. The Claves play a steady quarter-note pattern. The Maracas play a pattern of quarter notes with a 'zzz' tremolo effect on the second and fourth notes of each measure. The Piano accompaniment features a treble clef with chords and a bass clef with a simple bass line. The Xylophone and Metallophone parts play a rhythmic accompaniment of chords.

Ενορχήστρωση (συνέχεια)

5
i. Rec. *mp* Sen ua de den de sen ua de den de sen ua de den de sen ua _____

5
Clv. *mp*

Mrs. *mp*

5
Pno. *mp*

BX *mp*

AM *mp*

Detailed description: This is a musical score for a vocal piece with piano accompaniment. The score is written for five parts: vocal (i. Rec.), clarinet (Clv.), maracas (Mrs.), piano (Pno.), and two additional parts (BX and AM). The vocal line features a melodic phrase with the lyrics 'Sen ua de den de sen ua de den de sen ua de den de sen ua' and a final note with a long underline. The piano accompaniment consists of a rhythmic pattern in the right hand and a steady bass line in the left hand. The maracas part has a characteristic rhythmic pattern with a wavy line above it. The BX and AM parts provide harmonic support with chords and single notes. The dynamic marking *mp* (mezzo-piano) is used throughout. The score is divided into four measures.

Ενορχήστρωση 2 (εναλλακτική)

Banuwa

Παραδοσιακό Λιβερίας
Ενορχήστρωση: Ελένη Παστελλή

The musical score is written for a percussion ensemble. It consists of nine staves, each representing a different instrument. The time signature is common time (C). The score is divided into four measures. The Aulos 1 and Aulos 2 parts are in treble clef. The Glockenspiel and Marimba parts are also in treble clef, with the word "sticks" written above the notes. The Metallophone part is in treble clef. The Vibraphone part is in treble clef. The Wood Blocks, Maracas, and Drum parts are in bass clef. The Wood Blocks part uses a double bar line and a common time signature. The Maracas and Drum parts use a double bar line and a common time signature. The score ends with a double bar line and repeat dots.

Από την Αφρική στην Αμερική...

Δυτική Αφρική... αρχές του 19^{ου} αιώνα, άνδρες, γυναίκες και παιδιά, πληθυσμοί ολόκληρων χωριών, απάγονται από τα σπίτια τους από οπλισμένους λευκούς και στοιβάζονται ως «εμπόρευμα» στα αμπάρια των πλοίων με προορισμό την Αμερική.

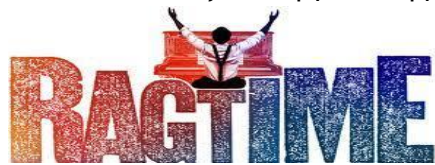
Αμερική... αρχές του 19^{ου} αιώνα, ακόμα ένα φορτίο μαύρων σκλάβων φτάνει, και οι λευκοί ιδιοκτήτες γης εξασφαλίζουν πολλά και φτηνά εργατικά χέρια για τις φυτείες καπνού, βαμβακιού, ρυζιού και ζάχαρης.

Οι σκλάβοι ζούσαν κάτω από άθλιες συνθήκες τρομοκρατούνταν, βασανίζονταν, σκοτώνονταν. Η προσπάθεια αποκοπής τους από την «ομφάλιο λώρο» τους, να λατρεύουν τους θεούς τους, να ντύνονται με τα παραδοσιακά τους ρούχα. Εκχριστιανίζονται, μαθαίνουν αγγλικά και υποχρεώνονται να υιοθετήσουν νέες συνήθειες. Το εμπόριο σκλάβων προς τις Αμερικάνικες Ηπείρους είχε ξεκινήσει τον 16^ο αιώνα. Στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής απαγορεύτηκε το 1865.

την Αφρική, ήταν συνεχής και πειστική, καθώς δεν τους επιτρεπόταν να μιλούν τις γλώσσες τους, να παίζουν τη μουσική τους, να λατρεύουν τους θεούς τους, να ντύνονται με τα παραδοσιακά τους ρούχα.

Στις φάρμες και στις βαμβακοφυτείες γεννήθηκαν τα πρώτα τραγούδια των μαύρων της Αμερικής, της δουλείας στον τύπο «ερώτηση – απάντηση», θρησκευτικά τραγούδια «Σπιρίτουαλ» και «Γκόσπελ», όπου ο ιερέας λειτουργεί ως κορυφαίος και το εκκλησίασμα απαντά τραγουδιστά αλλά και πολλές φορές χτυπώντας ρυθμικά χέρια και πόδια. Εξελίξεις των πιο πάνω τραγουδιών είναι τα «Μπλουζ» και η γενικά η μουσική τζαζ.

Η Ράγκταιμ αποτέλεσε το πρώτο είδος χορευτικής, οργανικής και φωνητικής μουσικής της Αφροαμερικάνικης μουσικής που συνδύαζε την αφρικανική πολυφωνική μουσική παράδοση με την ευρωπαϊκή κλασική μουσική και συγκεκριμένα το εμβατήριο.

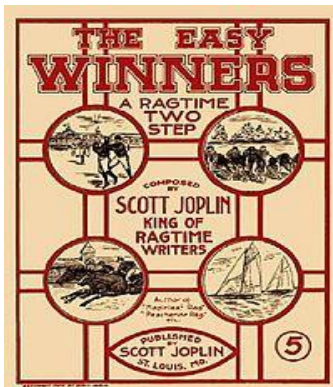
Γύρω στο 1870 καθιερώθηκε ως πιανιστικό στίλ και έγινε δημοφιλές τη δεκαετία του 1910. Η πλατιά διάδοση του ραγκ, οφειλόταν στην ευθυμία του και στο πιανιστικό – ευρωπαϊκό στίλ, το οποίο αποτέλεσε το πρώτο είδος «μαύρης» μουσικής που δέχτηκαν οι λευκοί να την ακούν και να την εκτελούν (αφού ήταν καταγεγραμμένη σε παρτιτούρα).

Η επιτυχία του ράγκταιμ ήταν εκπληκτική. Από μαρτυρίες αλλά και ηχογραφήσεις της εποχής, φαίνεται ότι πολλά ελαφρά κλασικά κομμάτια γίνονταν ραγκς.

Επίσης το ράγκταιμ είχε προκαλέσει βαθιά αίσθηση όχι μόνο στην Αμερική αλλά και στην Ευρώπη, καθώς κίνησε το ενδιαφέρον ευρωπαίων συνθετών, όπως ο Ι. Στραβίνσκι και Κ. Ντεμπυσσύ, προς την Αφροαμερικάνικη μουσική.

Ακρόαση

«The Easy Winner» Σκοτ Τζόπλιν (1867 – 1917)

Καθώς ακούτε την ακρόαση κυκλώστε τα σωστά και συμπληρώστε τις προτάσεις:

- Το μουσικό όργανο που εκτελεί είναι:
Τρομπέτα ξυλόφωνο πιάνο τύμπανο
- Η μελωδία κτίζεται πάνω:
σε κλίμακα από 4 νότες στη λα ύφεση μείζονα
- Η μελωδία έχει το σχήμα ♪ ♪ ♪ (συγκοπτόμενο ρυθμό)
Η μελωδία έχει σπασμένες συγχορδίες

Εξώφυλλο παρτιτούρας του 1901

Η συνοδεία έχει το σχήμα ♪ ♪ ♪

Η συνοδεία έχει σπασμένες συγχορδίες

- Η μορφή του κομματιού είναι η ακόλουθη:

Εισαγωγή A A B B A Εισαγωγή 2 Γ Γ Δ Δ A

Εισαγωγή A B

A B A

A B A Γ A Δ A

- Οι συνθέσεις ράγκταϊμ, έχουν μορφή ψευδο – ροντό, δηλαδή μορφή που μοιάζει με το ευρωπαϊκό ροντό, μορφή που συναντιέται συχνά στο εμβατήριο. Κοιτάξτε ξανά τη μορφή του «The Easy Winners» που κυκλώσατε πριν λίγο. Με ποια άλλη βρίσκετε ότι μοιάζει;

.....

- Το «The Easy Winners»:

Δομείται γύρω από αυτοσχεδιασμούς

Είναι μία καταγραμμένη σύνθεση όπου ο εκτελεστής ακολουθεί πιστά την παρτιτούρα.

- Τα αισθήματα που μου προκαλεί η μουσική που άκουσα είναι:

.....

- Από τα χαρακτηριστικά του «The Easy Winners» που εντοπίσατε, κυκλώστε: με μπλε χρώμα αυτά που παραπέμπουν στην ευρωπαϊκή μουσική και με κόκκινο χρώμα αυτά που παραπέμπουν στην αφρικάνικη μουσική.

Στο διαδίκτυο μπορείτε να παρακολουθήσετε το «The Easy Winner»:

- Από τον εξάριετο πιανίστα μουσικής ράγκταϊμ, John Arpin's, σε μία εκτέλεση του 2007 στο 16th Bohem Ragtime και Jazz Festival της Ουγγαρίας
<http://www.youtube.com/watch?v=ikA5ciTwT3s&feature=related> (04: 37)
- Από το σύνολο μουσικής ράγκταϊμ του Κονσερβατορίου της Νέας Αγγλίας
<http://www.youtube.com/watch?v=AoFYCR718Lw&feature=related> (03:58)

Ακρόαση (συνέχεια)

Εισαγωγή και μέρος Α

The Easy Winners

A Ragtime Two Step

SCOTT JOPLIN

Not fast

The first system of musical notation for 'The Easy Winners' consists of two staves, treble and bass clef, in 2/4 time with a key signature of three flats (B-flat, E-flat, A-flat). The tempo marking 'Not fast' is placed above the first measure. The melody in the treble clef begins with a quarter note G4, followed by eighth notes A4-B4, C5-B4, and a quarter rest. The bass clef accompaniment starts with a quarter note G3, followed by eighth notes A3-B3, C4-B3, and a quarter rest. The system concludes with a double bar line and a repeat sign, followed by two chords in the treble clef.

The second system of musical notation continues from the first system. It features a treble clef staff with a series of chords and a melodic line, and a bass clef staff with a steady accompaniment of chords. The system ends with a double bar line and a repeat sign.

The third system of musical notation continues the piece. It shows a treble clef staff with a melodic line and a bass clef staff with a consistent accompaniment. The system concludes with a double bar line and a repeat sign.

The fourth and final system of musical notation for this section. It features a treble clef staff with a melodic line and a bass clef staff with a steady accompaniment. The system ends with a double bar line and a repeat sign.

Σύνθεση

Σε ρυθμούς Ράγκταϊμ

Χωριστείτε σε 4 ομάδες.

Με την ομάδα σας:

→ Συνθέστε μία μελωδική γραμμή 4 μέτρων στην κλίμακα Ντο μείζονα. Η σύνθεσή σας να περιλαμβάνει το ρυθμικό σχήμα $\text{♩} \text{♩} \text{♩}$. Προσπαθήστε να είναι μια ολοκληρωμένη μικρή φράση με μουσικότητα.

→ Προσθέστε ένα ρυθμικό οστινάτο. Επιλέξτε ένα οστινάτο που πιστεύετε ότι ταιριάζει στο ύφος της μουσικής ράγκταϊμ.

→ Επιλέξτε τα μουσικά όργανα τάξης που θα εκτελέσουν την καθεμιά γραμμή. Πολλά μελωδικά όργανα να παίζουν τη μελωδική γραμμή που θα γράψετε, ώστε να είναι ευδιάκριτη.

→ Παρουσιάστε τις συνθέσεις ως ένα έργο, ως μία ραγκ σε μορφή «ψευδοροντό».

Andante

The musical score is for a 4-measure composition in D major, 2/4 time, marked Andante and *mf*. It consists of five staves:

- Staff 1 (Vocal):** Four measures of whole rests.
- Staff 2 (Drum):** A steady ostinato of quarter notes: D4, E4, F4, G4.
- Staff 3 (Piano):** Chords in the right hand and eighth notes in the left hand. Right hand: D4, E4, F4, G4. Left hand: D4, E4, F4, G4.
- Staff 4 (Guitar 1):** Chords in the right hand and eighth notes in the left hand. Right hand: D4, E4, F4, G4. Left hand: D4, E4, F4, G4.
- Staff 5 (Guitar 2):** Chords in the right hand and eighth notes in the left hand. Right hand: D4, E4, F4, G4. Left hand: D4, E4, F4, G4.

Αυτοαξιολόγηση και Ετεροαξιολόγηση

Σχολιάστε τις συνθέσεις σας. Δικαιολογήστε τις απαντήσεις σας.
Χρησιμοποιήστε μουσικούς όρους όπου μπορείτε.

	ΟΜΑΔΑ Α	ΟΜΑΔΑ Β	ΟΜΑΔΑ Γ	ΟΜΑΔΑ Δ
Συμπεριλήφθηκε στη μελωδική γραμμή και χρησιμοποιήθηκε πετυχημένα το ;				
Η μελωδική γραμμή ήταν μια ολοκληρωμένη μικρή φράση με μουσικότητα;				
Το ρυθμικό οστινάτο που προσθέσατε, βοήθησε να προσεγγίσετε το ύφος της μουσικής ράγκταϊμ;				
Πέτυχε η ιδέα της παρουσίασης των συνθέσεων ως μία ραγκ σε μορφή «ψευτοροντό»;				
Αποδόθηκε το ύφος της μουσικής ράγκταϊμ στη σύνθεση σας;				
Υπήρχε συγχρονισμός στην εκτέλεση της ομάδας σας;				
Τι θα θέλατε να βελτιώσετε στην εκτέλεση της ομάδας σας;				

Μελωδικοί εξωτικοί αυτοσχεδιασμοί

2.1 Ράγκα και τάλα

2.2 Μπαλινέζικο κετσάκ

Ράγκα και τάλα

Τραγούδι

Καρδιά μου Καημένη Από την Ινδική ταινία "Mother India"

Ελληνική Διασκευή :Μπακάλης
Στίχοι :Δημήτρης Γκούτης
Ινδικοί στίχοι: Lata
Καταγραφή:Μαρίνα Χατζηδημητρίου
Κυριακή Θεοδώρου

Soprano

Καρ διά μου καη -μέ ε
Du - niya Mein Hum Aaye Hain

Soprano

νή πως βα σιάς και δε ρα γί ζεις στο ψεύ τη ντου νιά τόση απο νιά που α ντι κρί
To Jee-na Hi Pa-de-gaJee-van Hai A - vgar Ze- har To Pee - na Hi Pa vde ga

Soprano

ζεις Καρ

Soprano

Η συ χί α και χα ρά μέ σα στη ζω ή δεν έ χω νιώ σει και μια

Soprano

'γά πη ακό μα που 'χα πι στέ ψει μέ χει πλη γώ σει Η συ

Τραγούδι (συνέχεια)

Soprano

33 E
Δε με πό νε σε κα νείς Δε με πό νε σε κα νείς ού τε στιγμή

Soprano

40 A B E
μες στη ζω ή μου μες τους δρό μους ξα φνι κά κά ποιο προ ί θα βγει η ψυ χή μου Η δι

Soprano

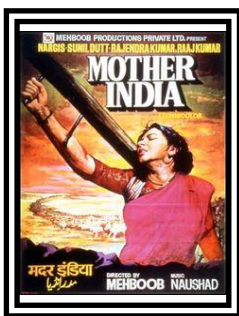
46 A B E
κή μου η καρ διά μοι ά ζει σαν αυ γή συν νε φια σμέ νη Απ' το

Soprano

50 A B E
μί σος του κό σμου κι απ' α γά πη εί ναι κα μέ νη

Στο διαδίκτυο μπορείτε να παρακολουθήσετε:

- Το τραγούδι «Duniya Mein Hum Aaye Hain», από την βραβευμένη κινηματογραφική ταινία «Mother India» (1957) http://www.youtube.com/watch?v=s6__sBT7jbs
- Το τραγούδι «Καρδιά μου Καημένη», ελληνική διασκευή του ινδικού τραγουδιού «Duniya Mein Hum Aaye Hain». Διασκευή: Μπάμπης Μπακάλης, ελληνικοί στίχοι: Δημήτρης Γκούτης, ερμηνεία: Στράτος Διονυσίου, Βεατρίκη Καλή (1960) <http://www.youtube.com/watch?v=leQzfvZICck>

«Mother India – Γη ποτισμένη με ιδρώτα»: Η πλοκή του έργου εξελίσσεται σ' ένα Ινδικό χωριό και σκιαγραφεί τις δύσκολες συνθήκες διαβίωσης μιας οικογένειας. Ανάμεσα στα 12 τραγούδια που περιέχει η ταινία, είναι και το τραγούδι *Duniya Men Hum Aaye Hain*. Το τραγούδησε η διάσημη Ινδή τραγουδίστρια *Lata Mangeshkar*. Το 1960 δισκογραφείται και στην Ελλάδα. Είναι η εποχή που η Ινδία «κατέκτησε» την Ελλάδα με τις ταινίες της, με αποτέλεσμα ένα μουσικό ρεύμα ινδικής καταγωγής να έχει επηρεάσει σημαντικά το λαϊκό τραγούδι. Μεγάλοι καλλιτέχνες και συνθέτες μεταγλώττιζαν το ινδικό ρεπερτόριο.

Εργασία για το σπίτι: Ψάξτε και βρείτε Ινδικά τραγούδια μεταγλωττισμένα στα Ελληνικά.

Ενορχήστρωση

ΚΑΡΔΙΑ ΜΟΥ ΚΑΗΜΕΝΗ

Ενορχήστρωση: Κυριακή Θεοδώρου

The musical score is arranged for two flutes, percussion (snare drum), and metallophone. It is in 3/4 time and G major. The tempo is marked 'Allegro'.

Flute 1 (Αυλός 1): The melody is written in treble clef. It features a melodic line with a fermata over the first four measures. Chord diagrams for Em, B, and Em are provided above the staff.

Flute 2 (Αυλός 2): The accompaniment is written in treble clef. It includes lyrics: *Καρδιά - μου καη-με έ - νη πως βα-στάς και δε ρα - γί - ζεις, στο*

Percussion (Κρουστό (τάπλα)): The part is written in a drum staff, showing a steady eighth-note pattern.

Metallophone (Μεταλλόφωνο): The part is written in treble clef, providing harmonic support with chords.

Flute 1 (Αυλός 1): The second system starts at measure 5. It continues the melodic line with a fermata. Chord diagrams for B, E, B, and E are provided above the staff.

Flute 2 (Αυλός 2): The accompaniment continues with lyrics: *ψεύ - τη ντου-νιά τό - ση α - πο - νιά που α - ντι-κρύ - ζεις,*

Percussion (Κρουστό (τάπλα)): Continues the eighth-note pattern.

Metallophone (Μεταλλόφωνο): Continues the harmonic accompaniment.

Ακρόαση

- Παρακολουθήστε το βίντεο με τον σπουδαίο Ινδό μουσικό Ραβί Σανκάρ (Ravi Shankar) και άλλους μουσικούς
<http://www.youtube.com/watch?v=4gWCiLexiY>
- Αντιστοιχήστε τις Λέξεις - Κλειδιά και τα Όργανα με την κατάλληλη γραμμή της γραφικής παρτιτούρας που σας δίνεται, σύμφωνα με το απόσπασμα που ακούτε.

Λέξεις Κλειδιά:

1. Μελωδία-Αρμονία: Ράγκα
2. Ρυθμός: Τάλα
3. Ισοκράτης
4. Ρυθμικός Αυτοσχεδιασμός
5. Μελωδικός Αυτοσχεδιασμός

Ινδικά Μουσικά Όργανα:

1. Βίνα:
πολύχορδο όργανο

2. Σιτάρ:
πολύχορδο δεξιτεχνικό όργανο

3. Τάμπλα:
Μεμβρανόφωνα

Γραφική Παρτιτούρα

1. _____

2. _____

3. _____

Σύνθεση

Συνθέστε... Ινδικά!!!

Χρησιμοποιώντας τις οδηγίες, συνθέστε με την ομάδα σας ένα σύντομο μουσικό κομμάτι εμπνευσμένο από τις μακρινές Ινδίες...

Χωριστείτε σε ομάδες των τριών.

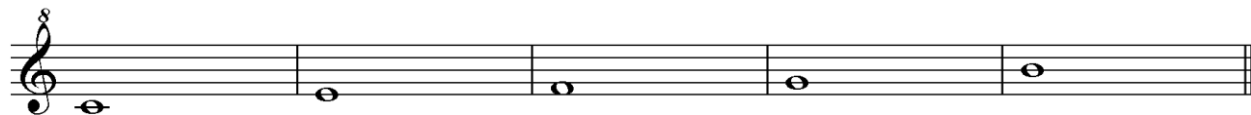
→ Ένα μέλος της ομάδας σας θα εκτελεί το τάλα σε ένα τύμπανο.

Τάλα: Adi (ρυθμικός κύκλος από 8 παλμούς, χωρίζεται σε 3 ahas: 4+2+2)

1	2	3	4	5	6	7	8
X				X		X	

→ Ένα μέλος της ομάδας σας, καθώς εκτελεί το πιο πάνω τάλα, θα αυτοσχεδιάζει ρυθμικά σε ένα μεμβρανόφωνο όργανο που να προσομοιάζει, όσο το δυνατό, με tabla.

Ράγκα: Behag (ατμόσφαιρα: βράδυ, γαλήνη)

→ Ένα μέλος θα εκτελεί τον Ισοκράτη: ΝΤΟ-ΣΟΛ στον ρυθμό του τάλα Adi(1, 5, 7) σε ένα μελωδικό όργανο που δίνει «μακριούς» ήχους.

→ Ένα μέλος θα αυτοσχεδιάζει μελωδικά, χρησιμοποιώντας νότες από τη ράγκα Behag σε ελεύθερο χρόνο, στο στίλ της Ινδικής μουσικής. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε και αυλούς.

Μην ξεχνάτε να δώσετε **ΜΟΡΦΗ** στη σύνθεσή σας:

1. Εισαγωγή: Ρυθμικός αυτοσχεδιασμός + Ισοκράτημα (δεν σταματά ποτέ)
2. Μελωδικός αυτοσχεδιασμός (ράγκα) + Μεμβρανόφωνο εκτελεί το τάλα
3. Ξανά ρυθμικός αυτοσχεδιασμός + λιτή μελωδία
4. Μελωδικός Αυτοσχεδιασμός + ρυθμική συνοδεία τάλα
5. Κλείσιμο: λιτή εκτέλεση από όλα τα μέρη.

Αυτοαξιολόγηση και Ετεροαξιολόγηση

Σχολιάστε τις συνθέσεις σας. Δικαιολογήστε τις απαντήσεις σας. Χρησιμοποιήστε μουσικούς όρους.

Θα σας βοηθήσει η πιο κάτω τράπεζα λέξεων:

συγχρονισμένα, ασυγχρόνιστα, με ακρίβεια, μελωδικότητα, μουσικότητα, ευαισθησία, λεπτομέρεια, ομαδοποίηση, επαναλαμβανόμενοι ρυθμοί.

ΚΡΙΤΗΡΙΑ	ΟΜΑΔΑ Α	ΟΜΑΔΑ Β	ΟΜΑΔΑ Γ	ΟΜΑΔΑ Δ
Χρησιμοποιήθηκαν οι δοσμένες νότες του Ράγκα;				
Εκτελέστηκε με ακρίβεια το Τάλα;				
Υπήρχε ισοκράτημα;				
Εκτελέστηκε με επιτυχία ο αυτοσχεδιασμός, όσο το δυνατόν, στο στίλ της ινδικής μουσικής;				
Ακολουθήθηκαν τα βήματα (οδηγίες φυλλαδίου) για την επιτυχή σύνθεση Ινδικής Ράγκα και τάλα;				
Χρησιμοποιήθηκαν όργανα που να «αντιστοιχούν» στα ινδικά όργανα που γνωρίσατε;				
Η σύνθεση εκτελέστηκε από την ομάδα με αυτοπεποίθηση;				

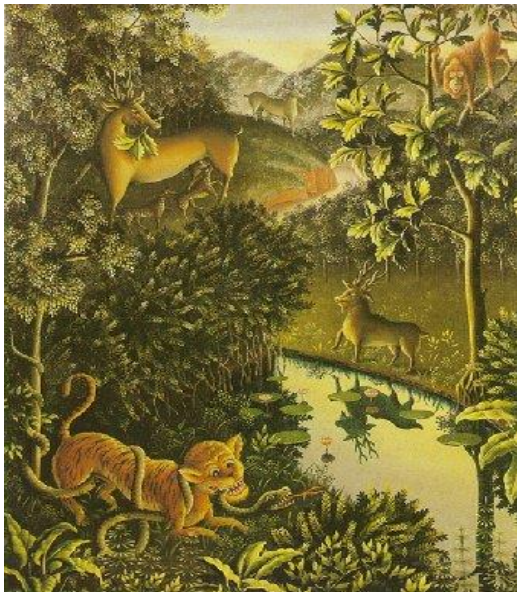
«Τα δύο βασικά στοιχεία της ινδικής μουσικής είναι η ράγκα και το τάλα...**ράγκα**... με τη λέξη αυτή εννοείται το σύστημα που περιλαμβάνει όλα τα μελωδικά στοιχεία μίας σύνθεσης... κάθε ράγκα έχει ανιούσα και κατιούσα μορφή, καθορισμένα μελίσματα, χαρακτηριστικές μελωδικές φράσεις και συγκεκριμένη ώρα της μέρας για εκτέλεση... είναι δύσκολο να οριστεί τι είναι ράγκα γιατί... περιγράφει και διάφορα εξωμουσικά στοιχεία (π.χ. ψυχολογική διάθεση, ώρα της ημέρας κ.ά.)... Μοιάζει αρκετά με την έννοια του δρόμου στην ελληνική λαϊκή μουσική και με την έννοια του ήχου στη βυζαντινή μουσική. Ο όρος **τάλα** αναφέρεται σε όλα τα ρυθμικά στοιχεία μίας σύνθεσης.. συνήθως αποτελείται από 6 έως 16 χτύπους το καθένα... Τα τάλα διαιρούνται σε ομάδες χτύπων».

Πηγή πληροφοριών: Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, *Μουσική Β΄ Γυμνασίου, Βιβλίο Μαθητή*, Αθήνα: ΟΕΒΔ (σ. 21,22).

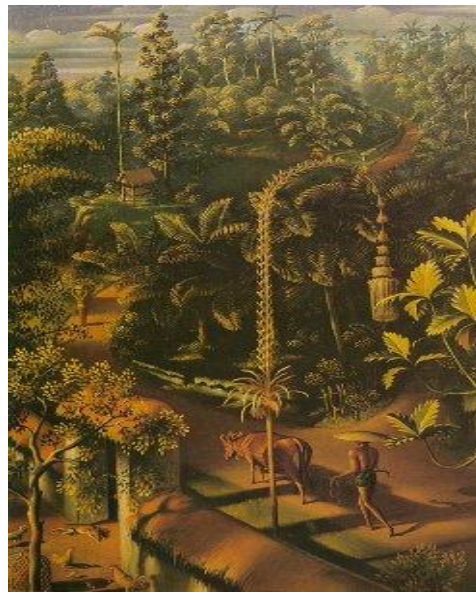
Μπαλινέζικο κετσάκ

Κυκλώστε τις λέξεις και φράσεις που πιστεύετε ότι περιγράφουν, χαρακτηρίζουν, «ζωγραφίζουν» τη μουσική που ακούτε και το βίντεο που βλέπετε. Ακολουθώντας σχολιάστε στην ολομέλεια της τάξης.

Τραγούδι, κραυγή, τονισμοί σε συλλαβές, πάντα σε ίδια ένταση, πολλοί ρυθμοί συγχρόνως, μόνο ένας ρυθμός, ίδια ταχύτητα, εναλλαγή ταχυτήτων, κυκλική διάταξη, τετράφωνη χορωδία, εκτέλεση από ομάδες ανδρών παραδοσιακής μουσικής, ακρίβεια, εκτέλεση στη φύση, αίθουσα συναυλιών, μίμηση, πολύχρωμα ρούχα, ασπρόμαυρα ρούχα, κινήσεις με το σώμα, κινήσεις με τα χέρια, εισαγωγή πριν την εκτέλεση του χορού – χορωδίας, χορός και χορωδία ξεκινούν αμέσως, αυτοσυγκέντρωση, γυναικείος χορός.

Balineze legend 1928, Walter Spies

Road on Bali, 1928, Walter Spies

Παραδοσιακό Μπαλινέζικο κετσάκ

Το Κετσάκ είναι ένα δρώμενο που συνδυάζει χορό, τραγούδι και θεατρικότητα.

Είναι το αποτέλεσμα της συνεργασίας δύο σπουδαίων καλλιτεχνών του πρώτου μισού τους 20^{ου} αιώνα. Το 1930 ο Ινδονήσιος χορευτής Wayan Limbak (1897 -2003) και ο Γερμανός ζωγράφος Walter Spies (1895-1942) συνεργάστηκαν για τη δημιουργία του Κετσάκ ή αλλιώς «χορού των πιθήκων», βασιζόμενοι στις κινήσεις του παραδοσιακού χορού Sanghyang, τους ήχους πιθήκων και μέρους της ιστορίας του Ινδικού έπους Ramayana. Οι δημιουργοί του, παρουσίασαν το Κετσάκ σε πάρα πολλές παραστάσεις ανά τον κόσμο, κάνοντας το διάσημο. Το Κετσάκ πλέον, αποτελεί για το Μπαλί πόλο έλξης τουριστών.

Ο μύθος Ramayana

Το Κετσάκ εξιστορεί το ακόλουθο μέρος του μύθου Ramayana:

Ο πρίγκιπας Rama πηγαίνει να κυνηγήσει το χρυσό ελάφι. Στο μεταξύ, ο δαιμόνιος Meganada απαγάγει την όμορφη γυναίκα του Rama, Sita. Ο Rama, ο αδελφός του Laksamana και ο Rawana, βασιλιάς της Lanka, ξεκινούν να πάνε για να σώσουν την πριγκίπισσα Sita. Στο δρόμο συναντούν τον βασιλιά των πιθήκων Sugriwa ο οποίος αποφασίζει να τους βοηθήσει. Το μέρος αυτό της ιστορίας τελειώνει με τη μάχη μεταξύ των στρατών του Sugriwa και του Meganada, όπου το καλό θριαμβεύει.

Τι κάνει το Κετσάκ ιδιαίτερο;

Μόνο «χορωδία» ανδρικών φωνών, η «gamelan suara» συνοδεύει τον χορό. Αυτή η χορωδία μπορεί να είναι όλοι οι άνδρες ενός μπαλινέζικου χωριού, οι οποίοι κάθονται περιμετρικά σχηματίζοντας ομόκεντρους κύκλους (κύκλους μέσα σε κύκλους), «τραγουδώντας» - «ψάλλοντας», χρησιμοποιώντας μόνο τη συλλαβή «τσακ».

Ανάμεσα στους χορωδούς, υπάρχει ένας αφηγητής που εξιστορεί μέρος της ιστορίας του Ινδικού έπους Ramayana.

Καθώς τραγουδούν, κινούν χέρια, γέρνουν τα σώματα τους δεξιά -αριστερά, μπρος - πίσω, απόλυτα συγχρονισμένα, και σύμφωνα με την εξέλιξη της ιστορίας που ο αφηγητής εξιστορεί. Σε κάποια σημεία χωρίζονται και σε δύο ομάδες –στη μέση του κύκλου όπου η μία με την άλλη ανταλλάζουν συνθήματα, ως μία μάχη σε εξέλιξη, όπου ανταλλάζονται χτυπήματα ανάμεσα στους αντιπάλους (βλ. μύθο Ramayana).

Υπάρχει ένας αρχηγός που δίνει τα συνθήματα για αλλαγές στις κινήσεις και στο τραγούδι και είναι εκείνος που ηγείται και του αυτοσχεδιασμού.

Κάποτε, συμπληρώνουν το δρώμενο γυναικείες φιγούρες που κάνουν τον χορό πιο εντυπωσιακό.

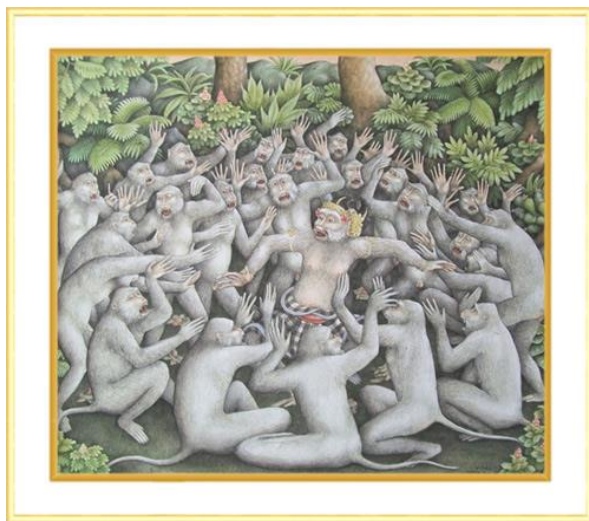
Ο Hanuman, θεός – πίθηκος των Ινδουιστών και ο στρατός του. Γλυπτό από ναό.

Εκτέλεση

Δοκιμάστε να εκτελέσετε ένα Κετσάκ!

Οδηγίες εκτέλεσης:

- Χωριστείτε σε τρεις, πέντε ή επτά ισάριθμες ομάδες.
- Κάθε ομάδα καθορίζει ένα μέλος της για να κρατά τον σταθερό παλμό, μετρώντας ή χτυπώντας μέχρι το 16. Μετά την πρώτη ή τη δεύτερη φορά εκτέλεσης να ακούγεται σιγανά κτύπος, μόνο ανά 4.
- Η τελεία σημαίνει παύση για ΕΝΑ χτύπο. Όπου έχει αριθμό πρέπει να λέτε τη συλλαβή «τσακ».
- Τώρα, αυξήστε την ταχύτητα εκτέλεσης! Συγχρονιστείτε όσο καλύτερα μπορείτε! Χρειάζεται εξάσκηση!
- Επιλέξτε 1-2 κινήσεις χεριών και σώματος (από το βίντεο που είδατε) και αποφασίστε σε ποια σημεία θα τις χρησιμοποιήσετε.

Kecak Kera
του Μπαλινέζου ζωγράφου
I Wayan Doliq (1955 -)

Εκτέλεση (συνέχεια)

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟ ΜΠΑΛΙΝΕΖΙΚΟ ΚΕΤΣΑΚ για 7 ομάδες

1	.	.	3	.	.	6	.	8	.	.	11	.	.	14	.	16
2	1	.	.	4	.	6	.	.	9	.	.	12	.	14	.	.
3	.	2	.	.	5	.	7	.	.	10	.	.	13	.	15	16
4	1	.	.	4	.	.	7	.	9	.	.	12	.	.	15	.
5	.	2	8	.	.	11	.	13	.	.	16
6	.	.	3	.	5	10
7	.	.	.	4	.	.	7	.	.	10	.	.	13	.	.	16

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟ ΜΠΑΛΙΝΕΖΙΚΟ ΚΕΤΣΑΚ για 5 ομάδες

2	1	.	.	4	.	6	.	.	9	.	.	12	.	14	.	.
4	1	.	.	4	.	.	7	.	9	.	.	12	.	.	15	.
5	.	2	8	.	.	11	.	13	.	.	16
6	.	.	3	.	5	10
7	.	.	.	4	.	.	7	.	.	10	.	.	13	.	.	16

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟ ΜΠΑΛΙΝΕΖΙΚΟ ΚΕΤΣΑΚ για 3 ομάδες

1	.	.	3	.	.	6	.	8	.	.	11	.	.	14	.	16
2	1	.	.	4	.	6	.	.	9	.	.	12	.	14	.	.
3	.	2	.	.	5	.	7	.	.	10	.	.	13	.	15	16

Ενορχήστρωση

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟ ΜΠΑΛΙΝΕΖΙΚΟ ΚΕΤΣΑΚ για 7 ομάδες

1 WOODBLOCK	.	.	3	.	.	6	.	8	.	.	11	.	.	14	.	16
2 ΤΡΙΓΩΝΟ	1	.	.	4	.	6	.	.	9	.	.	12	.	14	.	.
3 ΜΑΡΑΚΕΣ	.	2	.	.	5	.	7	.	.	10	.	.	13	.	15	16
4 ΚΑΣΤΑΝΙΕΤΕΣ	1	.	.	4	.	.	7	.	9	.	.	12	.	.	15	.
5 GUIRO	.	2	8	.	.	11	.	13	.	.	16
6 ΤΑΜΠΟΥΡΙΝΟ	.	.	3	.	5	10
7 ΝΤΕΦΙ	.	.	.	4	.	.	7	.	.	10	.	.	13	.	.	16

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟ ΜΠΑΛΙΝΕΖΙΚΟ ΚΕΤΣΑΚ για 5 ομάδες

2 ΤΡΙΓΩΝΟ	1	.	.	4	.	6	.	.	9	.	.	12	.	14	.	.
4 ΚΑΣΤΑΝΙΕΤΕΣ	1	.	.	4	.	.	7	.	9	.	.	12	.	.	15	.
5 GUIRO	.	2	8	.	.	11	.	13	.	.	16
6 ΤΑΜΠΟΥΡΙΝΟ	.	.	3	.	5	10
7 ΝΤΕΦΙ	.	.	.	4	.	.	7	.	.	10	.	.	13	.	.	16

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟ ΜΠΑΛΙΝΕΖΙΚΟ ΚΕΤΣΑΚ για 3 ομάδες

1 WOODBLOCK	.	.	3	.	.	6	.	8	.	.	11	.	.	14	.	16
2 ΤΡΙΓΩΝΟ	1	.	.	4	.	6	.	.	9	.	.	12	.	14	.	.
3 ΜΑΡΑΚΕΣ	.	2	.	.	5	.	7	.	.	10	.	.	13	.	15	16

Ακρόαση

Βίντεο 1: YouTube - Baraka - Kecak (Ramayana Monkey Chant).flv

Βίντεο 2: YouTube- Balinese chant--Lawrence Girl Choir.flv

Παρακολουθήστε προσεκτικά και συγκρίνετε τις δύο εκτελέσεις.
Η πρώτη σελίδα του μαθήματος μπορεί να σας φανεί χρήσιμη!

Ερωτήσεις	Βίντεο 1	Βίντεο 2
Πού γίνεται η εκτέλεση του κετσάκ; α) Έξω στη φύση, β) Σε αίθουσα συναυλιών, γ) Σε τάξη		
Το κετσάκ εκτελείται από: α) Αγόρια, β) Κορίτσια, γ) Άντρες, δ) Γυναίκες		
Οι εκτελεστές του κετσάκ είναι από το Μπαλί; α) Ναι, β) Όχι		
Ρούχα: α) Ασπρόμαυρα, β) Πολύχρωμα		
Διάταξη: α) Ομόκεντροι κύκλοι, β) Διάταξη χορωδίας		
Κινήσεις: α) Με το σώμα και τα χέρια, β) Χωρίς κίνηση		

Σε τι μοιάζει και πού διαφέρει το ένα κετσάκ από το άλλο; Χρωματίζω με μπλε (=μοιάζει), χρωματίζω με κόκκινο (=διαφέρει).

Συζήτηση

Συζητήστε τα πιο κάτω ερωτήματα με την ομάδα σας και ανταλλάξτε απόψεις στην ολομέλεια της τάξης.

Αν θέλετε, μπορείτε να σημειώσετε τις σκέψεις σας.

- 1) Ποια η σημασία της εκτέλεσης παραδοσιακής μουσικής;

.....

.....

.....

.....

.....

- 2) Τι επιτυγχάνεται με τη νέα, «μοντέρνα» εκτέλεση μιας παραδοσιακής μουσικής;

.....

.....

.....

.....

.....

Σύνθεση

Συνθέστε ένα Μπαλινέζικο Κετσάκ !!!

Χρησιμοποιώντας τις οδηγίες, συνθέστε με την ομάδα σας ένα σύντομο Κετσάκ εμπνευσμένο από το μακρινό Μπαλί.

Χωριστείτε σε 3 ή 5 ομάδες.

- Κάθε ομάδα ετοιμάζει τη δική της γραμμή Κετσάκ, σημειώνοντας στον πίνακα που σας δίνεται τις παύσεις και τα «τσακ». Χρησιμοποιείτε μεταξύ 5 - 7 συλλαβές «τσακ».
- Εκτελέστε το στην ομάδα σας.
- Προσθέστε μικρό φωνητικό αυτοσχεδιασμό, που θα εκτελεστεί ως ηχώ. Πριν την εκτέλεση του ομαδικού κετσάκ, να ακούσετε τον αυτοσχεδιασμό της κάθε ομάδας και να αποφασίσετε ποιον θα χρησιμοποιήσετε στην ομαδική εκτέλεση στην εισαγωγή ή κάπου στη μέση της εκτέλεσης.

Πριν την εκτέλεση του κετσάκ

- Αποφασίζονται τα φωνητικά συνθήματα για: αλλαγή ταχύτητας (πιο γρήγορα, πιο αργά), δυναμικής (σιγά, δυνατά), την αρχή του αυτοσχεδιασμού, το τέλος της εκτέλεσης.
- Μέλος μιας ομάδας, ορίζεται ως ο αρχηγός όλων των ομάδων, ο οποίο θα δίνει τα συνθήματα αλλαγών.
- Εάν στην εκτέλεση δείτε ότι δυσκολεύεστε στον συγχρονισμό, να ορίσετε ένα μέλος, από μία ομάδα που σιγανά (ρίανο), θα κρατά τον σταθερό παλμό (θα μετρά «από μέσα του» και ανά τέσσερα, θα σας δίνει τον πρώτο κτύπο).

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟ ΜΠΑΛΙΝΕΖΙΚΟ ΚΕΤΣΑΚ για 5 ομάδες

1																			
2																			
3																			
4																			
5																			

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟ ΜΠΑΛΙΝΕΖΙΚΟ ΚΕΤΣΑΚ για 3 ομάδες

1																			
2																			
3																			

Αυτοαξιολόγηση και Ετεροαξιολόγηση

Σχολιάστε τις συνθέσεις σας και δικαιολογήστε τις απαντήσεις σας.
Χρησιμοποιήστε μουσικούς όρους όπου μπορείτε.

ΚΡΙΤΗΡΙΑ	ΟΜΑΔΑ Α΄	ΟΜΑΔΑ Β΄	ΟΜΑΔΑ Γ΄	ΟΜΑΔΑ Δ΄	ΟΜΑΔΑ Ε΄
Χρησιμοποιήθηκε ο σωστός αριθμός συλλαβών τσακ; (5-7)					
Υπήρχε συγχρονισμός στο τραγούδι;					
Υπήρχε συγχρονισμός στις κινήσεις;					
Πέτυχε ο αυτοσχεδιασμός και η εκτέλεση του ως ηχώ;					
Ακολουθήθηκαν τα συνθήματα του αρχηγού;					
Υπήρχε θεατρικότητα;					
Τι θα θέλατε να βελτιώσετε;					

Tari Kecak, ξυλόγλυπτο του I Wayan Darlun (1948 -)

Dewi Nata I, I Wayan Darlun

Μουσική για... χορό

3.1. Βραζιλιάνικοι ρυθμοί

3.2 Μεξικάνικη φιέστα

3.3 Στα υψίπεδα των Άνδεων

3.4 Αργεντινή και τάνγκο

Βραζιλιάνικοι ρυθμοί

Γνωριμία με τον δημιουργό της Μποσανόβα:

Τη δεκαετία του 1950, η Βραζιλία άρχισε να αναπτύσσεται οικονομικά και να αποκτά εθνική υπερηφάνια. Τότε, μια ομάδα συνθετών, στις παραθαλάσσιες γειτονιές της Ιπανέμα και της Κοπακαμπάνα, ανέπτυξαν ένα είδος μουσικής που αποτελούνταν από συγχώνευση ήχων τζαζ (είδος αφροαμερικάνικης μουσικής) και ενός πιο απαλού και αργού ρυθμού σάμπα (βραζιλιάνικος παραδοσιακός χορός). Τον ονόμασαν «Μποσανόβα» δηλαδή «νέος ρυθμός». Ο συνθέτης, πιανίστας και κιθαρίστας Αντόνιο Κάρλος Ζομπίμ (A. C. Jobim), 1927-1994, έγραψε τις πρώτες μελωδίες μποσανόβα. Τα τραγούδια του έγιναν παγκοσμίως γνωστά και γνώρισε πολύ μεγάλη φήμη με τη μουσική που σύνθεσε μαζί με τον J. Gilberto για την ταινία «Orfeu Negro», στην οποία ο ρυθμός αυτός ακουγόταν ως μουσική τίτλων.

Bossa Nova της ζωγράφου Isabela Francisco (2009)

Γνωριμία με το «Κορίτσι από την Ιπανέμα»!

Για δύο χρόνια μία πανέμορφη νεαρή, πηγαίνοντας για την παραλία της Ιπανέμα (προάστιο του Ρίο ντε Τζανέιρο), περνούσε καθημερινά μπροστά από το café Veloso όπου σύχναζαν δυο φίλοι - ο συνθέτης Αντόνιο Κάρλος Ζομπίμ και ο στιχουργός Βίνισιους ντε Μοράες. Στις μέρες μας, το καφέ έχει μετονομαστεί σε «A Garota de Ipanema» και ο δρόμος «Rua Vinicius de Moraes».

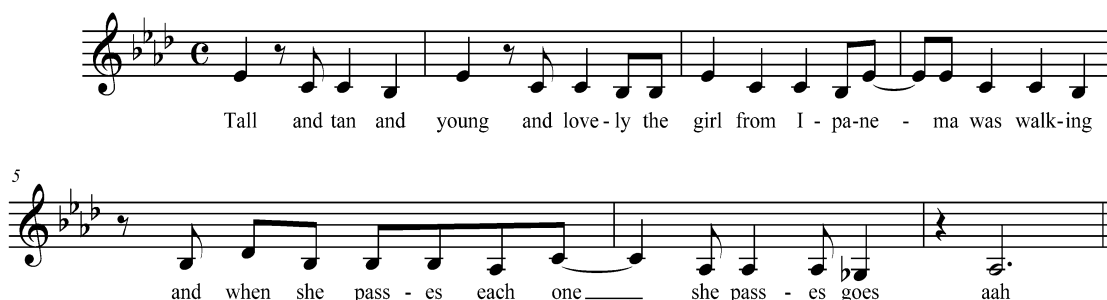
Το τραγούδι αυτό γράφτηκε το 1962 με στίχους στα πορτογαλικά (την επίσημη γλώσσα της Βραζιλίας). Η πρώτη του ηχογράφηση σε αγγλικούς στίχους (απόδοση: Norman Gimbel) έγινε στην Αμερική το 1964 στο άλμπουμ «Getz/Gilberto», όπου έπαιζαν: ο Antonio Carlos Jobim πιάνο, ο Stan Getz σαξόφωνο, ο João Gilberto κιθάρα, ο Sebastião Neto μπάσο και φωνητικά, ο Milton Banana ντραμς και η Astrud Gilberto (σύζυγος του João Gilberto) τραγούδι. Αυτή η εκτέλεση έκανε την μποσανόβα γνωστή παγκοσμίως. Την ίδια χρονιά κέρδισε το βραβείο Grammy ως το καλύτερο τραγούδι της χρονιάς.

Η παραλία της Ιπανέμα

Ακρόαση

«Το κορίτσι από την Ιπανέμα» («The Girl from Ipanema»)

Tall and tan and young and love-ly the girl from I - pa-ne - ma was walk-ing

5
and when she pass - es each one — she pass - es goes aah

Tall and tanned and young and lovely
the girl from Ipanema goes walking
and when she passes
each man she passes
goes Aaah!

When she moves it's like a samba
that swings so cool and sways so gently
that when she passes
each man she passes
goes Aaah!

Oh, but he watches so sadly
How, can he tell her he loves her
He, would just give his heart gladly

But each day when she walks to the sea
She looks straight ahead not at he

Tall and tanned and young and lovely
the girl from Ipanema goes walking
and when she passes
he smiles
but she doesn't see
no she doesn't see
she just doesn't see...

Bar Veloso, Píó (1962),
τώρα γνωστό ως Café «A Garota de Ipanema»,

S. Getz, S. Neto, A. C. Jobim, M. Banana J. Gilberto και A. Gilberto

Συνοδεύσετε το τραγούδι με τον
χαρακτηριστικό ρυθμό της μποζανόβα:

Στο διαδίκτυο μπορείτε να παρακολουθήσετε:

- την εκτέλεση του τραγουδιού «The girl from Ipanema» με τον Α. Κ. Ζομπίμ στο πιάνο και τον διάσημο κιθαρίστα João Gilberto
http://www.youtube.com/watch?v=5D_Lom2pjZQ&feature=related
- από τη σπουδαία τραγουδίστρια της τζαζ Ella Fitzgerald
<http://www.youtube.com/watch?v=MZjLz6o7uZM&feature=related>

Ακρόαση (συνέχεια)

Χαρακτηριστικά της μποσανόβα στο τραγούδι «Το κορίτσι από την Ιπανέμα»

viva a bossa nova Υπογραμμίστε το κατ' εξοχήν μουσικό όργανο που συνοδεύει μια μποσανόβα:

βιολί πιάνο ακουστική κιθάρα κλαρίνο σαξόφωνο ντραμς

viva a bossa nova Στα πιο πάνω όργανα, να κυκλώσετε κι άλλα που ακούσατε να παίζουν.

viva a bossa nova Το μέτρο είναι: 4/4 (και 2/4) 3/4

viva a bossa nova Ο τραγουδιστής/τρια τραγουδά: δυναμικά ήρεμα γλυκά

viva a bossa nova Η χροιά της φωνής του/της τραγουδιστή/τριας είναι:

γλυκιά και ζεστή τραχιά και άχρωμη

viva a bossa nova Ο ρυθμός είναι: γρήγορος και έντονος χαλαρός και απαλός

viva a bossa nova Η εικόνα που μου «μεταφέρει» η μουσική είναι:

.....

viva a bossa nova Τα αισθήματα που μου προκαλεί είναι:

.....

- Υπάρχουν σημεία όπου όλος ο 1^{ος} ή ο 3^{ος} χτύπος (ή το πρώτο μέρος τους) δεν ακούγεται;

Tall and tan and young and love-ly the girl from I - pa-ne - ma was walk-ing

5
and when she pass - es each one she pass - es goes aah

Αν ναι, να τα κυκλώσετε.

Παρατηρήστε προσεκτικά ό,τι κυκλώσατε. Μπορείτε να εξηγήσετε τι συμβαίνει;

Δεν ακούγονται επειδή _____ και
επειδή _____

Μόλις μας εξηγήσατε το μουσικό φαινόμενο της συγκοπής και του αντιχρονισμού!

Τραγούδι

Η Μποσανόβα του Ησαΐα

Μουσική - Στίχοι: Φοίβος Δεληβοριάς
Καταγραφή: Μάριος Λυσάνδρου

Allegro (M.M. ♩ = c. 120)

The musical score is written in treble clef with a key signature of one flat (B-flat) and a 4/4 time signature. It consists of six systems of music, each with a vocal line and a piano accompaniment line. The tempo is marked 'Allegro' with a metronome marking of approximately 120 beats per minute. The score includes various musical notations such as notes, rests, and dynamic markings like 'mp' and 'mf'. Chord symbols (d, G, C, Bb, A7, F, E) are placed above the piano line. The lyrics are written below the vocal line.

mp Αν ζού-σα-με σ'άλλη-ν ε - πο-χή ί - σως και να 'χα - με πα-ντρευ-τεί, —
Τ - σως να φό - ρα-γες μι-κου-τί και μί - α ρό - μπα μι - σά - νοι - χτη —

4 *a* — ί - σως και να 'χα-με ή-δη παι-διά, κουμπά-ρο, σπί-τι, πε - θε - ρι - κά
— να μπαί-νειο ή-λιος να βλέπω το φως να παύ-ειο έ-ρωος να 'ναι τυ-φλός

9 *mp* Θ'άλ - λα-ξε νό - η - μα κη Κυ - ρια - κή δε θα 'ταν πια με - λαγ - χο - λι - κή

12 *A7* — στην Κε - ρα - τέ - α και στο Γραμ - μα - τι - κό στις σού - βλες τα πα - λιά μας ε - γώ

16 *mf* Μας - γώ πουέ - χω πε - ρά - σειου - τό το στά - διο
Κιε - σύ στ'α - στέ - ρια βλέ - πεις μό - νο ζώ - δια

20 *E* κεί - ναι το σπύ - τι μου ά - δειο βγαί - νω νύ - χτα κοι - μά - μαι πρω - ί
και της καρ - διάς τσε - πει - σό - δια προ - τι - μάς να τα δεις στην Γ - V

Μεσ στα στενά της Λιμνούπολης, της Μετροπόλ, της Finos Films
ο Ντόναλντ Ντακ, ο Κλαρκ Γκέμπλ κι ο Βουτσάς ματαίως θα περιμένουν για μας

Τα είδη προυκός, τα επιπλάδικα θα διαφημίζονται άδικα
τα φωτοάλμπουμς θα μένουν λευκά ρύζι θα τρώμε μόνο λαπά

Εμείς δε ζούμε σ' άλλη εποχή η μοίρα μας έταξε σ' αυτή
ο ουρανός δεν κρύβει από πάνω Θεό κι εσύ είσαι εσύ κι εγώ είμαι εγώ

Μα εγώ που έχω περάσει αυτό το στάδιο ... TV

Στο διαδίκτυο μπορείτε να παρακολουθήσετε το τραγούδι « Η μποσανόβα του Ησαΐα» σε
στίχους, σύνθεση και εκτέλεση Φοίβου Δεληβοριά (1995), στο
<http://www.youtube.com/watch?v=QjN1iaTvNxc&NR=1&feature=ndscreen>

Ενορχήστρωση

Η Μποσανόβα του Ησαΐα

(ενορχήστρωση ρεφρέν μμ. 16-23)

Μουσική - Στίχοι: Φοίβος Δεληβοριάς

Ενορχήστρωση: Μάριος Λυσάνδρου

The musical score is arranged for the following instruments:

- αυλοί (Flutes)
- γκλόκενσπιλ (Glockenspiel)
- μεταλλόφωνο (Metallophone)
- μπάσο ξυλόφωνο (Bass Maracas)
- ταμποουρίνο (Tambourine)
- ντέφι (Daf)
- μαράκες (Maracas)
- ξυλάκια (Cajón)

The score is written in 4/4 time and consists of four measures. The instruments are arranged in a grand staff with multiple staves. The notation includes various rhythmic patterns and melodic lines for each instrument.

Ενορχήστρωση (συνέχεια)

Η μποσανόβα του Ησαΐα

2

The musical score consists of seven staves. The first four staves are in treble clef with a key signature of one sharp (F#). The fifth staff is in bass clef. The sixth and seventh staves are in bass clef with a key signature of one sharp. The score is divided into four measures by vertical bar lines. Each measure contains a specific rhythmic pattern. The first staff has a melodic line with eighth and quarter notes. The second staff has a rhythmic pattern of eighth notes with rests. The third staff has a bass line with quarter notes. The fourth staff has a melodic line with eighth and quarter notes. The fifth staff has a rhythmic pattern of eighth notes with rests. The sixth staff has a rhythmic pattern of eighth notes with rests. The seventh staff has a rhythmic pattern of eighth notes with rests. The score ends with a double bar line and repeat dots.

Σύνθεση

Συνθέστε μία Μποσανόβα !!!

Χρησιμοποιώντας τις οδηγίες, συνθέστε με την ομάδα σας μία μικρή μποσανόβα.

Χωριστείτε σε 4 ομάδες.

- Κάθε ομάδα ετοιμάζει μία μελωδία 4 μέτρων μποσανόβα στην κλίμακα λα ελάσσονα (ήδη αυτοσχεδιάσατε σε αυτή την κλίμακα!)
- Προσπαθήστε οι δύο φράσεις που θα συνθέσετε να έχουν μελωδικότητα και να έχουν το ανάλαφρο και ξέγνοιαστο ύφος της μποσανόβα.
- Σας δίνεται ρυθμική ενορχήστρωση της μελωδίας σύμφωνα με το στυλ της μποσανόβα
- Εκτελέστε το μία φορά ως ομάδα, προσπαθώντας να κάνετε όμορφο «φρασάρισμα» και να ακολουθήσετε τις οδηγίες έντασης.
- Τώρα, αποφασίστε ποιος από την ομάδα σας θα αυτοσχεδιάσει για 4 μέτρα, όταν του ζητηθεί.

Είστε έτοιμοι για μια μεγάλη Μποσανόβα, με τη συμμετοχή όλων;

Σειρά εκτέλεσης:

Μέτρηση 2 μέτρων σε ξυλάκια (claves) από τον/την εκπαιδευτικό ή μαθητή/τρια:

1 & 2 & 1,2,3,4

- 4 μέτρα ρυθμικής ενορχήστρωσης - όλοι
Α ομάδα
- 4 μέτρα ρυθμικής ενορχήστρωσης - όλοι
4 μέτρα αυτοσχεδιασμού από μαθητή/τρια ομάδας Α
- 4 μέτρα ρυθμικής ενορχήστρωσης - όλοι
Β ομάδα
- 4 μέτρα ρυθμικής ενορχήστρωσης - όλοι
4 μέτρα αυτοσχεδιασμού από μαθητή/τρια ομάδας Β
- 4 μέτρα ρυθμικής ενορχήστρωσης - όλοι
Γ ομάδα
- 4 μέτρα ρυθμικής ενορχήστρωσης - όλοι
4 μέτρα αυτοσχεδιασμού από μαθητή/τρια ομάδας Γ
- 4 μέτρα ρυθμικής ενορχήστρωσης - όλοι
Δ ομάδα
- 4 μέτρα ρυθμικής ενορχήστρωσης – όλοι
4 μέτρα αυτοσχεδιασμού από μαθητή/τρια ομάδας Δ
- 4 μέτρα ρυθμικής ενορχήστρωσης - όλοι

Αφίσα της ταινίας «Orfeu Negro» («Μαύρος Ορφέας») (1959)

Εξώφυλλο του δίσκου «Getz/Gilberto» (1964)

Σύνθεση (συνέχεια)

Ομαδική εργασία πάνω στο ρυθμό της μποσανόβα

Moderato

μελωδικά όργανα

mf

ταμποουρίνο

ντέφι

μαράκες

ξυλάκια

The musical score is written for five instruments: melodic instruments (melωδικά όργανα), tambourine (ταμποουρίνο), triangle (ντέφι), maracas (μαράκες), and castanets (ξυλάκια). The tempo is marked 'Moderato'. The melodic instruments play a melody starting with a half note, followed by quarter notes. The tambourine plays a rhythmic pattern of quarter notes. The triangle plays a pattern of quarter notes followed by rests. The maracas play a continuous eighth-note pattern. The castanets play a pattern of quarter notes followed by eighth notes and rests.

Αυτοαξιολόγηση και Ετεροαξιολόγηση

Σχολιάστε τις συνθέσεις σας. Δικαιολογήστε τις απαντήσεις σας
Χρησιμοποιήστε μουσικούς όρους όπου μπορείτε.

	ΟΜΑΔΑ Α	ΟΜΑΔΑ Β	ΟΜΑΔΑ Γ	ΟΜΑΔΑ Δ
Χρησιμοποιήθηκε ο ρυθμός της μπουσανόβα και εκτελέστηκε σωστά;				
Χρησιμοποιήθηκε η κλίμακα που ζητήθηκε;				
Η σύνθεση είχε μελωδικότητα;				
Έγινε το «φρασάρισμα» και εκτελέστηκε σε ένταση mp;				
Απέδωσε το ανάλαφρο και ξέγνοιαστο ύφος;				
Λειτουργήσε ο αυτοσχεδιασμός;				
Υπήρχε συγχρονισμός στην εκτέλεση της ομάδας σας;				
Πέτυχε η ιδέα της παρουσίασης των συνθέσεων των ομάδων ως ένα έργο;				
Τι θα θέλατε να βελτιώσετε στην εκτέλεση της ομάδας σας;				
Τι θα θέλατε να βελτιώσετε στην παρουσίαση του όλου έργου;				

Αξιολόγηση

Κυκλώστε το μουσικό παράδειγμα που είναι μποσανόβα

A

B

Γ

Δ

Αριθμήστε με τη σειρά που θα ακούσετε τους πιο κάτω ρυθμούς με αντιχρονισμό

Μεξικάνικη φιάστα

Το **Μεξικό** είναι χώρα του νότιου τμήματος της Βόρειας Αμερικής. Το επίσημο όνομά του είναι **Estados Unidos Mexicanos** (Ηνωμένες Πολιτείες του Μεξικού). Καταλαμβάνει το μεγαλύτερο τμήμα της Μεξικάνικης Χερσονήσου που ενώνει τη Βόρεια με τη Νότια Αμερική. Πρωτεύουσα είναι η πόλη του Μεξικού. Επίσημη γλώσσα είναι η ισπανική, ενώ το μεγαλύτερο τμήμα του πληθυσμού έχει ασπαστεί το

δόγμα. Νομισματική μονάδα είναι το πέσο. Η χώρα διαιρείται σε 29 ομόσπονδες πολιτείες.

Σε έρευνα του 2010, ο λαός του Μεξικού αναδείχθηκε ως ο πιο ευτυχισμένος λαός του κόσμου!

Οι μεξικάνοι λατρεύουν τον ήχο της κιθάρας
Κοιτάξτε πόσα είδη κιθάρων έχουν!!!

Bajo Sexto

Guitarra de Golpe

Guitarron

Vihuela

Javana Veracruz

Mariachi guitar

Requinto Jarocho

Τραγούδι

Το τραγούδι αυτό κατάγεται από την περιοχή Veracruz του κόλπου του Μεξικού. Στην περιοχή αυτή τα τοπικά τραγούδια είναι τα son Jarocho, τραγούδια που έχουν επιδράσεις από την Αφρική.

La Bamba

Καταγραφή:
Ειρήνη Χατζήκυριακου

mf Pa - ra bai - lar la Bam - ba Pa - ra bai - lar la Bam -
4 ba , se ne - ce - si - ta una po - ca de gra - cia
7 U - na po - ca de gra - cia par' mi par' ti ya a - ri - ba y'a - ri
10 ba y'a - ri - ba y'a - ri - ba por ti se - re
13 por ti se - re por ti se - re yo no soy ma - ri - ne -
16 ro yo no soy ma - ri - ne - ro soy ca - pi - tan
19 soy ca - pi - tan soy ca - pi - tan
22 *p* Bam - ba, bam - ba *mf* Bam - ba bam -
25 ba Bam - ba bam - ba

Ενορχήστρωση

La Bamba

Ενορχήστρωση:
Χατζήκυριακου Ειρήνη

The musical score is for the piece "La Bamba" and is arranged for a variety of instruments. It is written in 4/4 time and the key signature has one flat (B-flat major). The score is divided into two systems of staves. The first system includes Flute, Guitar Piano, Glockenspiel, Xylophone, and Vibraphone. The second system includes Maracas, Triangle, W.Bl (Wood Block), and Drum. The Flute part starts with a dynamic marking of *f* and features a melodic line with a slur over the first two measures. The Guitar Piano part starts with a dynamic marking of *mf* and provides harmonic support with chords. The Glockenspiel, Xylophone, and Vibraphone parts also start with a dynamic marking of *mf*. The Maracas, Triangle, and W.Bl parts start with a dynamic marking of *mp*. The Drum part starts with a dynamic marking of *mp*. The score includes various musical notations such as notes, rests, slurs, and dynamic markings. Chord symbols (C7, F, Bb) are placed above the Flute staff. The page number 54 is located at the bottom center.

Ενορχήστρωση (συνέχεια)

2

Fl.

C7 F B \flat C7

Clar.

F B \flat C7

Glk.

Xyl.

Vibr.

Mar.

Trgl.

W.Bl.

Dr.

Ακρόαση

«La Bamba» !!! από παραδοσιακή Μεξικάνικη μπάντα Μαριάτσι

Κυκλώστε τα σωστά και συμπληρώστε τις προτάσεις:

Το «La Bamba» ξεκινά με την παραδοσιακή άρπα να παίζει μια εισαγωγική μελωδία και με επιφωνήματα από τους οργανοπαίκτες – τραγουδιστές!

Υπογραμμίστε, το κατ' εξοχήν όργανο που συνοδεύει με συγχορδίες το τραγούδι:

βιολί κιθάρες Μαριάτσι διαφόρων μεγεθών άρπα

Ο κάθε τραγουδιστής:
επαναλαμβάνει τους ίδιους στίχους με νέα μελωδία

επαναλαμβάνει τους ίδιους στίχους με την ίδια μελωδία

τραγουδά διαφορετικό στίχο με την ίδια μελωδία

Υπάρχει ρυθμικό και μελωδικό οστινάτο; Ναι Όχι

Αν ναι, επιλέξτε τη φράση που ακούτε

Οι τραγουδιστές τραγουδούν: δυναμικά ήρεμα

Ο ρυθμός είναι: γρήγορος και έντονος χαλαρός και απαλός

Τα αισθήματα που μου προκαλεί είναι:

.....

Είναι φυσικό για τους Μεξικανούς η μουσική και ο χορός να συνυπάρχουν. Σχολιάστε τις κινήσεις του χορού *Zapateado* που είδατε και το ντύσιμο της χορεύτριας. Με το χορό, ποιας χώρας θα τον συνδέατε;

.....

Zapateado: από τους πιο γνωστούς χορούς Μαριάτσι. Χορεύεται με μικρά και ρυθμικά βήματα. *Zapatear* = χτυπώ το έδαφος με το παπούτσι (ισπαν.)

Ακρόαση (συνέχεια)

- Υπάρχουν σημεία όπου ο 1^{ος} ή ο 3^{ος} χτύπος (ή το πρώτο μέρος τους) δεν «ακούγεται»;

Απόσπασμα από το παραδοσιακό τραγούδι « La Bamba»:

mf Pa - ra bai - lar la Bam - ba Pa - ra bai - lar la Bam -
ba . se ne - ce - si - ta una po - ca de gra - cia

Απόσπασμα από τον παραδοσιακό Μεξικάνικο χορό «El Jarabe Taratio»:

Αν ναι, κυκλώστε τα.

Παρατηρήστε προσεκτικά ό,τι κυκλώσατε.

Στα πιο πάνω αποσπάσματα εμφανίζεται ένα μουσικό φαινόμενο που γνωρίσατε στο μάθημα «Βραζιλιάνικοι ρυθμοί». Μπορείτε να θυμηθείτε ποιο είναι και να το περιγράψετε;

Στο διαδίκτυο μπορείτε να παρακολουθήσετε:

- Το «La Bamba», από την παραδοσιακή μπάντα Mariachi Mexicanisimo (04: 29)
<http://www.youtube.com/watch?v=B-X4rx-QJZk>
- Το «La Bamba», από την παραδοσιακή μπάντα Mariachi Real De Mexico, όπου θα συναντήσετε δύο ακόμα μουσικά όργανα που πολλές φορές παίζουν στις Mariachi: τη γνωστή μας τρομπέτα και το guitarron (μία μεγάλη, μπάσο κιθάρα).
http://www.youtube.com/watch?v=RPd5IF_W6L0.

Σύνθεση

Χρησιμοποιώντας τις οδηγίες, συνθέστε με την ομάδα σας σε Μεξικάνικους ρυθμούς!!!

Χωριστείτε σε 4 ομάδες και προσθέστε στη δοσμένη μελωδία:

→ παράλληλες τρίτες προς τα πάνω

→ αντιχρονισμό στο ρυθμικό σας μοτίβο, π.χ.

→ την I και V συγχορδία της κλίμακας Ντο μείζονας, όπου ταιριάζει

→ σημεία δυναμικής (έντασης): f, mf, mp

→ ταχύτητα: Allegro (γρήγορα)

→ χρησιμοποιήστε μελωδικά όργανα τάξης

→ επιλέξτε για κρουστά: τα ξυλάκια, τις κασετίνες, τις μαράκες και το ντέφι

Ομάδες A, B

.....

ΑΥΛΟΙ 1

ΑΥΛΟΙ 2

ΞΥΛΑΚΙΑ

ΜΑΡΑΚΕΣ

A musical score for four instruments: ΑΥΛΟΙ 1, ΑΥΛΟΙ 2, ΞΥΛΑΚΙΑ, and ΜΑΡΑΚΕΣ. The score is written in 6/8 time. The first two staves (ΑΥΛΟΙ 1 and ΑΥΛΟΙ 2) are in treble clef. The last two staves (ΞΥΛΑΚΙΑ and ΜΑΡΑΚΕΣ) are in bass clef. The score consists of four measures. Above the first measure, there are four groups of six dots, each corresponding to one of the instrument staves.

→ Εκτελέστε το μία φορά ως ομάδα: καθώς θα εκτελείτε, προσπαθήστε να έχετε συγχρονισμό, γοργό ρυθμό και να ακολουθήσετε τις οδηγίες έντασης που σημειώσατε.

Ομάδες Γ, Δ

→ παράλληλες τρίτες προς τα πάνω

→ αντιχρονισμό στο ρυθμικό σας μοτίβο, π.χ.

→ την Ι και την V συγχορδία της κλίμακας Ντο μείζονας, όπου ταιριάζει

→ σημεία δυναμικής (έντασης): f, mf, mp

→ ταχύτητα: Allegro (γρήγορα)

→ χρησιμοποιήστε μελωδικά όργανα τάξης.

→ επιλέξτε για κρουστά: τα ξυλάκια, τις κασετίνες, τις μαράκες και το ντέφι

.....

AYALOI 1

AYALOI 2

EYLAKIA

MARAKES

The musical score is written for four parts: AYALOI 1, AYALOI 2, EYLAKIA, and MARAKES. The key signature is one sharp (F#) and the time signature is 6/8. The score consists of four measures. AYALOI 1 and AYALOI 2 are in treble clef. EYLAKIA and MARAKES are in bass clef. The notation includes various rhythmic values such as quarter, eighth, and sixteenth notes, as well as rests.

→ Εκτελέσετε το μία φορά ως ομάδα και προσπαθήστε να έχετε συγχρονισμό, γοργό ρυθμό και να ακολουθείτε τις οδηγίες έντασης που σημειώσατε.

Αυτοαξιολόγηση και Ετεροαξιολόγηση

Σχολιάστε τις συνθέσεις σας. Δικαιολογήστε τις απαντήσεις σας
Χρησιμοποιήστε μουσικούς όρους όπου μπορείτε.

ΚΡΙΤΗΡΙΑ	ΟΜΑΔΑ Α	ΟΜΑΔΑ Β	ΟΜΑΔΑ Γ	ΟΜΑΔΑ Δ
Προστέθηκε μελωδική γραμμή σε παράλληλες τρίτες;				
Χρησιμοποιήθηκε ως οστινάτο, ρυθμικό σχήμα με αντιχρονισμό και εκτελέστηκε σωστά;				
Επιλέγηκε, σημειώθηκε και χρησιμοποιήθηκε η συγχορδία;				
Εκτελέστηκε με τα σημεία δυναμικής και ταχύτητας;				
Η όλη σύνθεση, απέδωσε το ύφος της μεξικάνικης μουσικής;				
Υπήρχε συγχρονισμός στην εκτέλεση της ομάδας σας;				
Τι θα θέλατε να βελτιώσετε στην εκτέλεση της ομάδας σας;				

Ας παρακολουθήσουμε τώρα από το διαδίκτυο, τον πασίγνωστο παραδοσιακό χορό «El Jarabe Taratio», το χορό του Μεξικάνικου Καπέλου, από τους Mariachi Vargas
<http://www.youtube.com/watch?v=KeAlfuAhkws>

Αφού τον ακούσετε, αποφασίστε με την ομάδα σας αν θα θέλατε να ξαναεκτελέσετε την δημιουργική σας εργασία, με κέφι και Μεξικάνικο ταμπεραμέντο!

Αξιολόγηση

«La Bamba» και Ροκ & Ρολ!!!

Ο Richie Valens, Μεξικανός και ο ίδιος στην καταγωγή, το 1958, έκανε διάσημο το παραδοσιακό τραγούδι της πατρίδας του σε μία ροκ εν ρολ εκτέλεση.

Παρακολουθήστε τώρα προσεκτικά δύο ακόμα βίντεο – ακροάσεις και συγκρίνετε :

- Το τραγούδι «La Bamba», από την κινηματογραφική ταινία «La Bamba» (1987) με τον ηθοποιό Lou Diamond Phillips, ως Richie Valens. Το σάουντρακ της ταινίας έγινε από το αμερικάνικο συγκρότημα «Los Lobos» και το 1988 βραβεύτηκε από την MTV ως το καλύτερο μουσικό βίντεο από ταινία της χρονιάς.
<http://www.youtube.com/watch?v=WkuPxMd5pCI>
- Το τραγούδι «Twist and shout» (1964), από το πιο γνωστό ποπ συγκρότημα όλων των εποχών, τους Beatles. Δημιουργοί του τραγουδιού οι P. Medley και B. Bernks (1962), σε ρυθμούς του διάσημου χορού Twist.
<http://www.youtube.com/watch?v=k7Yb6QSUtpY&feature=endscreen&NR=1>

Ερωτήσεις	«La Bamba» Μαριάτσι	«La Bamba» Richie Valens	“Twist and Shout» Beatles
Ποια όργανα εκτελούν;			
Υπάρχουν ρυθμικά και μελωδικά οστινάτι;			
Υπάρχουν αντιχρονισμοί και συγκοπές;			
Μπορείτε να συσχετίσετε τις μελωδίες τους;			
Μπορείτε να συσχετίσετε τις εναλλαγές των συγχορδιών τους;			
Ποιο είναι το ύφος του κάθε τραγουδιού;			
Σχολιάστε με 2-3 λέξεις το ακροατήριο που παρακολουθεί την κάθε παράσταση.			

Μεξικάνικη Φιέστα!

Διοργανώστε μία Μεξικάνικη Φιέστα στη τάξη σας ή στο σχολείο σας!
Καλή διασκέδαση!

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ

Στα υψίπεδα των Άνδεων

«Εξήντα πέντε εκατομμύρια χρόνια χρειάστηκε η Γη για να δημιουργήσει την Cordillera των Άνδεων με το αχανές Altiplano –το βολιβιανό Υψίπεδο -την Κοιλάδα της Σελήνης με τις βραχώδεις απολήξεις σαν γοθικούς ναούς, ... τις γαλανόλευκες αλυκές του πάνω στα βουνά, και την Aconcagua, την αργεντινή κορυφή των επτά χιλιάδων μέτρων. Κι άλλα εικοσιπέντε χιλιάδες χρόνια έχουν περάσει από τη γέννηση της λίμνης Titicaca, των Ιερών Υδάτων του Ηλίου με τα οκτώ χιλιάδες τετραγωνικά χιλιόμετρα σε υψόμετρο τεσσάρων χιλιάδων μέτρων!»
Η. Ταμπουράκης, «Ανθολογία ποίησης των Ίνκας»

«Με συγκινεί πάντα το πώς βλέπουν τον κόσμο οι γηγενείς πληθυσμοί της Λατινικής Αμερικής. Όπως οι φυλές του Αμαζονίου ή οι Κέτσουα και οι Αϊμάρα στις Άνδεις. Στην κοσμοθεωρία τους βλέπεις τη βαθιά σοφία αρχαίων λαών, που συνέδεσαν την ύπαρξή τους με την ύπαρξη του φυσικού τους περιβάλλοντος και το κοινό καλό...»

Γ. Αυγερόπουλος, (cinema activist δημιουργός των πολυβραβευθέντων ντοκιμαντέρ του Εξάντα)

Η ποίηση των Ίνκας

Δώδεκα διαφορετικά είδη ποίησης είχαν οι Ίνκας!
Με πολύ πλούσια θεματολογία.

Περιλάμβαναν ύμνους με μορφή διαλόγου: θριαμβευτικούς, θρησκευτικούς, αγροτικούς, πολιτικούς, στρατιωτικούς, τελετουργίας, με υπέρτατους αυτούς προς τιμή του θεού Ήλιου. Ρομαντικές μπαλάντες, λυρικές, που υμνούσαν τον έρωτα και συνδύαζαν ποίηση, μουσική και χορό. Είχαν ποιήματα με στοιχεία μύθου και λαϊκού χιούμορ, όπου προσωποποιημένα ζώα, όπως η μαϊμού, η αλεπού, η τίγρη και ο αετός πρωταγωνιστούσαν, ποιήματα για την προστασία της καλλιεργημένης γης από τις φυσικές καταστροφές, μοιρολόγια για τον αποχαιρετισμό των αναχωρητών ή των νεκρών, τις κοσμικές ενοράσεις, τις θεϊκές αποκαλύψεις, την προέλευση του ανθρώπινου γένους και τη διακυβέρνηση της ζωής του ανθρώπου από τους θεούς. Επίσης είχαν ποιήματα για τον χρόνο, τον χώρο, τις σχέσεις του Ανθρώπου με τη Φύση.

Ακόμα, είχαν θεατρικό δράμα, όπου οι ποιητές συνέθεταν τα μελοποιημένα ποιήματα για το θέατρο και οι ηθοποιοί ερμήνευαν τους έμμετρους διαλόγους φορώντας μάσκες.

«Η ποίηση των Ίνκας έφτασε σε υψηλό καλλιτεχνικό επίπεδο, χάρη στη γλώσσα runasimi των Quechua, η οποία διαθέτει ελαστικότητα και μουσικότητα ευρείας κλίμακας. Επιπλέον, η διαπολιτισμικότητα εκείνης της κοινωνίας την ώθησε σε μία υψηλή σύνθεση αισθητικής εκλέπτυνσης. Ο βολιβιανός λόγιος Jesús Lara αναφέρει ότι «δεν υπάρχει άλλη γλώσσα στον κόσμο ικανή να εκφράσει με ένα μόνο ρήμα τόσες ψυχικές καταστάσεις, τόσες βαθμίδες τρυφερότητας ή πάθους, θυμού ή καταφρόνιας. [...] Είναι το πολυτιμότερο μνημείο μεταξύ όλων των εγερθέντων από την τιτάνια φυλή των Άνδεων, [...] και Μούσα της είναι η φλογέρα zamroña.»

Η. Ταμπουράκης, «Ανθολογία ποίησης των Ίνκας»

Φτάνω σε 'σένα
με φτερά από ασήμι,
με πόδια χρυσά.
Το νεφέλωμα του Ωρίωνα
κι ο Σείριος
είδαν με ακόρεστο πόνο
τη θλιμμένη μου καρδιά.

Ξημερώνει
είναι μέρα πια.
Αδελφή μου αγαπημένη,
άσε με να φύγω!

Τα δεκαπεντασύλλαβα ποιήματα προορίζονταν
για τραγούδια.

Μανδύα υφαντό
με λουλούδια φορές
με χρυσή κλωστή
ομορφοκεντημένο
με την αγάπη μου
για 'σένα δεμένο,
και την αγωνία των ματιών
μου
υφασμένο.

Τραγούδι

Το τραγούδι «Μάνα Γη» αποτελεί μελοποίηση Ινδιάνικου ποιήματος της περιοχής των Άνδεων. Μελοποιήθηκε από το συγκρότημα Aruγίmac, που σμίγει στις συνθέσεις και εκτελέσεις του, την παραδοσιακή μουσική των Άνδεων με τους ρυθμούς της Καραϊβικής. Aruγίmac σημαίνει «Ο θεός του λόγου». Ο «θεός», ο οποίος σύμφωνα με τον πολιτισμό των Ίνκας κατέβηκε στη γη για να δώσει στους ανθρώπους τη δυνατότητα να μιλήσουν και να επικοινωνήσουν μεταξύ τους.

Μάνα Γη

Μουσική: Aruγίmac
Στίχοι: Ινδιάνικο ποίημα σε ελληνική απόδοση
του Χάρη Κατσιμίγα
Καταγραφή: Μαρίνα Παναγιώτου

Chords: Gm6, Dm, Gm6, Dm, B♭, C, Dm, Dm, C, Dm, C, Dm, Dm, F, C, Dm, Dm, F, C, Dm, Gm, C, Am, B♭, C, Dm, B♭, A, A, C7, F, C7, Dm, C7, F, Am, Dm, C, B♭, C, Dm, Dm.

Lyrics:
Πεί-τε του ή-λιου να φα-νεί και να χα-μο-γε-λά-σει,
Το άσ-προ φως του πρω-ι-νού, ας εί-ναι το στη-μό-νι.
να τρα-γου-δή-σουν τα που-λιά στα πρά-σι-να λι-βά-δια.
Το κόκ-κι-νο του δει-λι-νού, ας εί-ναι το υ-φά-δι.
Πεί-τε του ή-λιου να φα-νεί και να μας αγ-κα-λιά-σει,
Και οι στα-γό-νες της βρο-χής τα α-ση-μέ-νια κρόσ-σια,
ό-πως μας αγ-κα-λιά-ζου-νε αρ-γα-λειού τα δά-ρα
κιύ-στε-ρα όλα τα χρώ-μα-τα απ' το ου-ρά-νιο τό-ξο.
Μά-να Γη, μά-να Γη, Ου-ρα - πα - τέ-ρα ου-ρα-
νή, τα παι-διά σας εί-μα-στε. σε. σε.

D.C. al Fine

Ενορχήστρωση

«Μάνα Γη»

Αρριμας
Ενορχήστρωση: Ειρήνη Χατζηκυριάκου
Μαρίνα Παναγιώτου

The musical score is arranged in a grand staff with seven staves. The key signature is one flat (B-flat) and the time signature is 2/4. The instruments and their parts are as follows:

- Flute 1:** Melodic line starting with a quarter rest, followed by eighth and quarter notes.
- Flute 2:** Melodic line starting with a quarter rest, followed by eighth and quarter notes, mirroring Flute 1.
- Guitar:** Chordal accompaniment with chords F, C7, Dm, C7, and F. The notes are sustained across measures.
- Glockenspiel:** Melodic line starting with a quarter rest, followed by eighth and quarter notes.
- Xylophone:** Rhythmic accompaniment with eighth notes.
- Maracas:** Rhythmic accompaniment with eighth notes.
- Bass Drum:** Rhythmic accompaniment with eighth notes.

Ενορχήστρωση (συνέχεια)

The image shows a musical score for a band arrangement. It consists of seven staves, each labeled with an instrument: Fl. 1, Fl. 2, Gtr., Glk., Xyl., Gro., and 3. Dr. The score is in 4/4 time and features a key signature of one flat (B-flat). The music begins at measure 7. The flute parts (Fl. 1 and Fl. 2) play a melodic line with eighth and quarter notes. The guitar (Gtr.) provides a harmonic accompaniment with chords and arpeggios. The glockenspiel (Glk.) plays a rhythmic pattern of eighth notes. The xylophone (Xyl.) plays a similar rhythmic pattern. The snare drum (Gro.) and bass drum (3. Dr.) play a consistent rhythmic pattern. The guitar part includes the following chord changes: Am, Dm, C, Bb, C, Dm.

Στο διαδίκτυο μπορείτε να παρακολουθήσετε:

- Το «Μάνα Γη», από τους Αργίριος και τον Χάρη Κατσιμίχα (1997) (05:20)
http://www.youtube.com/watch?v=K4xdOiwDb60&feature=results_video&playnext=1&list=PL1A697664E79A341B

Ακρόαση

«El Condor Pasa» (Το πέταγμα του κόνδορα)

Στα υψίπεδα των Άνδεων, ο άνθρωπος γίνεται ένα με τη φύση. Τη λατρεύει σαν θεότητα, είναι η μάνα που δίνει ζωή και σε αυτή οφείλει την ύπαρξη του.

Ο ιστορικός και συγγραφές *Inca Garcilaso de la Vega* (1539 - 1616), γιος αριστοκράτη Ισπανού κατακτητή και πριγκίπισσας των Ίνκας, ανέφερε ότι πολλοί ιθαγενείς λαοί του υψιπέδου των Άνδεων πίστευαν πως προέρχονταν από διάφορα ιερά ζώα, όπως τον κόνδορα, το πούμα, το φίδι, κ.ά.

Ακούστε το «El Condor Pasa» σε μια παραδοσιακή εκτέλεση

El Condor Pasa

Trad.

The musical score is written in 4/4 time and consists of five staves. The key signature has one flat (B-flat). The melody is as follows:

- Staff 1: Measure 1 (Dm), Measure 2 (C7), Measure 3 (F), Measure 4 (C7), Measure 5 (F), Measure 6 (C7), Measure 7 (F), Measure 8 (A7).
- Staff 2: Measure 9 (Dm), Measure 10 (C7), Measure 11 (F), Measure 12 (C7), Measure 13 (F), Measure 14 (C7).
- Staff 3: Measure 15 (F), Measure 16 (A7), Measure 17 (Dm), Measure 18 (Bb).
- Staff 4: Measure 19 (F), Measure 20 (C7), Measure 21 (F), Measure 22 (Bb).
- Staff 5: Measure 23 (F), Measure 24 (C7), Measure 25 (F), Measure 26 (A7), Measure 27 (Dm), Measure 28 (Dm).

Ακρόαση (συνέχεια)

Κατά τη διάρκεια της ακρόασης κυκλώστε τα σωστά και συμπληρώστε τις προτάσεις:

Η παραδοσιακή εκτέλεση του «El condor pasa» έχει τη δομή

A ή AB

(μελωδία παρτιτούρας)

(μελωδία παρτιτούρας + σύντομο χορό)

Εάν παρατηρήσατε τη δομή AB, δομή που συναντάται συχνά στην παραδοσιακή μουσική των Άνδεων, πώς θα χαρακτηρίζατε τα μέρη της;

Μέρος Α:

αργό γρήγορο σύντομο εκτεταμένο λυρικό κοφτό
χορευτικό χαρούμενο μελαγχολικό πεντατονικό

Μέρος Β:

αργό γρήγορο σύντομο εκτεταμένο λυρικό κοφτό
χορευτικό χαρούμενο μελαγχολικό πεντατονικό

Αριθμήστε τα όργανα με τη σειρά που ακούγονται:

Κιθάρα

Rainstick

Σίκου ή Ζαμπόνα

Τσάιτσα

Τάρκα

Μπόμπο

Τσαράνγκο

Στην παρτιτούρα του τραγουδιού, έχει παραλειφθεί το ρυθμικό σχήμα . Κατά την ακρόαση, σημειώστε πάνω στην παρτιτούρα, τις ρυθμικές αλλαγές στις υπάρχουσες αξίες, ώστε να φτιάξετε το σχήμα , όπου το ακούτε.

Η εικόνα που μου «μεταφέρει» η μουσική είναι:

Τα αισθήματα που μου προκαλεί είναι:

Στο διαδίκτυο μπορείτε να παρακολουθήσετε:

- Το «El Condor Pasa», από το Νοτιοαμερικάνικο παραδοσιακό συγκρότημα, Canto Andino. Οι μουσικοί που αποτελούν τους Canto Andino κατάγονται από τη Βολιβία, την Κολομβία και τη Χιλή: <http://www.youtube.com/watch?v=NxVMNQo4HAM&feature=related> (04: 57)

Σύνθεση

Σε ρυθμούς των Άνδρων

Χωριστείτε σε 4 ομάδες και προσθέστε στη δοσμένη μελωδία:

- παράλληλες τρίτες προς τα κάτω
- ρυθμικό οστινάτο που μπορεί να περιλαμβάνει και συγκοπή

Χρησιμοποιήστε:

- μελωδικά και αρμονικά όργανα τάξης. Να συμπεριληφθούν όσο το δυνατό περισσότεροι αυλοί και κιθάρες. Επίσης, χρησιμοποιήστε τα μουσικά όργανα που κατασκευάσατε, όπου και όσα είναι δυνατόν
- επιλέξτε για κρουστά: τα ξυλάκια, τις κασετίνες, τα quiro, rainstick (αν υπάρχει)

→ Στη συνέχεια να γράψετε ένα δικό σας δίστιχο ή τετράστιχο που να σχετίζεται με τον θεό Παριακάκα (θεό του νερού, της βροχής), ή τον θεό Κον (θεό του ανέμου) ή τον θεό Ίντι – θεό Ήλιο (θεό της ζωής, της ηρεμίας, της εφορίας, της άνθησης).

The image shows a musical score for a composition exercise. It consists of three staves. The top staff is a treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a 2/4 time signature. It contains a melody starting with a mezzo-forte (mf) dynamic. The second staff is also a treble clef with the same key signature and time signature, containing a second melodic line also starting with mf. The third staff is a bass clef with the same key signature and time signature, containing a bass line starting with a piano (p) dynamic. The bass line features a steady eighth-note accompaniment pattern.

→ Εκτελέστε το μία φορά ως ομάδα: καθώς θα εκτελείτε, προσπαθήστε να έχετε συγχρονισμό και η μελωδία να ταξιδεύει ήρεμα ωςάν το πέταγμα του κόνδορα στους αιθέρες των Άνδρων.

Σειρά εκτέλεσης:

απαγγελία Α Ομάδας – ενορχήστρωση
απαγγελία Β Ομάδας – ενορχήστρωση

απαγγελία Γ Ομάδας - ενορχήστρωση
απαγγελία Δ Ομάδας - ενορχήστρωση

Κατά τη διάρκεια της απαγγελίας μπορείτε να δημιουργήσετε και ηχητικά εφέ!

Αυτοαξιολόγηση και Ετεροαξιολόγηση

Σχολιάστε τις συνθέσεις σας. Δικαιολογήστε τις απαντήσεις σας.
Χρησιμοποιήστε μουσικούς όρους όπου μπορείτε.

ΚΡΙΤΗΡΙΑ	ΟΜΑΔΑ Α	ΟΜΑΔΑ Β	ΟΜΑΔΑ Γ	ΟΜΑΔΑ Δ
Προστέθηκε μελωδική γραμμή σε παράλληλες τρίτες;				
Χρησιμοποιήθηκε ρυθμικό οστινάτο και εκτελέστηκε σωστά;				
Εκτελέστηκε σωστά η συγκοπή στο δοσμένο ρυθμικό οστινάτο;				
Το ποίημά σας θεωρείτε ότι ήταν πετυχημένο και σύμφωνο με το θέμα που επιλέξατε;				
Η ενορχήστρωση και η απαγγελία, απέδωσε το ύφος της μουσικής των Άνδρων;				
Υπήρχε συγχρονισμός στην εκτέλεση της ομάδας σας;				
Τι θα θέλατε να βελτιώσετε στην εκτέλεση της ομάδας σας;				

Παρακολουθήστε από το διαδίκτυο το τραγούδι «Αν ήσουν άγγελος», σε στίχους και μουσική του Βασίλη Καζούλη. Περιλαμβάνεται στον δίσκο «Κάτι να γυαλίζει» (1992/ Minos EMI)
<http://www.youtube.com/watch?v=gBjxq0zvhMA>

Αφού το ακούσετε, αποφασίστε με την ομάδα σας αν θα θέλατε να ξαναεκτελέσετε τη δημιουργική σας εργασία, ως την εισαγωγή μιας γλυκιάς μπαλάντας σε ρυθμούς Περουβιανούς.

Αξιολόγηση

«El Condor Pasa» και «If I could»

Παρακολουθήστε τώρα προσεκτικά μία ακόμα βίντεο – ακρόαση και συγκρίνετε:

- Την παραδοσιακή εκτέλεση του «El Condor Pasa» από το Νοτιοαμερικάνικο συγκρότημα Canto Andino, που ήδη ακούσατε.
Ο Περουβιανός συνθέτης και εθνομουσικολόγος Daniel Alomía Robles, στηριζόμενος πάνω σε παραδοσιακές μελωδίες των Άνδεων έγραψε το 1913 αυτό το οργανικό κομμάτι, ως μέρος μίας Zarzuela = ισπανικού θεατρικού δράματος όπου τα πεζά μέρη εναλλάσσονται με τα λυρικά.
- Το τραγούδι «If I could» (1970), από τους Πωλ Σάιμον και Αρτ Γκαρφάνκελ που περιλαμβάνονταν στον δίσκο τους *Bridge Over Troubled Water*. Το τραγούδι αυτό συνέβαλε στο να γίνει παγκοσμίως γνωστή η μουσική των Άνδεων.
<http://www.youtube.com/watch?v=pey29CLID3I> (04:17)

Ερωτήσεις	El Condor Pasa	If I could
Έχουν την ίδια δομή; Ποια είναι η δομή του καθενός;		
Ποια όργανα εκτελούν;		
Μπορείτε να συσχετίσετε τις μελωδίες τους;		
Υπάρχουν αντιχρονισμοί, συγκοπές και οστινάτι ;		
Σε ποιο είδος μουσικής ανήκει το καθένα;		
Ποιο είναι το ύφος του κάθε τραγουδιού;		
Σε ποιο ακροατήριο απευθύνεται;		

«If I could»

I'd rather be a sparrow than a snail Yes I would, if I could, I surely would I'd rather be a hammer than a nail Yes I would, if I only could, I surely would	Away, I'd rather sail away Like a swan that's here and gone A man gets tied up to the ground He gives the world its saddest sound Its saddest sound	I'd rather be a forest than a street Yes I would, if I could, I surely would I'd rather feel the earth beneath my feet Yes I would, if I only could, I surely would
---	---	--

Σε αυτή τη γη ερχόμαστε μονάχα μια φορά! «Ημέρα της Γης»

Διοργανώστε την «Ημέρα της Γης» στην τάξη σας ή στο σχολείο σας.
Μία μέρα αφιερωμένη στη μητέρα όλων, στη μητέρα που λάτρεψαν οι λαοί των Άνδεων.

Μία μέρα, γεμάτη διάφορα δρώμενα π.χ. ποίηση (για τη φύση, παρουσιάσεις των ενορχηστρώσεών σας και των ποιημάτων που τις συνοδεύουν), χορός (ερευνήστε τους χορούς των Άνδεων, επιλέξτε έναν που να συνδέεται με θεότητα της φύσης ή δένει τον άνθρωπο με τη γη και μάθετε να τον χορεύετε), τραγούδι (χρησιμοποιήστε και τα μουσικά όργανα που κατασκευάσατε), θεατρική παρουσίαση μύθων των λαών των Άνδεων (χρησιμοποιήστε τις μάσκες και τα καπέλα που κατασκευάσατε) κ.λπ.

Παραδοσιακό ινδιάνικο ποίημα
(ελεύθερη μετάφραση: Παντελής Θαλασσινός)

Κοίτα πώς λιώνει το χρυσάφι
κοίτα ο νεφρίτης πώς σπάει ξαφνικά
όλα μας είναι δανεισμένα
τραγούδια και χαρά.

Εφύσηξε ο άνεμος
και σκόρπισε η στάχτη
όπως σκορπούν στον ουρανό
του κόνδωρα τα φτερά.

**Σ' αυτή τη γη ερχόμαστε
μονάχα μια φορά.**

Τραγούδια και φεγγάρια
να' χουμε για στολίδι
ευτυχισμένοι ας είμαστε
μ' αυτή την ομορφιά.

Σε λίγο ταξιδεύουμε
για των νεκρών τον τόπο
όλα μας είναι δανεισμένα
και δέντρα και πουλιά.

**Σ' αυτή τη γη ερχόμαστε
μονάχα μια φορά.**

Morenada, χορός του Περού και της Βολιβίας

Guabina, χορός από την περιοχή των Άνδεων

Αργεντινή και τάνγκο

Τραγούδι 1

ΧΑΜΠΑΝΕΡΑ (L' amour est un oiseau rebelle)

από την όπερα ΚΑΡΜΕΝ

Georges Bizet (Γάλλος, 1838- 1875)

Απλοποιημένη διασκευή και
ελληνικοί στίχοι: Ευγενία Σολομωνίδου

Allegretto, quasi Andantino

Κάρμεν

Χορωδία

Συνοδεία

p

Η α
La mour

pp

γά πηείν' τρελ λό που λί— να το δα μά - σει - ποιος μπο ρεί κιεί ναι
est un oi seau re bel le que nul ne peut - ap - pri voi ser, et c'est

5

2

μά ταιο να το κα λείς— αν δε σε θέ - λει - θ'αρ νη θεί! Μά ταιο
 bien en vain qu'on l'ap pel le s'il lui con vient - de - re fu ser! Rien n'y

13

ό τι κιαν δο κι μά σεις κά ποιος μι λά - κιάλ λος σι ω πά κεί ναιε
 fait, me nace ou pri e re l'un par le bien - l'au - tre se tait et c'est

17

κεί νος που προ τι μώ— κιαν σι ω πάε - γώ τον α γα
 l'au tre que je pre fe re il n'a rien dit - mais - il me

20 *espressivo*

πώ. L'a mour! _____ l'a
plait. *pp*

20 Η α γά πη είν' τρελ λό που λί να το δα μά σει - ποιος μπο
L'a mour est un oi seau re bel le qu'en u ne peut ap - pri voi

24

mour! _____ l'a mour! _____ l'a

24 ρεί κεί ναι μά ταιο να το κα λείς αν δε σε θέ - λει - θα ρ νη
ser et c'est bien en vain qu'on l'ap pel le s'il lui con vient de - re fu

28

mour! Ηα γά πη είν' παι δί τσιγ γά - νων κα νό νες δεν ε γνώ ρι
L'a mour est en fant de Bo heme il n'a ja mais, ja mais con nu de

28

θεί!
ser!

4

σε και αν μ'αρ νιέ σαι, σ'α γα πά - ω, μ'αν σ'α γα πά ω, πρό σε
 loi si tu ne m'ai mes pas, je t'ai - me, si je t'ai me, prends garde a

32

χε! _____ Και αν μ'αρ νιέ σαι κ'αν μ'αρ νιέ σαι ε γώ σ'α γα
 toi! _____ Si tu ne m'ai mes pas, si tu ne m'ai mes pas, je

36

f

Ναι πρό σε χε!
 Prends garde a toi!

40

crescendo *f*

πώ! - - - - Μ'αν σ'α γα πώ, μ'αν σ'α γα πώ ³ πρό - σε
 t'aimé! _____ Mais si je t'ai me, si je t'ai me, prends gar - dea

40

f

Ναι πρό σε χε!
 Prends garde a toi!

40

44

χε!
toi!

44 *mf*

44 Ηα γά πη είν' παι δί τοιγ γά - νων κα νό νες δεν ε γνώ ρι
L'a mour est en fant de Bo heme, il n'a ja mais, ja mais con nu de

48

48

48 σε και αν μ'αρ νιέ σαι, σ'α γα πά - ω, μ'αν σ'α γα πά ω, πρό σε
loi, si tu ne m'ai mes pas, je t'ai - me, si je t'ai me, prends garde a

52

52 *p*

52 και αν μ'αρ νιέ σαι κιαν μ'αρ νιέ σαι ε γώ σ'α γα³ -
Si tu ne m'ai mes pas, si tu ne m'ai mes pas, je -

52 *f*

52 χε! Ναι πρό σε χε!
toi! Prends garde a toi!

6

crescendo

f

πώ! _____ Μ'αν σ'α γα πώ, μ'αν σ'α γα πώ - - - πρό-σε - χε! _____
t'aime! _____ Mais si je t'ai me, si je t'ai - me, prends garde a - toi! _____

56

f

Ναι πρό σε χε!
Prends garde a toi!

Η Anna Sargeant ως «Κάρμεν»

Ενορχήστρωση 1

HABANERA

G. Bizet (Μπιζέ)
(Γάλλος, 19ος αι.)
Απλοποιημένη ενορχήστρωση:
Ευγενία Σολομωνίδου

ΑΥΛΟΙ
mf 3

ΜΕΤΑΛΛΟΦΩΝΑ 1
p

ΜΕΤΑΛΛΟΦΩΝΑ 2
p

ΚΡΟΥΣΤΑ
p

6 3

6

6

6

Ακρόαση 1

Άρια «Χαμπανέρα» («L' amour est un oiseau rebelle») από την όπερα ΚΑΡΜΕΝ του Ζορζ Μπιζέ (Bizet) - Γάλλος, 1838-1875

Η όπερα «Κάρμεν»

Στην πλατεία της Σεβίλλης της Ισπανίας, στρατιώτες τριγυρνούν ανάμεσα στο πλήθος, με τις φανταχτερές στολές τους. Η Κάρμεν, μια ατίθαση τσιγγάνα που εργάζεται στο κοντινό εργοστάσιο τσιγάρων, τσακώνεται με ένα άλλο κορίτσι και το πληγώνει με ένα μαχαίρι. Αμέσως συλλαμβάνεται από τον αξιωματικό των στρατιωτών Δον Χοσέ, ο οποίος γοητευμένος από την ομορφιά της, την αφήνει να διαφύγει. Γι' αυτή την πράξη του ο Δον Χοσέ φυλακίζεται. Όταν απελευθερώνεται, συναντά την Κάρμεν σε μια ταβέρνα κοντά στα σύνορα. Εκεί, η Κάρμεν και οι τσιγγάνοι φίλοι της τον πείθουν να λιποτακτήσει από τον στρατό και να τους ακολουθήσει στα βουνά συμμετέχοντας στις ληστρικές δραστηριότητές τους. Η Κάρμεν σύντομα αρχίζει να βαριέται τον Χοσέ και ερωτεύεται τον ταυρομάχο Εσκαμίλλο. Ο Χοσέ, φανερά ενοχλημένος, ζηλεύει. Φεύγει όμως, για να επισκεφθεί την ετοιμοθάνατη μητέρα του. Η Κάρμεν επιστρέφει στη Σεβίλλη για να παρακολουθήσει τον Εσκαμίλλο που έχει ταυρομαχία στην αρένα. Όπως προχωρά για να εισέλθει στο στάδιο, ο Χοσέ εμφανίζεται διαδηλώνοντας την αγάπη του γι' αυτήν, αλλά εκείνη περιγελά τη ζήλια του. Βρισκόμενος σε απόγνωση, τραβά μαχαίρι και τη σκοτώνει. Ενώ η Κάρμεν πεθαίνει, ο Εσκαμίλλο επιστρέφει νικητής από την αρένα μέσα στις επευφημίες του όχλου.

Χαμπανέρα «L' amour est un oiseau rebelle» (Ο έρωτας είναι ένα ατίθασο πουλί)

Πρόκειται για ένα αυθεντικό τραγούδι από την Αβάνα, το οποίο ο Μπιζέ προσάρμοσε για τις ανάγκες του έργου του. Ο τόνος του, παθιασμένος και με μια υποψία απειλής, δίνει στο έργο ένα λατινοαμερικάνικο ρυθμό.

Η Χαμπανέρα είναι γραμμένη σε μέτρο 2/4 και έχει τον πιο κάτω ρυθμό:

Η Κάρμεν τραγουδά τη Χαμπανέρα. Ο μόνος που μένει αδιάφορος από τη γοητεία της Κάρμεν είναι ο Δον Χοσέ. Αυτό την εξοργίζει. Για να τον προκαλέσει, του πετά το λουλούδι που είχε στο στήθος της. Ενοχλημένος αλλά γοητευμένος, ο Δον Χοσέ θα κρατήσει το λουλούδι.

Στο διαδίκτυο μπορείτε να παρακολουθήσετε:

- την άρια «Χαμπανέρα» (L' amour est un oiseau rebelle) του Ζ. Μπιζέ, με την Αγνή Μπάλτσα και τον José Carreras στην Μετροπόλιταν Όπερα της Νέας Υόρκης (04:45) <http://www.youtube.com/watch?v=xlGTz0pSLS8>

Ενώ ακούτε το κομμάτι, απαντήστε στις πιο κάτω ερωτήσεις:

α) Ποια μουσικά όργανα δίνουν τον ρυθμό της Χαμπανέρα σε όλη τη διάρκεια του κομματιού;

.....

β) Σε ποιο από τα δύο θέματα (Α ή Β) ο Μπιζέ χρησιμοποιεί τη Ρε χρωματική κλίμακα;

.....

γ) Σε ποιο από τα δύο θέματα (Α ή Β) ο Μπιζέ χρησιμοποιεί τη Ρε μείζονα κλίμακα;

.....

δ) Ποια στοιχεία δείχνουν τον ατίθασο χαρακτήρα της Κάρμεν και το ελεύθερο της πνεύμα;
(θα σας βοηθήσει η υπόθεση της όπερας Κάρμεν, η συγκεκριμένη σκηνή όπου η Κάρμεν τραγουδά την άρια «L' amour est un oiseau rebelle» και οι στίχοι της άριας)

.....

Allegretto quasi Andantino

Θέμα Α

Θέμα Β

Ακρόαση 2

«Libertango» (Το τάνγκο της ελευθερίας)

Η λέξη Libertango παράγεται από τις λέξεις “libertad” (ελευθερία) και “tango”. Αυτό το κομμάτι είναι ένα πολύ σημαντικό βήμα στη ζωή του Piazzolla, μια και αποτελεί τη μετάβαση από το Κλασικό Τάνγκο στο Νέο Τάνγκο (Tango Nuevo), το οποίο ο συνθέτης εμπότισε με στοιχεία της κλασικής και της τζαζ μουσικής (βλ. ΒΜ, σελ.44).

Το Libertango είναι ένα μείγμα από παραδοσιακούς ήχους του τάνγκο της Αργεντινής και καινούργια, ενθουσιώδη στοιχεία από τον εξελισσόμενο κόσμο του τάνγκο.

Το Libertango είναι ένα άγριο, γρήγορο τραγούδι που επέζησε ανάμεσα στα διαφορετικά είδη του τάνγκο. Είναι προκλητικό, δυναμικό, αμείλικτο και έγινε το σήμα του Τάνγκο της ελευθερίας. Έγινε αποδεκτό σε μεγάλη κλίμακα στην Ευρώπη και θεωρείται ως ένα από τα γνωστότερα τάνγκο του Piazzolla.

*«Το τάνγκο... είναι ο γιος του Ουρουγιανού
μιλόνγκα και ο εγγονός της Χαμπανέρα»*

Χόρχε Λούι Μπόρχες
(Συγγραφέας)

Συμφωνείτε με την πιο πάνω άποψη;

Η πιο κάτω διαδικασία, θα σας βοηθήσει να αποφασίσετε:

- Στον πίνακα που ακολουθεί, να συμπληρώσετε τα χαρακτηριστικά που διακρίνεται στην «Χαμπανέρα» του Ζ. Μπιζέ.
- Παρακολουθήστε τώρα προσεκτικά το βίντεο –ακρόαση του Libertango του Α. Πιατζόλα και συμπληρώστε τα χαρακτηριστικά του Libertango.

Χαρακτηριστικά	Ακρόαση 1 - Χαμπανέρα	Ακρόαση 2 - Libertango
Μέτρο και ταχύτητα:		
Όργανα που εκτελούν:		
Τονισμοί, ρυθμικό σχήμα που κυριαρχεί:		
Ύφος:		
Διάθεση που μεταδίδει στον ακροατή:		
Μηνύματα που μεταδίδει στον ακροατή:		

Τραγούδι 2 – Ενορχήστρωση 2

Libertango

Astor Piazzolla
Απλοποιημένη ενορχήστρωση:
Ευγενία Σολομωνίδου
(βασισμένη στο ΤΕ, ΟΕΔΒ σελ. 27)

Φωνή *mf*
Παμ ————— παμ πα ρα ρα ρα ραμ —————

Όργανα ή/και Φωνή *p*
Μπομ μπο μπομ μπομ Μπομ μπο μπομ μπομ Μπομ πα ρα ρα Ραμ μπο μπομ μπομ

5 Φωνή
Παμ ————— παμ πα ρα ρα ρα ραμ ————— Πα ρα ρα

5 Όργανα ή/και Φωνή
Μπομ μπο μπομ μπομ Μπομ Μπομ μπομ πα ρα ρα Ραμ μπο μπομ μπομ

9 Φωνή
ραμ ————— Παμ πα ρα ρα ρα ραμ —————

9 Όργανα ή/και Φωνή
Μπομ πα ρα ρα Ραμ μπο μπομ μπομ Μπομ πα ρα ρα Ραμ μπο μπομ μπομ

13 Φωνή
Παμ ————— παμ πα ρα ραμ —————

13 Όργανα ή/και Φωνή
Μπομ πα ρα ρα Ραμ μπο μπομ μπομ Μπομ πα ρα ρα Ραμ πα ρα ρα

Σύνθεση

Συνθέστε ένα τάνγκο !!!

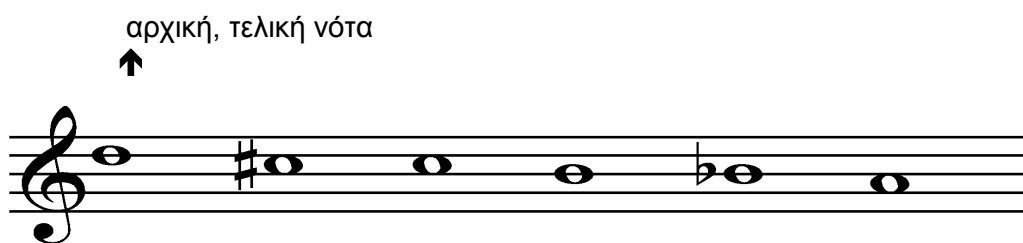
Χρησιμοποιώντας τις οδηγίες, συνθέστε με την ομάδα σας ένα μικρό Αργεντίνικο τάνγκο.

Χωριστείτε σε 4 ομάδες.

→ Δημιουργήστε μια σύντομη σύνθεση 8 μέτρων στον ρυθμό του τάνγκο, σε 2 μέρη (δύο φράσεις) και σε μέτρο 2/4.

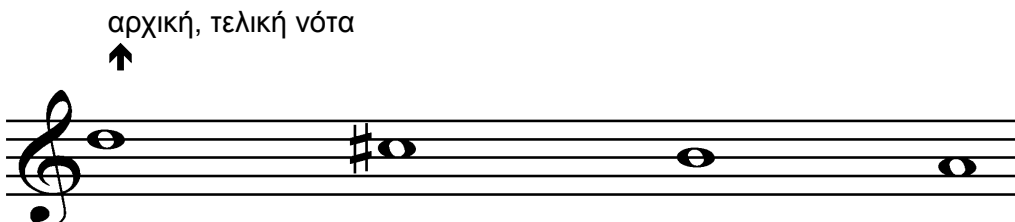
→ A Μέρος

Κλίμακα ρε χρωματική (απόσπασμα)

→ B Μέρος

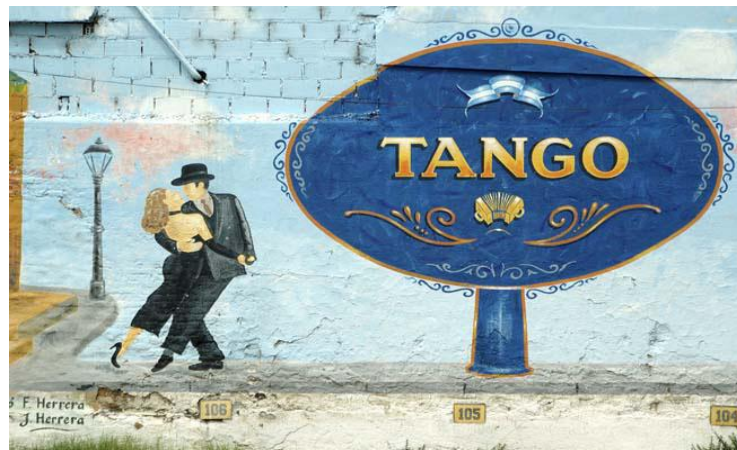
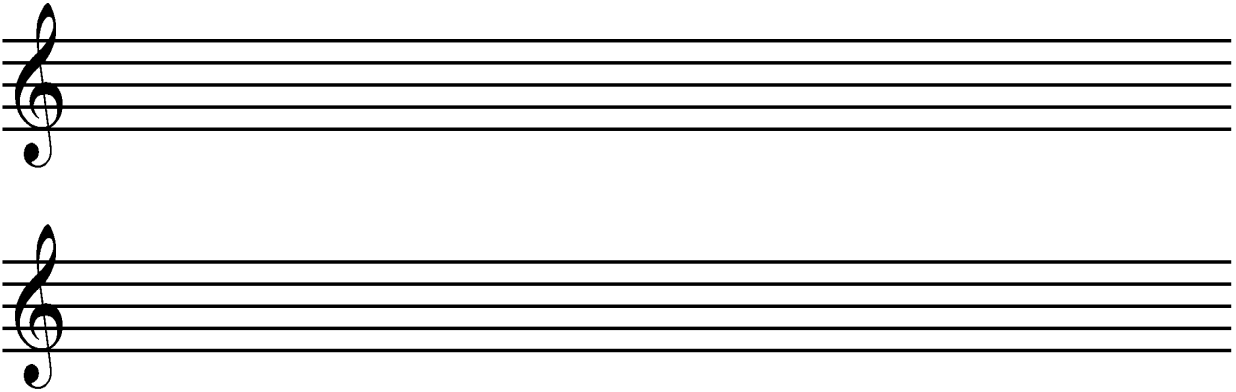
Κλίμακα ρε μείζονα (απόσπασμα)

→ Χρησιμοποιήστε: α) **αυλούς** για να εκτελέσουν τη **μελωδία**
β) **μεταλλόφωνο** για να εκτελέσει τη **συνοδεία**

- **κρουστά** για να εκτελέσουν τον **παλμό** ή / και την **έμφαση**
- Χρησιμοποιήστε **σημεία δυναμικής** (έντασης): f, p, crescendo, diminuendo.
- Προσπαθήστε οι δύο φράσεις που θα συνθέσετε να έχουν μελωδικότητα και να έχουν το πάθος και ύφος του τάνγκο.
- Εκτελέστε το μία φορά ως ομάδα: καθώς θα εκτελείτε, προσπαθήστε να κάνετε όμορφο «φρασάρισμα» και να ακολουθήσετε τις οδηγίες έντασης που σημειώσατε.

Στο διαδίκτυο μπορείτε να παρακολουθήσετε:

- το «Libertango», με τον συνθέτη Άστορ Πιατζόλα στο μπαντονεόν (02:35)
http://www.youtube.com/watch?v=RUAPf_ccobc
- τάνγκο μέσα από τις ταινίες του Χόλυγουντ, σε ένα μικρής διάρκειας βίντεο (03:10), όπου παρουσιάζονται αποσπάσματα από τις διάσημες ταινίες «The Story of Vernon and Irene Castle», «On an island with you», «Take the Lead», «Easy Virtue», «Four Horsemen of the Apocalypse», «Evita», «Shall We Dance?», «Tango». Το τραγούδι «Connoisseur» που συνοδεύει το βίντεο, είναι ένα τάνγκο της Emma Wallace.
<http://www.youtube.com/watch?v=SEujblvmcN4>

Κάντε και τη δική σας έρευνα!

Αυτοαξιολόγηση και Ετεροαξιολόγηση

Σχολιάστε τις συνθέσεις σας. Δικαιολογήστε τις απαντήσεις σας
Χρησιμοποιήστε μουσικούς όρους όπου μπορείτε.

ΚΡΙΤΗΡΙΑ	ΟΜΑΔΑ Α	ΟΜΑΔΑ Β	ΟΜΑΔΑ Γ	ΟΜΑΔΑ Δ
Χρησιμοποιήθηκε ο ρυθμός του τάνγκο και εκτελέστηκε σωστά;				
Χρησιμοποιήθηκαν για τη δημιουργία της μελωδίας, οι κλίμακες που ζητήθηκαν;				
Η σύνθεση είχε μελωδικότητα;				
Έγινε το «φρασάρισμα» και εκτελέστηκε με τα σημεία δυναμικής;				
Η όλη σύνθεση, απέδωσε το ύφος, τη δυναμικότητα και τον έντονο συναισθηματικό χαρακτήρα του τάνγκο;				
Υπήρχε συγχρονισμός στην εκτέλεση της ομάδας σας;				
Τι θα θέλατε να βελτιώσετε στην εκτέλεση της ομάδας σας;				

Το «κλασικό» στον ορίζοντα του «διαχρονικού»

4.1 Ο Χαίντελ και το ορατόριο

4.2 Ο Μπαχ και η ορχηστρική σουίτα

4.3 Ο Μπαχ και η τοκάτα

4.4 Ο Μότσαρτ και το θέμα και παραλλαγές

4.5 Ο Μπετόβεν και το μοτίβο

Ο Χαίντελ και το ορατόριο

Εκτέλεση

«Αλληλούια»
Ορατόριο «Ο Μεσσίας», 2^ο Μέρος, Allegro
Γκέοργκ Φρήντριχ Χαίντελ (1685 - 1759)

Προσαρμογή: Ανθούλα Χατζηαντώνη – Λιάνα Γιωργούδη

Allegro ♩ = 72

Soprano
For the Lord God Om - ni - po - tent

Tenor
Hal - le - lu - jah! Hal - le - lu - jah! Hal - le - lu - jah! Hal -

S.
reign - eth. Hel - le - lu - jah! Hal - le - lu - jah! Hal - le - lu - jah!

T.
le - lu - jah! Hal - le - lu - jah! for the Lord God

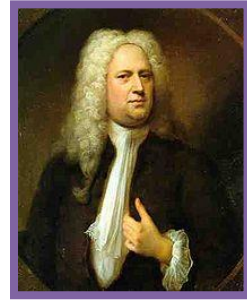

Χειρόγραφο του συνθέτη από το έργο του «Ο Μεσσίας»

Πηγή Εικόνας: <http://www.britannica.com/EBchecked/media/15509/A-page-of-George-Frideric-Handels-autograph-draft-score-of>

Ακρόαση

Έργο: **Ο Μεσσίας**, 2^ο Μέρος: «Αλληλούια», Allegro
Συνθέτης: **Γκέοργκ Φρήντριχ Χαίντελ** (1685 - 1759)

Παρακολουθήστε προσεκτικά το απόσπασμα του μουσικού έργου και απαντήστε τις ερωτήσεις.

1. Βάλτε √ όπου ισχύει, σύμφωνα με αυτά που ακούτε και βλέπετε στο βίντεο:
..... χορωδία σκηνικά εκκλησία
..... ορχήστρα κοστούμια σολίστες
..... ηθοποιοί δράση – πλοκή – κίνηση
2. Από πού πιστεύετε ότι προέρχεται το λιμπρέτο (μουσικό κείμενο) του έργου;
..... Βίβλο Παραδοσιακή Λογοτεχνία Ποίηση Θέατρο
3. Τι περιεχόμενο έχει το κείμενο του έργου που ακούτε;
..... κοσμικό θρησκευτικό ερωτικό
4. Συγκρίνετε τη μελωδική γραμμή της σοπράνο με αυτή του τενόρου στο απόσπασμα 00:42 – 01:05 και απαντήστε ανάλογα.

Μπορείτε να συμβουλευτείτε επίσης την παρτιτούρα του έργου που σάς δίνεται.

lu - jah, Hal - le - lu - jah, for the Lord God om - ni - - po - tent

lu - jah, Hal - le - lu - jah, Hal - le -

lu - jah, Hal - le - lu - jah, Hal - le - lu - jah, Hal - le - lu - jah, Hal - le - lu - jah, Hal - le -

lu - jah, Hal - le - lu - jah, Hal - le - lu - jah, Hal - le - lu - jah, Hal - le - lu - jah, Hal - le -

..... έχουν τις ίδιες αξίες

..... έχουν διαφορετικές αξίες

..... έχουν τον ίδιο στίχο

..... έχουν διαφορετικό στίχο

Συνθέστε Πολυφωνικά!!!

- Χωριστείτε σε ομάδες.
- Σας δίνεται μία μελωδία, και εσείς καλείστε να προσθέσετε μια δεύτερη μελωδία με τα εξής χαρακτηριστικά:
 - **Στίχος:** Gloria (μία λέξη μόνο). Μπορείτε να επαναλάβετε συλλαβές της λέξης (Glo-ri-a) αλλά να χρησιμοποιήσετε ολόκληρη τη λέξη. Γράψτε τον στίχο κάτω από τη μελωδία σας.
 - **Αξίες:** χρησιμοποιείτε μόνο μισά στο ισχυρό και ημι-ασθενές μέρος του μέτρου (δηλ. στο 1 - 3).
 - **Προσοχή:** οι νότες που βάζετε να δημιουργούν διάστημα 3^η ή 6^η με τη δοσμένη μελωδία.
 - **Μελωδία:** η μελωδία σας πρέπει να έχει την πιο κάτω έκταση:

- Χρησιμοποιήστε και **παύσεις**, αν θέλετε.

Σοπράνο

Τενόροι

Do na no bis pa a cem do o na a no bis

Προτού παρουσιάσετε την εργασία σας, ζητήστε από τον/την καθηγητή/τριάς σας να κοιτάξει την εργασία σας

1. Αξιολογήστε τις Πολυφωνικές Συνθέσεις της τάξης σας!!!

- Αξιολογήστε τη σύνθεση της ομάδας σας όπως επίσης και αυτές των άλλων ομάδων, δίνοντας έμφαση στα πιο κάτω στοιχεία:

Κριτήρια Αξιολόγησης	Ομάδα Α΄	Ομάδα Β΄	Ομάδα Γ΄	Ομάδα Δ΄
1. Η ομάδα χρησιμοποίησε σωστά τις αξίες και τα διαστήματα;				
2. Ήταν ενδιαφέρουσα και εύηχη η μελωδική γραμμή που δημιουργήθηκε;				
3. Η ομάδα προσάρμοσε κατάλληλα το κείμενο που της δόθηκε, χωρίς παρατονισμούς;				
4. Υπήρχε συγχρονισμός στην εκτέλεση;				
5. Υπήρχε μουσικότητα στην ερμηνεία;				
6. Όλα τα μέλη της ομάδας έχουν συνεισφέρει στο τελικό αποτέλεσμα;				
7. Τι χρειάζεται να βελτιωθεί την επόμενη φορά;				
8. Άλλα:				

2. Εντοπίζετε την Πολυφωνία;

- Θα ακούσετε τέσσερα μουσικά αποσπάσματα. Σημειώστε \surd όπου υπάρχει πολυφωνία.

1. 2. 3. 4.

Ο Μπαχ και η ορχηστρική σουίτα

Ορχηστρική Σουίτα, αρ. 2, στη Σι Ελάσσονα, BWV1067
Γιόχαν Σεμπάστιαν Μπαχ (1685 – 1750)

Εκτέλεση

Rondeau (Ροντό)

Ενορχήστρωση: Μαρία Πέτρου

Αυλοί

Μεταλλόφωνα

5

Η Ορχήστρα Μπαρόκ της Βενετίας
Πηγή Εικόνας: <http://www.elculture.gr>

Χορός σε παλάτι την Εποχή του Μπαρόκ
Πηγή Εικόνας: mulligane.blogspot.com

Τραγούδι

Polonaise (Πολωνέζα)

Μέτρια και Κοφτά

Ιδέα: Μαρία Πέτρου

Μας α - ρέ - σει ο χο - ρός! Ζω - η - ρός κα - μα - ρω
4
τός! 'Ε - λα να χο - ρέ - ψου - με μα - ζί!

The musical score is written in 3/4 time. It consists of two systems of music. The first system has two staves. The second system has one staff. The lyrics are written below the notes.

Εκτέλεση

Polonaise (Πολωνέζα)

Ενορχήστρωση: Μαρία Πέτρου

Αυλοί 1
Αυλοί 2
Glockenspiel
Μπάσο Ξυλόφωνο

piano
forte

3

The instrumental score is written in 3/4 time and consists of two systems. The first system has four staves for the instruments: Flute 1, Flute 2, Glockenspiel, and Bass Drum. The second system has four staves for the instruments: Flute 1, Flute 2, Glockenspiel, and Bass Drum. The dynamics 'piano' and 'forte' are indicated. The number '3' is written above the first staff of the second system.

ΕΚΤΕΛΕΣΗ

Badinerie (Μπαντινερί)

Ενορχήστρωση: Μαρία Πέτρου

Χειρόγραφο του Μπαχ, από το 3^ο Βραδεμβούργιο Κοντσέρτο
Πηγή: jsbach.net

Rondo
Polonaise
Badinerie

Ακρόαση

Γιόχαν Σεμπάστιαν Μπαχ (1685 – 1750)
Ορχηστρική Σουίτα, αρ. 2, στη Σι Ελάσσονα, BWV1067
Χοροί: Polonaise, Badinerie, Rondeau

Μέρος Α΄: Rondeau (Ροντό)

- Εντοπίστε και χρωματίστε το Α (θέμα), το Β και το Γ (επεισόδια) στην παρτιτούρα που ακολουθεί.
- Χρησιμοποιήστε ένα διαφορετικό χρώμα για το καθένα.

Rondeau.

5 - 2 4 2 4 4 7 5 2 4 2 6 6 6 #

6 4 2 5 4 2 6 7 5 6 #

6 5 7 6 5 7 6 6 5 # 6 5 2 4 6 4 4 -

First system of musical notation, featuring four staves (two treble and two bass clefs). The music is in G major and 3/4 time. It includes dynamic markings *piano* and *(piano) piano*. Fingerings are indicated by numbers 1-5 below the notes.

Second system of musical notation, featuring four staves. It includes dynamic markings *forte* and *(forte) forte*. Fingerings are indicated by numbers 6, 7, and 5 below the notes.

Third system of musical notation, featuring four staves. It includes dynamic markings *f* and *ff*. Fingerings are indicated by numbers 6, 5, and 4 below the notes.

Fourth system of musical notation, featuring four staves. It includes dynamic markings *f* and *ff*. Fingerings are indicated by numbers 5, 4, 3, 2, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 below the notes.

Πηγή Παρτιτούρας:
http://imslp.org/wiki/Orchestral_Suite_No.2_in_B_minor,_BWV_1067_%28Bach,_Johann_Sebastian%29

- Βάλτε στη σειρά τα χρώματα και τα γράμματα του θέματος και των δύο επεισοδίων.

Πώς ονομάζεται αυτή η μορφή;

- Ονομάστε τα όργανα που ακούγονται στο έργο.

			
Όργανο:			

Μέρος Β΄: Polonaise (Πολωνέζα)

- Η Polonaise έχει μέτρο και ταχύτητα.
- Ποια ρυθμικά σχήματα επαναλαμβάνονται στο χορό αυτό;
 - Παρεσιγμένα
 - Συγκοπές

Μέρος Γ΄: Badinerie (Μπαντινερί)

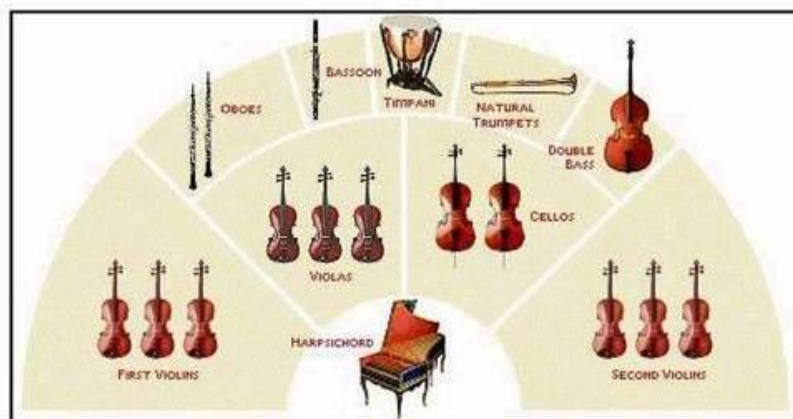
- Η Badinerie έχει μέτρο
- Η ταχύτητα του έργου είναι
- Η Badinerie έχει μορφή.
- Η Badinerie έχει χαρακτήρα και

Συνοψίζοντας...

	Rondeau	Polonaise	Badinerie
Μέτρο			
Μορφή			
Ταχύτητα			
Χαρακτήρας			
Άλλα Στοιχεία			

Ο Γιόχαν Σεμπάστιαν Μπαχ
 Πηγή Εικόνας: hearinghealthmatters.org

Ορχήστρα Μπαρόκ
 Πηγή Εικόνας: artsandmusic101.com

Δημιουργική Εργασία

ΟΜΑΔΑ Α΄: Συνθέστε ένα **Rondeau**, σύμφωνα με τα χαρακτηριστικά του συγκεκριμένου χορού που εντοπίσατε κατά την ακρόαση της Ορχηστρικής Σουίτας του Γ. Σ. Μπαχ.

A B

A musical staff with a treble clef and a double bar line. The staff is divided into two sections, A and B, by a vertical line. The first section, A, is the first half of the staff, and the second section, B, is the second half. The staff is empty, intended for student composition.

3 A Γ

A musical staff with a treble clef and a double bar line. The staff is divided into two sections, A and Gamma, by a vertical line. The first section, A, is the first half of the staff, and the second section, Gamma, is the second half. The staff is empty, intended for student composition.

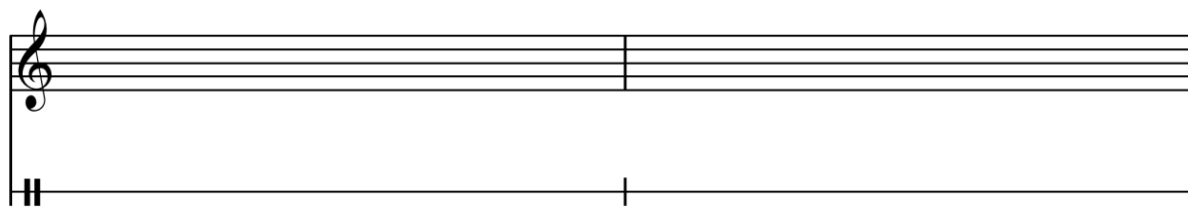
5 A

A musical staff with a treble clef and a double bar line. The staff is divided into one section, A, which is the entire length of the staff. The staff is empty, intended for student composition.

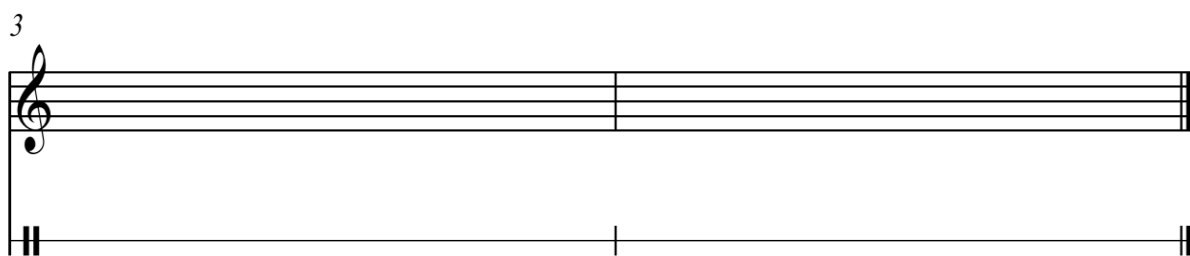
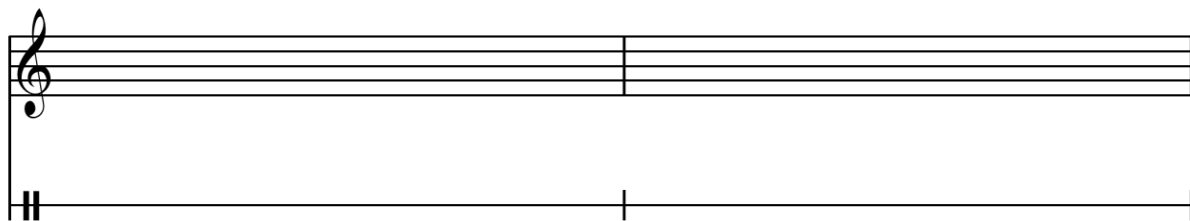
Πηγή Εικόνας: dancethroughtime.org

ΟΜΑΔΑ Β΄: Συνθέστε μία **Polonaise**, σύμφωνα με τα χαρακτηριστικά του συγκεκριμένου χορού που εντοπίσατε κατά την ακρόαση της Ορχηστρικής Σουίτας του Γ. Σ. Μπαχ.

Πηγή Εικόνας: danceweb.co.uk

ΟΜΑΔΑ Γ΄: Συνθέστε μία **Badinerie**, σύμφωνα με τα χαρακτηριστικά του συγκεκριμένου χορού που εντοπίσατε κατά την ακρόαση της Ορχηστρικής Σουίτας του Γ. Σ. Μπαχ.

Πηγή Εικόνας: afphx.org

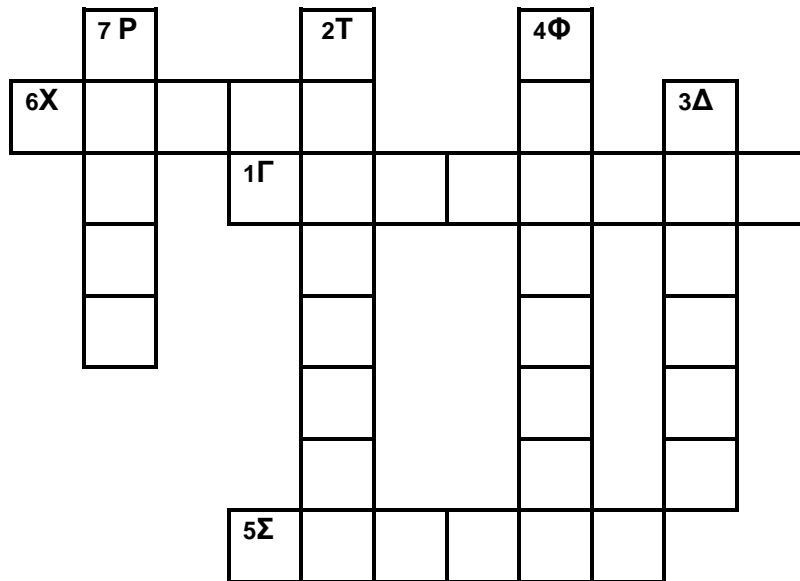
Αξιολόγηση

1. Αξιολογήστε τις εργασίες της κάθε ομάδας σύμφωνα με τα κριτήρια που σας δίνονται.

Rondeau <ul style="list-style-type: none">• Σύνθεση• Εκτέλεση - Ερμηνεία• Μορφή ΑΒΑΓΑ	
Polonaise <ul style="list-style-type: none">• Σύνθεση• Εκτέλεση - Ερμηνεία• Χαρακτήρας• Τριμερές Μέτρο• Επαναλαμβανόμενα ρυθμικά σχήματα	
Badinerie <ul style="list-style-type: none">• Σύνθεση• Εκτέλεση - Ερμηνεία• Χαρακτήρας• Διμερές Μέτρο• Διμερής μορφή ΑΒ	

2. Λύστε το Σταυρόλεξο.

1. Χώρα καταγωγής του Γ. Σ. Μπαχ.
2. Πληκτροφόρο χορδόφωνο όργανο της εποχής Μπαρόκ.
3. Αυτή τη μορφή έχει μια Badinerie.
4. Πνευστό όργανο που υπάρχει στη 2^η Σουίτα του Μπαχ.
5. Σειρά από χορούς.
6. Αυτή η δραστηριότητα ήταν πολύ δημοφιλής την εποχή του μπαρόκ.
7. Ένας από τους χορούς που γνωρίσατε στο μάθημα.

Μπαχ - Μπαρόκ

Ο Μπαχ και η τοκάτα

Τοκάτα σε Ρε Ελάσσονα BWV 565 Γιόχαν Σεμπάστιαν Μπαχ (1685 – 1750)

Πηγή Εικόνας: <http://el.wikipedia.org/wiki/Αρχείο:Bach.jpg>

- **Ακρόαση 1η**
Κυκλώστε τις λέξεις – κλειδιά που περιγράφουν το μουσικό βίντεο που παρακολουθήσατε.

Φωνητική Μουσική	Οργανική Μουσική
Δεξιοτεχνία	Λιτότητα
Ενέργεια	Πραότητα
Ένα μέρος	Διαφορετικά μέρη
Κλεισίματα – Παύσεις	Συνεχόμενες φράσεις

- **Ακρόαση 2^η**
Περιγράψτε τα πιο κάτω στοιχεία της μουσικής όπως ακούγονται στην Τοκάτα σε Ρε ελάσσονα του Μπαχ.

Στοιχεία της Μουσικής	Τοκάτα σε Ρε ελάσσονα
Παλμός (σταθερός, αλλάζει)	
Ρυθμός (Έντονος, Πράος, κ.λπ.)	
Μελωδία (λιτή, με στολίδια, ρέουσα, συνεχόμενη, ευκολοτραγουδιστή, με περάσματα που θυμίζουν κλίμακες, με πηδήματα, κ.λπ.)	
Ταχύτητα (αλλάζει σταδιακά, αλλάζει μόνο στα διαφορετικά μέρη)	
Δυναμική (αλλάζει σταδιακά, αλλάζει στα διαφορετικά μέρη)	
Αρμονία (εμπλουτίζεται με συγχορδίες, με πεντάλ – κρατημένη νότα – ισοκράτη)	
Όργανο/α	

Εκτέλεση

Τοκάτα σε Ρε Ελάσσονα, BWV 565 Γιόχαν Σεμπάστιαν Μπαχ (1685 – 1750)

Ενορχήστρωση: Αντωνία Φοράρη

Adagio

Αυλοί 1

Αυλοί 2

Μεταλλόφωνο

5

Αυλοί 1

Αυλοί 2

Μεταλ.

11

Prestissimo

Αυλοί 1

Αυλοί 2

Μεταλ.

13

κ.λπ.

Αυλοί 1

Αυλοί 2

Μεταλ.

Παρτιτούρα Πιάνου

Τοκάτα σε Ρε Ελάσσονα, BWV 565, Γ. Σ. Μπαχ

Απλοποίηση – Προσαρμογή: Αντωνία Φοράρη

Adagio

Musical notation for measures 1-6 of the Tocata in D minor, BWV 565, by J.S. Bach. The score is in 4/4 time and features a slow tempo (Adagio). The right hand plays a melodic line with slurs and ornaments, while the left hand provides a steady accompaniment of eighth notes.

Musical notation for measures 7-11 of the Tocata in D minor, BWV 565, by J.S. Bach. The right hand continues the melodic line with a slur over measures 8-10, and the left hand continues with eighth notes.

Musical notation for measures 12-15 of the Tocata in D minor, BWV 565, by J.S. Bach. The tempo changes to Prestissimo. The right hand plays a rapid sixteenth-note pattern with triplets, and the left hand plays a similar pattern. The section ends with a fermata and the instruction "κ.λπ."

Συνθέστε τη δική σας Τοκάτα!!!

Συνθέστε με την ομάδα σας μία τοκάτα, σύμφωνα τις πιο κάτω οδηγίες:

- Μέγεθος ομάδας: 3 άτομα
- Κλίμακα: Λα ελάσσονα

Χρησιμοποιήστε τα πιο κάτω μουσικά στοιχεία:

- Σταθερό παλμό, έντονο ρυθμό
- Μελωδική κίνηση (δεξιτεχνική!)
- Πεντάλ στη νότα Λα χαμηλό
- Στολίδια στη μελωδία
- Διαφορετική ταχύτητα στο κάθε μέρος
- Διαφορετική ένταση στο κάθε μέρος
- Αυτοσχεδιασμό στη λα ελάσσονα

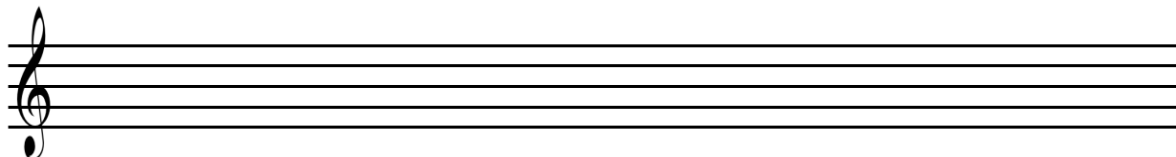
Το Θέμα εκτελείται από όλους (tutti) και έχει **διάρκεια** 4 μέτρα.

Ο Αυτοσχεδιασμός γίνεται από ένα/μία μαθητή/τρια κάθε φορά και έχει **διάρκεια** 4 μέτρα ενώ οι υπόλοιποι/πες δύο εκτελούν τη νότα Λα για **Πεντάλ**.

Μορφή: ακολουθήστε την πιο κάτω μορφή για την Τοκάτα σας. Σημειώστε το μέρος που θα αναλάβει ο καθένας/καθεμιά.

4 μ.	4 μ.	4 μ.	4 μ.	4 μ.	4 μ.	4 μ.
Θέμα	Αυτοσχεδιασμός:	Θέμα	Αυτοσχεδιασμός:	Θέμα	Αυτοσχεδιασμός:	Θέμα
Όλοι	Πεντάλ:	Όλοι	Πεντάλ:	Όλοι	Πεντάλ:	Όλοι

Γράψετε το θέμα σας:

Μην ξεχνάτε να κάνετε νόημα με το κεφάλι σας όταν τελειώσετε τον αυτοσχεδιασμό σας, έτσι ώστε να παίξετε μαζί το θέμα.

**Πόσο καλά τα πήγατε...και γιατί;
Τι θα μπορούσε να βελτιωθεί... και πώς;**

	Ρυθμός Παλμός	Μελωδία	Ταχύτητα	Δυναμική	Κλίμακα	Πεντάλ	Αυτοσχεδιασμός
1 ^η							
2 ^η							
3 ^η							
4 ^η							
5 ^η							
6 ^η							
7 ^η							
8 ^η							

Ο Μότσαρτ και το θέμα και παραλλαγές

“Twinkle-Twinkle Little Star”

Πηγή Εικόνας: twinklestar.gif

Τραγούδι:

Moderato Fine

Άσ τρα μύ ριαα πό ψη λά πώς φω τί ζε τε γλυ κα
Twin kle twin kle lit tle star how I won der what you are

5 D. C. al Fine

σαν δια μάν τια σας θω ρώ στο με γά λο ου ρα νό
up a bove the world so high like a dia mond in the sky

Εκτέλεση

Fine

Αυλοί

Glockenspiel

Τρίγωνο

5 D. C. al Fine

Αυλοί

Glock.

Τρίγωνο

The instrumental score is arranged for three instruments: Flute (Αυλοί), Glockenspiel (Glockenspiel), and Triangle (Τρίγωνο). The first system shows the initial melody for each instrument. The second system, starting at measure 5, shows the instruments playing the same melody with some harmonic changes. The score concludes with a 'D. C. al Fine' instruction.

- Εκτελέστε τις πιο κάτω μελωδίες και στη συνέχεια γράψετε τι αλλάζει σε σχέση με τη μελωδία που εκτελέσατε προηγουμένως.

1

Allegro Fine

Άσ τρα μύ ριαα πό ψη λά πώς φω τί ζε τε γλυ κα
Twin kle twin kle lit tle star how I won der what you are

5 D. C. al Fine

σαν δια μάν τια σας θω ρώ στο με γά λο ου ρα νό
up a bove the world so high like a dia mond in the sky

2

Moderato Fine

Άσ τρα μύ ριαα πό ψη λά πώς φω τί ζε τε γλυ κα
Twin kle twin kle lit tle star how I won der what you are

5 D. C. al Fine

σαν δια μάν τια σας θω ρώ στο με γά λο ου ρα νό
up a bove the world so high like a dia mond in the sky

3

Moderato

12 Άσ τρα μύ ριαα πό ψη λά πώς φω τί ζε τε γλυ κα σαν δια μάν τια σας θω
Twin kle twin kle lit tle star how I won der what you are up a bove the world so

19 ρώ στο με γά λο ου ρα νό άστ ρα μύ ριαα
high like a dia mond in the sky twin kle twin kle

πό ψη λά πώς φω τί ζε τέ γλυ κά
lit tle star how I won der what you are

4

Allegro

Άσ τρα μύ ριαα πό ψη λά πώς φω τί ζε τε γλυ κα
Twin kle twin kle lit tle star how I won der what you are

5 σαν δια μάν τια σας θω ρώ στο με γά λο ου ρα νό
up a bove the world so high like a dia mond in the sky

D. C. al Fine

Ακρόαση

Ah, vous dirais-je Maman, K. 265/300e, Β. Α. Μότσαρτ

Ακούστε προσεκτικά το έργο και απαντήστε τα πιο κάτω.

ΘΕΜΑ

- Σημειώστε με καμπύλες γραμμές τις φράσεις του θέματος.

TEMA.

- Σύμφωνα με την πιο πάνω απάντησή σας, τι μορφή έχει το θέμα;

Πηγή Εικόνας: <http://arbrealettres.wordpress.com/2011/10/19/ah-vous-dirai-je-maman-anonyme-xviii-eme-siecle/>

ΠΑΡΑΛΛΑΓΕΣ

Παραλλαγή αρ. 2

VAR. II.

legato

- Χρωματίστε τις νότες του θέματος (φράση Α) στο απόσπασμα της πιο πάνω παραλλαγής.
- Εξηγήστε πώς παραλλάζει το θέμα ο συνθέτης.
.....

Παραλλαγή αρ. 5

VAR. V.

p

- Χρωματίστε τις νότες του θέματος (φράση Α) στο απόσπασμα της πιο πάνω παραλλαγής.
- Εξηγήστε πώς παραλλάζει το θέμα ο συνθέτης.
.....
- Με ποια στοιχεία της μουσικής «έπαιξε» ο συνθέτης για να κάνει τη συγκεκριμένη παραλλαγή;

Παραλλαγή αρ. 6

VAR. VI.

The musical score for Variation VI is written for piano in 2/4 time. It consists of two systems of music. The first system starts with a piano (*p*) dynamic and a *legato* marking in the bass line. The melody in the treble clef features eighth-note chords. A *cresc.* marking appears in the second measure of the first system. The second system continues the piece, ending with a *p legato* marking in the bass line.

- Χρωματίστε τις νότες του θέματος (φράση Α) στο απόσπασμα της πιο πάνω παραλλαγής.
- Εξηγήστε πώς παραλλάζει το θέμα ο συνθέτης.
- Με ποια στοιχεία της μουσικής «έπαιξε» ο συνθέτης για να κάνει τη συγκεκριμένη παραλλαγή;

Παραλλαγή αρ. 8

VAR. VIII.
Minore.

The musical score for Variation VIII, Minore, is written for piano in 2/4 time. It consists of two systems of music. The first system starts with a piano (*p*) dynamic. The melody in the treble clef features eighth-note chords. The second system continues the piece, ending with a forte (*f*) dynamic marking in the bass line.

- Χρωματίστε τις νότες του θέματος (φράση Α) στο απόσπασμα της πιο πάνω παραλλαγής.
- Εξηγήστε πώς παραλλάζει το θέμα ο συνθέτης.
- Με ποια στοιχεία της μουσικής «έπαιξε» ο συνθέτης για να κάνει τη συγκεκριμένη παραλλαγή;

Παραλλαγή αρ. 11

VAR. XI.
Adagio.

- Χρωματίστε τις νότες του θέματος (φράση Α) στο απόσπασμα της πιο πάνω παραλλαγής.
- Εξηγήστε πώς παραλλάζει το θέμα ο συνθέτης.
- Με ποια στοιχεία της μουσικής «έπαιξε» ο συνθέτης για να κάνει τη συγκεκριμένη παραλλαγή;

Παραλλαγή αρ. 12

VAR. XII.
Allegro.

- Χρωματίστε τις νότες του θέματος (φράση Α) στο απόσπασμα της πιο πάνω παραλλαγής.
- Εξηγήστε πώς παραλλάζει το θέμα ο συνθέτης.
- Με ποια στοιχεία της μουσικής «έπαιξε» ο συνθέτης για να κάνει τη συγκεκριμένη παραλλαγή;

Δημιουργική Εργασία

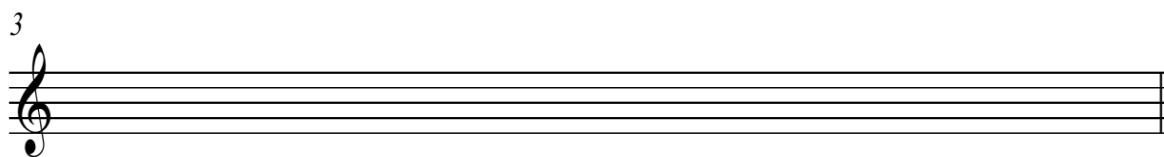
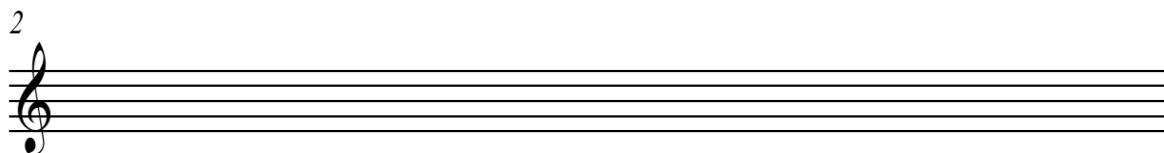
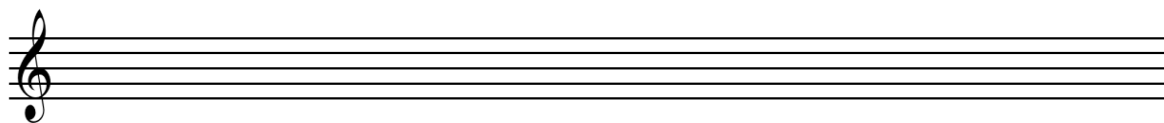
Σας δίνεται το γνωστό παιδικό τραγούδι «Frere Jacques» («Η Καμπάνα»).

5 Η καμ πά να του χω ριού μας την α κού τε παι διά
Fre re Jac que Fre re Jac que dor mez vous? dor mez vous?

τι γλυ κα που παί ζει τι γυ κά που παί ζει ντιγκ νταγκ ντον ντιγκ νταγκ ντογκ
Son nez les ma ti nes Son nez les ma ti nez Din dan don Din dan Don

Χωριστείτε σε ομάδες. Η κάθε ομάδα καλείται να συνθέσει μια παραλλαγή που στηρίζεται σε μία από τις τεχνικές που γνωρίσατε προηγουμένως. Θα σας συντονίσει ο/η καθηγητής/τριά σας.

Εκτελέστε πρώτα το θέμα και μετά τις παραλλαγές της κάθε ομάδας.
Ηχογραφήστε τις συνθέσεις σας!

Πηγές Εικονιστικού Υλικού: languageforlittlelearners.blogspot.com

thebest.gr

Αξιολόγηση

1. Αξιολογήστε την παραλλαγή της κάθε ομάδας. Δικαιολογήστε.

	Ομάδα Α΄	Ομάδα Β΄	Ομάδα Γ΄	Ομάδα Δ΄
Τεχνική:
Εκτελέστηκε σωστά το θέμα;				
Εκτελέστηκε σωστά η παραλλαγή;				
Ήταν πετυχημένη η παραλλαγή σύμφωνα με την τεχνική που χρησιμοποιήθηκε;				
Άλλες παρατηρήσεις:				

2. Ακούστε το θέμα και τις παραλλαγές της Ορχηστρικής Σουίτας, αρ. 3, σε Σολ Μείζονα, 4^η κίνηση, ορ. 55 του Π. Ι. Τσαϊκόφσκι και γράψετε με ποια τεχνική παραλλάζει το θέμα κάθε φορά.

Παραλλαγή αρ. 1:

Παραλλαγή αρ. 3:

Παραλλαγή αρ. 4:

Παραλλαγή αρ. 6:

Ο Μπετόβεν και το μοτίβο

Εκτέλεση

Ιδέα: Κορίνα Κωνσταντή

Αυλοί/
Μελωδικά Όργανα

Glockenspiel/Ξυλόφωνα

Agogo

1 2 3 4 5 6

7 8 9 10 11 12 13 14

15 16 17 18 19 20 21 22

15 16 17 18 19 20 21 22

23 24 25 26 27 28 29 30

Γράμμα προς τον Φραντς Γκέρχαρτ Βεγκάιερ, 29 Ιουνίου 1801 Λούντβιχ Βαν Μπετόβεν (1770 – 1827)

Πηγή Εικόνας: <http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/6/6f/Beethoven.jpg>

«Εδώ και τρία χρόνια η ακοή μου γίνεται όλο και πιο αδύνατη... τα αφτιά μου βουίζουν και σφυρίζουν νύχτα – μέρα. Μπορώ να πω ότι η ζωή μου έχει γίνει άθλια, εδώ και δύο χρόνια αποφεύγω σχεδόν όλες τις συναναστροφές, γιατί μου είναι αδύνατον να πω στον κόσμο: «Είμαι κουφός». Αν έκανα κάποια άλλη δουλειά τότε η κατάσταση θα ήταν υποφερτή, αλλά στη δική μου, αυτή η κατάσταση είναι εφιαλτική όσο για τους εχθρούς μου, που δεν είναι και λίγοι, και τι δεν θα έλεγαν γι' αυτή την κατάσταση! – Για να σου δώσω μια ιδέα για την υπέροχη αυτή κωφότητα, σου λέω μόνο ότι στο θέατρο πρέπει να κάθομαι ακριβώς μπροστά στην ορχήστρα για να μπορώ να παρακολουθώ τι λένε οι ηθοποιοί. Τις ψηλές νότες των οργάνων και των φωνών, όταν είμαι λίγο μακριά, δεν τις ακούω καθόλου. Στις συνομιλίες μου είναι απορίας άξιο ότι υπάρχουν άνθρωποι που ποτέ δεν το παρατήρησαν: επειδή έχω τη φήμη του αφηρημένου, νομίζουν όλοι ότι πρόκειται γι' αυτό. Μερικές φορές τους συνομιλητές μου που μιλάνε χαμηλόφωνα δεν τους ακούω σχεδόν καθόλου, δηλαδή ακούω τον ήχο αλλά δεν ξεχωρίζω τις λέξεις: παρ' όλα αυτά, μόλις κάποιος φωνάξει δυνατά, μου είναι απλώς ανυπόφορο. Τώρα, το τι θα γίνει από δω και πέρα, μόνο ο ουρανός το ξέρει. ... Έχω πολλές φορές καταραστεί τον Δημιουργό και την ύπαρξή μου: ο Πλούταρχος με οδήγησε στην παραίτηση. Θέλω, αν κατά τα άλλα είναι δυνατόν, να αντισταθώ στη μοίρα μου, αν και υπάρχουν στιγμές στη ζωή μου που αισθάνομαι ότι είμαι το δυστυχέστερο πλάσμα του Θεού. Σε παρακαλώ να μη μιλήσεις σε κανέναν γι' αυτή μου την κατάσταση, ούτε καν στη Λόρε. Στην εξομολογούμαι υπό την προϋπόθεση της απόλυτης εχεμύθειας. ...»

Πηγή: Πρόγραμμα Συναυλιών Μεγάλου Μουσικής Αθηνών, 28 – 29/3/2002, L. V. Beethoven

Ακρόαση

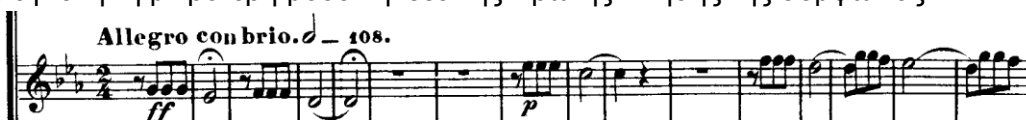
Λούντβιχ Βαν Μπετόβεν (1770 – 1827)
Συμφωνία αρ. 5 σε Ντο Ελάσσονα, έργο 67
1η κίνηση: Allegro con brio

Πηγή Εικόνας: <http://pangeaprogress.blogspot.com/2011/04/beethoven.html>

1. Σημειώστε με αγκύλη τη μικρότερη μουσική ιδέα της πρώτης κίνησης της συμφωνίας.

Violino I. **Allegro con brio. ♩ – 108.**

2. Τι παρατηρείτε όσον αφορά την ένταση αυτής της μικρότερης μουσικής ιδέας στο πιο πάνω απόσπασμα;

.....

3. Σας δίνονται τέσσερα αποσπάσματα του έργου. Τι παρατηρείτε να συμβαίνει στη μικρότερη μουσική ιδέα κατά την εξέλιξη του έργου; Επιλέξτε τη σωστή απάντηση.
 - A. Αλλαγή κατεύθυνσης του τελευταίου διαστήματος προς τα πάνω (αναστροφή)
 - B. Αλλαγή μίας νότας
 - Γ. Παραμονή στην ίδια νότα, ίδιος ρυθμός
 - Δ. Μετακίνηση της ιδέας πιο χαμηλά (μεταφορά)

1.....

2.....

3

4

Στη μουσική, η μικρότερη μουσική ιδέα (μελωδική, ρυθμική, κ.λπ.) λέγεται **Μοτίβο**. Πρόκειται για το μικρότερο «κύτταρο», που η επεξεργασία και η ανάπτυξή του δίνει ολοκληρωμένο μουσικό λόγο.

Συμφωνία: μεγάλο έργο για συμφωνική ορχήστρα.

Την εποχή που έζησε ο Μπετόβεν, δηλ. την εποχή του Κλασικισμού (18^{ος} αι.), η συμφωνία αποτελείτο από τέσσερα μέρη: γρήγορο – αργό – μέτριο ή γρήγορο – γρήγορο.

Το μοτίβο στις Εικαστικές Τέχνες!

- Εντοπίστε το μοτίβο στους πίνακες του Καντίνσκι και του Κλιμτ:

Βασίλι Καντίνσκι (1866 – 1944)

Γκούσταφ Κλιμτ(1862 – 1918)

Πηγές Εικονιστικού Υλικού:

Καντίνσκι (πάνω): <http://www.peri-grafis.com/ergo.php?id=515>

Καντίνσκι (κάτω): <http://eu.art.com/products/p10314954-sa-i797829/wassily-kandinsky-akzent-in-rosa.htm>

Κλιμτ (πάνω): <http://radcollector.com/columns/reneerenee/tag/gustav-klimt/>

Κλιμτ (κάτω): http://shop.strato.de/epages/61175837.sf/en_US/?ObjectPath=/Shops/61175837/Products/2008027

Εργασία για το σπίτι!

Η μουσική ιδιοφυΐα που λέγεται Μπετόβεν!

Η Ζωή του	Κυριότερα Έργα του
Λόγια του που έμειναν στην Ιστορία	Εικονιστικό Υλικό

Πηγή Εικόνας: <http://www.mrianwright.co.uk/beethoven>

Δημιουργική Εργασία: Ανάπτυξη Μοτίβου!

ΟΜΑΔΑ Α΄

♪ Αναπτύξτε το παρακάτω μελωδικό μοτίβο, χρησιμοποιώντας μία από τις τεχνικές που γνωρίσατε.

♪ Προσθέστε ρυθμική συνοδεία.

♪ Προσθέστε σημεία δυναμικής, όπου θεωρείτε πως ταιριάζουν στη σύνθεσή σας.

♪ Προσθέστε στο μοτίβο σας ένα δικό σας στιχάκι, με θέμα την ανθρώπινη μοίρα, το πεπρωμένο, τη ζωή...

♪ Εκτελέστε το σε μορφή ABA με μία από τις ομάδες Β΄.

♪ Συγχορδίες:

I: Ντο – Μι – Σολ

V: Σολ – Σι – Ρε

I I V I

Μελωδία
(όργανα - φωνή)

Στίχος

Glockenspiel

Κρουστό

Δημιουργική Εργασία: Ανάπτυξη Μοτίβου!

ΟΜΑΔΑ Β΄

♪ Αναπτύξτε το παρακάτω μελωδικό μοτίβο, χρησιμοποιώντας μία από τις τεχνικές που γνωρίσατε.

♪ Προσθέστε ρυθμική συνοδεία.

♪ Προσθέστε σημεία δυναμικής, όπου θεωρείτε πως ταιριάζουν στη σύνθεσή σας.

♪ Προσθέστε στο μοτίβο σας ένα δικό σας στιχάκι με θέμα την ανθρώπινη μοίρα, το πεπρωμένο, τη ζωή...

♪ Εκτελέστε το σε μορφή ABA με μία από τις ομάδες Α΄.

♪ Συγχορδίες:

I: Λα – Ντο – Μι

V: Μι – Σολ# – Σι

Melodia
(όργανα - φωνή)

Στίχος

Glockenspiel

Κρουστό

I I V I

Αξιολόγηση

♪ Υπογραμμίστε την ομάδα σας.

♪ Βάλτε σε κύκλο τη βαθμολογία σας:

1 = Μέτρια 2 = Πολύ Καλά 3 = Εξαιρετικά

♪ Δικαιολογήστε τη βαθμολογία σας με σχόλια.

	ΟΜΑΔΑ Α	ΟΜΑΔΑ Β
Κατάλληλη ανάπτυξη του μοτίβου σύμφωνα με την τεχνική που επιλέχθηκε	ΒΑΘΜΟΣ: 1 2 3 Σχόλια:	ΒΑΘΜΟΣ: 1 2 3 Σχόλια:
Μελωδικότητα μοτίβου	ΒΑΘΜΟΣ: 1 2 3 Σχόλια:	ΒΑΘΜΟΣ: 1 2 3 Σχόλια:
Λειτουργικότητα ρυθμικής συνοδείας	ΒΑΘΜΟΣ: 1 2 3 Σχόλια:	ΒΑΘΜΟΣ: 1 2 3 Σχόλια:

Επιλογή σημείων δυναμικής	<p style="text-align: center;">ΒΑΘΜΟΣ: 1 2 3</p> <p>Σχόλια:</p>	<p style="text-align: center;">ΒΑΘΜΟΣ: 1 2 3</p> <p>Σχόλια:</p>
Έκφραση Μουσικότητα Εκτέλεση	<p style="text-align: center;">ΒΑΘΜΟΣ: 1 2 3</p> <p>Σχόλια:</p>	<p style="text-align: center;">ΒΑΘΜΟΣ: 1 2 3</p> <p>Σχόλια:</p>
Προσαρμογή στίχου	<p style="text-align: center;">ΒΑΘΜΟΣ: 1 2 3</p> <p>Σχόλια:</p>	<p style="text-align: center;">ΒΑΘΜΟΣ: 1 2 3</p> <p>Σχόλια:</p>
Συνεργασία μέσα στην ομάδα	<p style="text-align: center;">ΒΑΘΜΟΣ: 1 2 3</p> <p>Σχόλια:</p>	<p style="text-align: center;">ΒΑΘΜΟΣ: 1 2 3</p> <p>Σχόλια:</p>

♪ Ακροστοιχίδα ♪

1.		M							
	2.		Π						
		3.		E					
			4.		T				
				5.		O			
6.						B			
				7.		E			
8.						N			

1. Η μικρότερη μουσική ιδέα.
2. Ο Μπετόβεν συνέθεσε μόνο μία.
3. Ήταν ο συνθέτης στην καταγωγή.
4. Μία από τις τεχνικές ανάπτυξης της μικρότερης μουσικής ιδέας.
5. Η αίσθηση που στερήθηκε ο μεγάλος συνθέτης.
6. Το μικρό όνομα του συνθέτη (στα ελληνικά).
7. Η Συμφωνία του Πεπρωμένου (αριθμός).
8. Οργανική σύνθεση μεγάλης έκτασης για ορχήστρα.

Ευρωπαϊκές προδιαγραφές

5.1 Ενωμένη Ευρώπη

**5.2 Μια Μεσόγειος... μουσική: Η μουσική της Ελληνόφωνης
Κ. Ιταλίας**

5.3 Εδώ είναι Βαλκάνια!

Ενωμένη Ευρώπη

Ακρόαση

- Συμπληρώστε τον πιο κάτω πίνακα, με βάση αυτό που ακούτε.

Μουσικά Στοιχεία	Περιγραφή	Ανθρώπινες Αξίες
Δυναμικές		
Μελωδική κίνηση		
Ταχύτητα		
Κλίμακα		
Όργανα		
Διάθεση		

Πηγή Εικόνας: http://europa.eu/teachers-corner/0_9/index_el.htm

Εκτέλεση

«Ωδή στη Χαρά»
από την 4^η κίνηση, 9^ης Συμφωνίας σε Ρε Ελάσσονα
Λούντβιχ Βαν Μπετόβεν (1770 – 1827)

Φωνή Α΄

Φωνή Β΄

Glockenspiel

5

Φ. Α΄

Φ. Β΄

Glock.

9

Φ. Α΄

Φ. Β΄

Glock.

13

Φ. Α΄

Φ. Β΄

Glock.

rit. . .

Τραγούδι

Ωδή στη Χαρά

L.V. Beethoven (1770-1827)

Ω χα - ρά ου - ρά - νια σπύ - θα κό - ρη των θε - ών χρυ - σή

5
μπαί - νου - με μες στο βω - μό σου μ'ά - για φλό - γα στην ψυ - χή

9
Ω χα - ρά που σμί - γεις — ό - λους σπας της — λύ - πης τα δε - σμά και

13
τον κό - σμο α - δελ - φώ - νεις σαν απ - λώ - νεις τα φτε - ρά

2. Τη χαρά ζητάει πάντα κάθε πλάσμα μες στη γη
είναι αυτή που μας γιατρεύει της καρδιάς κάθε πληγή
Ό,τι έκτισε το μίσος η μαγεία της σκορπά
όπου απλώνει τα φτερά της μόνο αδέρφια υπάρχουν πια.

3. Ενωθείτε μυριάδες σε φιλή στον κόσμο αυτό
πέρ' απ' τ' άστρα στα ουράνια ζει ο καλός μας ο Θεός
κι αγκαλιάστε κάθε πλάσμα με αγάπη αδερφού
λυτρωθείτε μυριάδες στη χαρά, ναι, του Θεού.

Ακρόαση

«Ωδή στη Χαρά»

από την 4^η κίνηση, 9^η Συμφωνίας σε Ρε Ελάσσονα, **Λ. Β. Μπετόβεν** (1770 – 1827)

Ποίηση: **Φρήντριχ Σίλερ** (1759 –1805)

Γερμανός θεατρικός συγγραφέας, ποιητής και ιστορικός.

1. Ακούστε προσεκτικά το μουσικό απόσπασμα και συμπληρώστε τα κενά.

Την πρώτη φορά ακούγεται το θέμα από τα και τα,

στη συνέχεια το θέμα περνά στο 2^ο μικρότερο έγχορδο που είναι η,

την τρίτη φορά ακούγεται το θέμα από τα πιο πολλά έγχορδα:

Στο τέλος ακούγεται όλη η να εκτελεί την «Ωδή στη Χαρά». Το θέμα ακούγεται συγκεκριμένα από την ομάδα των

2. Στην Συμφωνία αρ. του εκτός από συμφωνική ορχήστρα υπάρχει και, γι' αυτό και η συγκεκριμένη συμφωνία είναι γνωστή και ως «.....».

4 Η χορωδία τραγουδά μελοποιημένο ποίημα του με τίτλο
.....

4. Διαβάστε απόσπασμα του ποιήματος και:

- α. υπογραμμίστε τους στίχους που κατά τη γνώμη σας εκφράζουν την κεντρική ιδέα του ποιήματος και
- β. γράψτε, σε συντομία, την κεντρική ιδέα του ποιήματος.

.....

*Ω φίλοι, όχι μ' αυτούς τους ήχους,
αλλά μαζί ας τραγουδήσουμε πιο ευφρόσυνους,
πιο γεμάτους Χαρά!*

Χαρά, απ' τις θεές πιο ωραία,
των Ηλυσίων κόρη,
πυρά πιωμένοι προχωρούμε,
στο καταφύγιό σου, Θεία!
Η μαγεία σου ξαναενώνει,
ό,τι εχώρισε ο συρμός,
όλοι οι άνθρωποι είναι αδέρφια,
στο δικό σου το φτερό.

(Πηγή: <http://theopeppasblog.pblogs.gr/2007/11/137346.html>)

Το 1972, η «Ωδή στη Χαρά» του Μπετόβεν έγινε ο ύμνος του Συμβουλίου της Ευρώπης, και το 1985 αναγνωρίστηκε από τους ηγέτες της ΕΕ ως ο ύμνος της ΕΕ.

Χωρίς στίχους και με την παγκόσμια γλώσσα της μουσικής, αυτός ο ύμνος εκφράζει τα ευρωπαϊκά ιδανικά της ελευθερίας, της ειρήνης και της αλληλεγγύης.

Ο ύμνος της ΕΕ δεν προορίζεται να αντικαταστήσει τους εθνικούς ύμνους, αλλά να εξυμνήσει τις κοινές αξίες των κρατών μελών της ΕΕ.

5. Αντιστοιχίστε τις εικόνες με μία από τις περιγραφές που σας δίνονται.

1.

2.

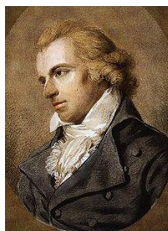
3.

4.

5.

6.

7.

8.

Εικόνα	Περιγραφή Εικόνας
	A: Κυπριακή Προεδρία Συμβουλίου της Ευρώπης, 1.7 – 31.12.2012
	B: Λούντβιχ Βαν Μπετόβεν
	Γ: Φρήντριχ Σίλερ
	Δ: Ζοζέ Μανουέλ Μπαρόζο, Πρόεδρος ΕΕ (2010 – 2014)
	Ε: Σημαία της ΕΕ
	Στ: Ανδρούλα Βασιλείου, Επίτροπος ΕΕ για την Εκπαίδευση και τον Πολιτισμό
	Ζ: Ευρώ, Ενιαίο Νόμισμα ΕΕ
	Η: Χάρτης ΕΕ

Πηγές Εικονιστικού Υλικού Ερώτησης 1:

1: http://web.mac.com/cysorchestra/Dvorak/Serenade_for_Strings.html

2: <http://thedesigntower.blogspot.com/2011/05/lunchtime-quintet-performance-in-design.html>

3: <http://www.flickr.com/photos/guanzy/4478247239/>

4: <http://www.ni.edu/schools/nbbc/fine-arts/performance-groups>

Πηγές Εικονιστικού Υλικού 5:

1. www.best-buy-flags.co.uk

2. <http://www.cy2012eu.gov.cy/cyppresidency/cyppresidency.nsf/All/C478B4594BFB16E0422579FA0020D1F0>

3. http://en.wikipedia.org/wiki/File:Euro_banknotes.png

4. http://www.globalvisas.com/useful_information/european_union.html

5. <http://el.wikipedia.org/wiki/Αρχείο:Beethoven.jpg>

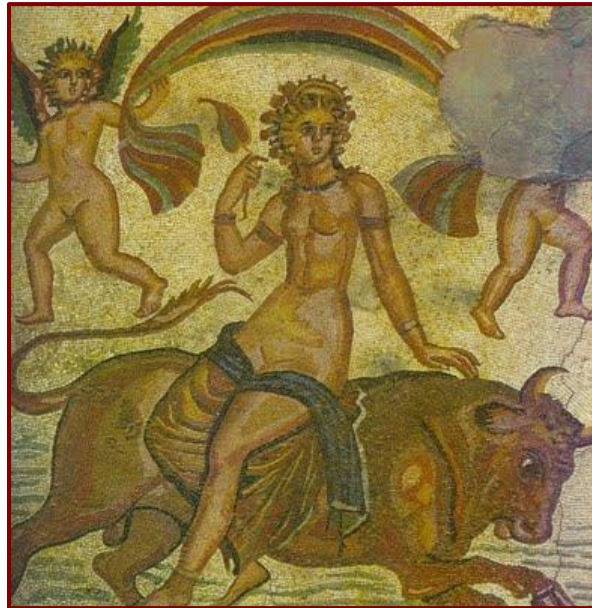
6. http://el.wikipedia.org/wiki/Αρχείο:Friedrich_schiller.jpg

7. www.cretalive.gr

8. www.neolaia.gr

- Ξέρετε από πού προέρχεται το όνομα της Ευρώπης;
- Ποια μπορεί να είναι η πολιτιστική προσφορά μας ως λαός στην Ενωμένη Ευρώπη;
- Η πιο κάτω εικόνα, σάς λέει κάτι;

Πηγή Εικόνας: www.griechenwitz.blog.it

Η Συμβολή του Ελληνικού Πολιτισμού στη Δύση

- Αρχαία Τραγωδία → Όπερα
- Αρχαιοελληνικοί Μύθοι → Λιμπρέτα όπερας
- Μονόχορδο Πυθαγόρα → Κούρδισμα εγχόρδων
- Αρχαιοελληνικοί τρόποι – Τρόποι στην μουσική του μεσαίωνα και της αναγέννησης
- Όργανο του Κτησίβιου → Εκκλησιαστικό όργανο της Δύσης
- ...

Μουσικό Δρώμενο με θέμα «Η Αρπαγή της Ευρώπης»

Καλείστε να δραματοποιήσετε τον μύθο της «Αρπαγής της Ευρώπης».

Στο δρώμενό σας πρέπει να έχετε μουσική (ορχήστρα – χορωδία), αφηγητή, ηθοποιούς - δράση, κουστούμια, σκηνικά και ό,τι άλλο θέλετε.

- Χωριστείτε σε ομάδες και αναλάβετε ρόλους.
- Η μουσική μπορεί να είναι αυτοσχεδιαστική, όπως θα δουλεύατε για μια ηχοϊστορία.
- Μην ξεχάσετε να οπτικογραφήσετε το μουσικό σας δρώμενο.

Ο μύθος της «Αρπαγής της Ευρώπης»

Πηγή: http://el.wikipedia.org/wiki/Αρπαγή_της_Ευρώπης

Σύμφωνα με τον μύθο των Ελλήνων, γιατί υπάρχει και ο μύθος των Περσών, η Ευρώπη ήταν αδελφή του Κάδμου, ιδρυτή της Θήβας και κόρη του Αγήνορα και της Τηλεφάσσας, ηγεμόνων της Φοινίκης. Όταν μεγάλωσε, μια μέρα πήγε στα λιβάδια της παραλίας, για να παίξει με τις φίλες της και να μαζέψει λουλούδια. Εκεί συνάντησε τον θεό Δία. Εκείνον αμέσως τον χτύπησε ο Έρωτας και για να την πλησιάσει μεταμορφώθηκε σε ήρεμο, εύσωμο και δυνατό ταύρο και πήγε δίπλα της κάνοντας δήθεν ότι βόσκει, σκεπτόμενος με τι τρόπο θα την κατακτούσε. Εκείνη τότε πλησίασε τον ταύρο - Δία και άρχισε να τον χαϊδεύει γοητευμένη από την ωραία κορμοστασιά του και τη μυϊκή του δύναμη. Σε λίγο δεν δίστασε και να τον ιππεύσει. Τότε αυτός άρχισε να τρέχει με αστραπιαία ταχύτητα. Η Ευρώπη έκλαιγε, μα δεν μπορούσε να πηδήσει, γιατί φοβόταν μη σκοτωθεί. Ο μεταμορφωμένος σε ταύρο θεός διέσχισε τη θάλασσα συνοδευόμενος από Τρίτωνες και Νηρηίδες και έφτασε στην Κρήτη. Όταν αποβιβάστηκε στο νησί, ο ταύρος δεν φαινόταν πια, αλλά ο Δίας πήρε από το χέρι την Ευρώπη και την οδήγησε στο Δικταίον άντρο. Καρπός των ερωτικών ενώσεων του Δία και της Ευρώπης στην Κρήτη ήταν ο Μίνωας, ο Ραδάμανθς και ο Σαρπηδόνας. Αργότερα, όταν ο Δίας εγκατέλειψε την Ευρώπη και πήγε στον Όλυμπο, η Ευρώπη πήρε για δεύτερο σύζυγό της τον βασιλιά της Κρήτης Αστερίωνα, που υιοθέτησε και τα παιδιά που είχε αποκτήσει αυτή από τον Δία. Μετά τον θάνατο του βασιλιά Αστερίου, τον θρόνο της Κρήτης πήρε ο μεγαλύτερος από τους θετούς γιους του, ο Μίνωας, ο οποίος έγινε ο πρώτος Έλληνας θαλασσοκράτορας και νομοθέτης.

**Αξιολόγηση
Μουσικού Δρώμενου «Η Αρπαγή της Ευρώπης»**

Στοιχεία	Αξιολόγηση	
	Πώς ήταν;	Πώς θα μπορούσε να ήταν καλύτερο;
Μουσική: - Μελωδία - Δυναμικές - Ταχύτητα - Κλίμακα - Όργανα - Διάθεση - Άλλα		
Ηθοποιοί Αφηγητής		
Κουστούμια		
Σκηνικά		
Άλλα:		

Εργασίες για Προέκταση

1. Βρείτε έργα τέχνης (ζωγραφική, γλυπτική, ψηφιδωτά, κ.λπ.) που έχουν ως θέμα τους την «Αρπαγή της Ευρώπης». Παρουσιάστε τα στην τάξη σε μορφή PowerPoint.
2. Βρείτε κέρματα που έχουν ως θέμα τους την αρπαγή της Ευρώπης. Παρουσιάστε τα στην τάξη σε μορφή PowerPoint.
3. Βρείτε περισσότερες πληροφορίες για την 9^η Συμφωνία και την «Ωδή στη Χαρά» του Μπετόβεν. Εξηγήστε γιατί η συμφωνία αυτή είναι έργο μεγάλης σημασίας.
4. Χωριστείτε σε δύο ομάδες και αναπτύξτε μια διαλογική αντιπαράθεση (debate) Η μία ομάδα θα επιχειρηματολογεί υπέρ και η άλλη κατά της θέσης:

«Ο πολιτισμός και ειδικότερα η μουσική ενώνει τους λαούς»

Στάδια Εργασίας:

Προετοιμασία:

- Ορισμός Επιτροπής Συντονισμού και Αξιολόγησης της Συζήτησης.
- Δημιουργία δύο ομάδων με αντίθετες θέσεις.
- Ορισμός Γραμματέα και Συντονιστή στην κάθε ομάδα.
- Εργασία στις ομάδες για την επεξεργασία και διατύπωση της λίστας των επιχειρημάτων. Ορίστε δύο επιχειρήματα.
- Ανταλλαγή της λίστας της κάθε ομάδας με σκοπό την προετοιμασία των αντεπιχειρημάτων της άλλης ομάδας βάσει των επιχειρημάτων που της δόθηκαν από την άλλη ομάδα.

Διαλογική Αντιπαράθεση:

- Παρουσίαση και Εισαγωγή του θέματος από την Επιτροπή Διαχείρισης και Αξιολόγησης.
- Διεξαγωγή συζήτησης με τοποθέτηση επιχειρημάτων και αντεπιχειρημάτων. Η πρώτη ομάδα διατυπώνει ένα επιχείρημα και στη συνέχεια η δεύτερη ομάδα αντικρούει με αντεπιχείρημα και προβάλλει το δικό της επιχείρημα.
- Σύνοψη των βασικών σημείων της επιχειρηματολογίας από την κάθε ομάδα.

Αποτελέσματα:

- Αξιολόγηση της εργασίας των ομάδων από την Επιτροπή Διαχείρισης και Αξιολόγησης βάσει κριτηρίων (όπως σαφήνεια διατύπωσης απόψεων, τεκμηρίωση, πειστικότητα κ.λπ.)

5. Βρείτε μουσικά έργα που έχουν θέμα την “Αρπαγή της Ευρώπης”. Ακούστε τα και σχολιάστε τα στην τάξη.
6. Βρείτε περισσότερα στοιχεία για τον Μπετόβεν και τον Σίλερ και παρουσιάστε τα στην τάξη σε μορφή PowerPoint.

Μια Μεσόγειος... μουσική: Η μουσική της Ελληνόφωνης Κ. Ιταλίας

Τραγούδι

Καληνύφτα

Παραδοσιακό Κάτω Ιταλίας

$\text{♩} = 97$

Τι ενγκλυ - τσέ-α τού-ση νύ - φτατ'εν ώ ρια

Ι-βω ε πλώ-νω πε - ντισέ-ο-ντα σε σέ-να_ εις τη φε - νέ-στρα α την α - γά-πη μου

Ι τσηκαρ-διάςμουσου νοί-φτωτην πέ-να λαρι ό, λαρι ό,λα λέ ρο, λαρι ό, λαρι ό,λα

λά λαρι ό, λαρι ό,λα λέ ρο λαρι - ό λαρι ό,λα λα. Λαρι λα Fine Ι-βω ε

Ιβώ έ πλώνω πεντισέοντα σε σένα,
τσε για σένα ψυχή μου αγαπώ,
μα που πάω, που σύρνω, που στέω
εις τη καρδιά μου πάντα σένα βαστώ.
Λαριό ...

Και σου μάι μ' αγάπησε ώρια μου,
έ σου πόνησε μάι άσε μένα,
είττα χείλη σου άνοιτσε μάι
πει τα λόγια τσ' αγάπη(ς) βλοημένα.
Λαριό ...

Κ' είττ' αμμάι σου, άτσε μάγο γκλυτσεό,
εν άνοιτσε μάι για μένα φτεχό,
μα που πάω, που σύρνω, που στέω
εις τη καρδιά μου πάντα σένα βαστώ.
Λαριό ...

Αμμάι: μάτι
Γκλυτσεά: γλυκιά
Ε: δεν
Είττα: εκείνα
Ιβώ: εγώ
Μάι: ποτέ
Νοίφτω: ξεδιπλώνω

Πένα: πόνος
Πλώνω: κοιμούμαι
Πεντισέοντα: σκεπτόμενος
Φενέστρα: παράθυρο
Φτεχό: φτωχό
Ωρια: ωραία

Πηγή Παρτιτούρας: Ανθολόγιο Μουσικών Κειμένων Α', Β' και Γ' Γυμνασίου. Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Αθήνα: ΟΕΒΔ, σ. 149.

ΚΑΛΗΝΥΦΤΑ
Παραδοσιακό ελληνόφωνης Κάτω Ιταλίας

Τι_εν' γκλυ - τσε_α τού - ση νύ - φτα τ'_εν - ώ - ρια τσε - βώ_ε πλώ - νω πεν -

σε_ο - ντα σ'_ε - σε - να, τσ'_ε - τού μπει στη φε - νέ - στρα σου_α - γά - πη μου

της καρ - δί - ας μου σου 'νοί - φτω τη πέ - να. Λα λα λα λα λα λα λα

λέ ρο λα λα λα λα λα λα λα Λα λα λα λα λα λα λα λέ ρο λα

λα λα λα λα λα Λα λα λα λα λα λα λα λέ ρο λα λα λα λα λα λα λα

λα Λα λα λα λα λα λα λα λέ ρο λα λα λα λα λα λα λα

Εβώ πάντα σ' εσένα πενσέω
γιατί σένα φουχή μου' γαπώ
τσαι που πάω που σύρνω που στέω,
στη καρδιά μου πάντα σένα βαστώ.
Λα λα λα...

Καληνύφτα σε' φήνω τσαι πάω
πλάια σου 'τι' βω πίρτα πρικό
τσαι που πάω που σύρνω που στέω,
στη καρδιά μου πάντα σένα βαστώ.
Λα λα λα...

Απόδοση των δύο πρώτων στροφών
στη νεοελληνική γλώσσα:

Πόσο είναι γλυκιά αυτή η νύχτα, πόσο είναι όμορφη!
Κι εγώ δεν κοιμάμαι γιατί σκέφτομαι εσένα
Και μπρος στο παραθύρι της αγάπης μου
σου ξεδιπλώνω τον πόνο της αγάπης μου.

Εγώ σκέφτομαι πάντα εσένα
γιατί εσένα ψυχή μου αγαπώ
Κι όπου πάω, κι όπου σταθώ
στην καρδιά μου πάντα εσένα βαστώ.

Πηγή Παρτιτούρας: Μουσική Ε' Δημοτικού, Βιβλίο Εκπαιδευτικού. Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Ελλάδας, Αθήνα: ΟΕΒΔ, σ. 90.

Καληνύφτα - Μετάφραση:

Πόσο είναι γλυκιά αυτή η νύχτα
πόσο είναι όμορφη, και δεν κοιμάμαι
γιατί σκέφτομαι εσένα
και μπρος στο παραθύρι της αγάπης μου
σου ξεδιπλώνω τον πόνο της καρδιάς μου

Λαριό λαριό λαλέρο...

Εγώ δεν κοιμάμαι γιατί σκέφτομαι
εσένα
κι εσένα, ψυχή μου αγαπώ
κι όπου πάω κι όπου σταθώ
στην καρδιά μου εσένα βαστώ
Λαριό λαριό λαλέρο...

Κι εσύ ποτέ δεν μ' αγάπησες, ωραία μου
δεν πόνεσες ποτέ σου για μένα
κείνα τα χείλια σου ποτέ δεν άνοιξαν
να πουν τα λόγια της αγάπης τα
βλογημένα

Λαριό λαριό λαλέρο...

Και κείνο το μάτι σου το μάγο, το γλυκό
ποτέ δεν κοίταξ' εμένα το φτωχό
μα όπου πάω κι όπου σταθώ
στην καρδιά μου πάντα σένα βαστώ

Οι ελληνόφωνοι της Νοτίου
Ιταλίας, εγκαταστάθηκαν
στην περιοχή τον 8ο π.Χ.
αιώνα.

Τώρα στην Απουλία και στην
Καλαβρία έχουν μείνει πολύ
λίγα χωριά, που κατοικούνται
από Έλληνες της Μεγάλης
Ελλάδας οι οποίοι μιλούν το
δικό τους ελληνικό ιδίωμα, τα
γκρεκάνικα ή γκρίκο.

Ελληνόφωνος στο Salento στις αρχές του 20ου αιώνα
(φωτό G. Palumbo).
Πηγή Εικονιστικού Υλικού: www.ecumenes-upatras.gr

Νομοί
Απουλίας (Puglia), Καλαβρίας
Σικελίας

Πηγή Εικονιστικού Υλικού: www.bestitalianschools.com

Περιοχή
Γκρεσία Σαλεντίνια,
Σαλέντο

Πηγή Εικονιστικού Υλικού:
<http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/3/35/GrikoSpeakingCommunitiesTodayV4.png>

Όργανα: βιολί, οργκανέτο, κιθάρα και ταμπουρέλο, cura cura.

Ταμπουρέλο

Πηγή: www.ipodenidelsole.it

Πηγή: www.cooperman.com

Οργκανέττο

Πηγή: www.prolocouta.it

Cura cura (τσούπα –τσούπα)

Παραδοσιακό όργανο που ανήκει στην οικογένεια των μεμβρανόφωνων. Παράγει ήχο με την τριβή ενός μακριού καλαμιού πάνω σε μια μεμβράνη που βρίσκεται τοποθετημένη πάνω σε ηχείο.

Πηγές Εικονιστικού Υλικού (δεξιά):
<http://www.rootsworld.com/griko/griko3.html>
<http://www.flickr.com/photos/intangibleheritagenetwork/with/244905423/>

Ταραντέλα Πίτσικα: ο πλέον χαρακτηριστικός παραδοσιακός χορός των ελληνοφώνων της Κάτω Ιταλίας.

Πηγή Εικονιστικού Υλικού: tarantulasdemexico.com

ΕΚΤΕΛΕΣΗ

Καληνύφτα (Παραδοσιακό Ελληνόφωνων χωριών της Κάτω Ιταλίας)

Ρε-

Αυλοί

Glockenspiel

Ντέφι

Μαράκες
(δύο, εναλλασσόμενες
δεξί - αριστερό χέρι)

Τρίγωνο

Detailed description: This system contains the first four measures of the piece. The flute part (Αυλοί) starts with a quarter rest, followed by eighth notes G4, A4, Bb4, C5, Bb4, A4, G4. The glockenspiel (Glockenspiel) has a whole rest in the first measure, then chords G4-Bb4, A4-C5, Bb4-A4, G4-F4. The tambourine (Ντέφι) has a quarter rest, then a quarter note G4, and rests with a slash in the last two measures. The maracas (Μαράκες) have a whole rest, then eighth notes G4, A4, Bb4, C5. The triangle (Τρίγωνο) has a whole rest, then quarter notes G4, A4, Bb4, C5.

5 Λα+

Ρε-

Αυλοί

Glock.

Ντέφι

Μαράκες

Τρίγωνο

Detailed description: This system contains measures 5 through 9. The flute part (Αυλοί) starts with a quarter rest, followed by eighth notes G4, A4, Bb4, C5, Bb4, A4, G4, then a quarter note G4, followed by a quarter rest. The glockenspiel (Glock.) has chords G4-Bb4, A4-C5, Bb4-A4, G4-F4, G4-Bb4, A4-C5, Bb4-A4, G4-F4. The tambourine (Ντέφι) has rests with a slash in all measures. The maracas (Μαράκες) have rests with a slash in all measures. The triangle (Τρίγωνο) has quarter notes G4, A4, Bb4, C5, Bb4, A4, G4.

Ακρόαση

- Ακούστε το τραγούδι «Καληνύφτα» και συμπληρώστε τον πίνακα που θα σας υποδείξει ο/η καθηγητής/τριά σας.

Ακρόαση από δίσκο: «Η Ελληνική μουσική Παράδοση της Κάτω Ιταλίας», Πελοποννησιακού Λαογραφικού Ιδρύματος (1981).

Δομή	Όργανα	Φωνή/νες Σόλο/Ομάδα	Ταχύτητα	Ένταση	Ελληνικές Λέξεις
Νόημα Τραγουδιού					

Ακρόαση από δίσκο: “Mediterranean Crossroads”, Ghetonia (2012)

Δομή	Μουσικά Όργανα	Τραγούδι	Ρυθμική Αγωγή	Δυναμική Αγωγή

Σύνθεση Τραγουδιού

Οδηγίες:

Σας δίνονται στίχοι στη διάλεκτο γκρίκο για μελοποίηση.

Χρησιμοποιήστε:

- μέτρο 2/4
- Ρε ελάσσονα κλίμακα: ρε, μι, φα, σολ, λα, σιβ, ντο ρε
- αξίες – παύσεις: όλες όσες γνωρίζετε
- κάθε συλλαβή να αντιστοιχεί σε μία νότα της μελωδίας σας

Ομάδες:

A: μελοποίηση στίχων, ενορχήστρωση, σόλο φωνή

B: ρεφρέν, ενορχήστρωση, ομάδα

Γ: χορός ταραντέλα πίτσικα

Μορφή Εκτέλεσης Τραγουδιού:

Στροφή 1 ^η Ομάδα A Σόλο+Ενορχ. Φράση A 8μ. Αργά	Στροφή 2 ^η Ομάδα A Σόλο+Ενορχ. Φράση A´ 8μ. Αργά	Ρεφρέν Ομάδα B Ομάδα+Ενορχ. Φράση B + B´ 8μ. + 8μ. Γρήγορα	Στροφή 3 ^η Ομάδα A Σόλο+Ενορχ. Φράση A 8μ. Αργά	Στροφή 4 ^η Ομάδα A Σόλο+Ενορχ. Φράση A´ 8μ. Αργά	Ρεφρέν Ομάδα B Ομάδα+Ενορχ. Φράση B + B´ 8μ. + 8μ. Γρήγορα – Accelerando
<p>X O P O Σ Ενορχήστρωση: Ταμπουρέλλο, Κιθάρα, Αυλοί, Ακορντεόν</p>					

Στίχοι για μελοποίηση:

1. Diavica azze miao òria ghetonia
ce ida tin agari 'so zzilo

(Διάβαιν' από γειτονιά ωραία
και είδα την αγάπη στα ψηλά)

2. i'stine pu potizze ti' mmerodia
min bucaleddha irite to nerò

(Πότιζε λουλούδια μυρωδάτα
με το νεράκι να τα ξεδιψά)

Ρεφρέν: ΟΛΟΙ: Λαριό λαριό λαλέρο

3. c'ivo votistim'olo ma ti' cardia
da mmu na ffiuru ja na miristò

(Της ζητώ και 'γω με την καρδιά μου
ένα λουλούδι για να μυριστώ)

4. cini votastim'olo ma ti' ccuruna
tis pianni to' ffiuru pianni ti' rpatruna

(Κι αυτή μ' απαντά με το λουλούδι
παίρνεις την αφέντρα και κυρά.)

Ρεφρέν: ΟΛΟΙ: Λαριό λαριό λαλέρο

Αξιολόγηση!

Σύνθεση Τραγουδιού		
	Ομάδα Α΄	Ομάδα Β΄
Μελωδία		
Μελοποίηση Στίχων		
Ενορχήστρωση		
Χορός		

Κρυπτόλεξο

- Βρείτε τις λέξεις που σας δίνονται στο Κρυπτόλεξο.

Τ	Γ	Ω	Ψ	Χ	Σ	Σ	Γ	Μ	Λ
Τ	Α	Μ	Π	Ο	Υ	Ρ	Ε	Λ	Ο
Γ	Κ	Ρ	Ι	Κ	Ο	Ι	Υ	Χ	Ν
Ε	Λ	Λ	Α	Δ	Α	Μ	Ξ	Δ	Ι
Σ	Α	Λ	Ε	Ν	Τ	Ο	Ζ	Θ	Τ
Α	Μ	Α	Π	Ι	Τ	Σ	Ι	Κ	Α
Μ	Λ	Ο	Α	Δ	Β	Ε	Σ	Υ	Λ
Α	Π	Ο	Υ	Λ	Ι	Α	Λ	Ι	Ι
Δ	Ι	Ο	Ν	Υ	Σ	Ο	Σ	Α	Α

ΤΑΡΑΝΤΕΛΑ
ΓΚΡΙΚΟ
ΕΛΛΑΔΑ

ΤΑΜΠΟΥΡΕΛΟ
ΣΑΛΕΝΤΟ
ΔΙΟΝΥΣΟΣ

ΠΙΤΣΙΚΑ
ΙΤΑΛΙΑ
ΑΠΟΥΛΙΑ

Εδώ είναι Βαλκάνια!

Εκτέλεση

Rhythms for A

ΡΥΘΜΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

Bass Drum

Cymbals

Snare Drum

Tambourine

Rhythm For B

B. D.

Cym.

S. D.

Tamb.

Πολιτικός Χάρτης Βαλκανικής Χερσονήσου

Πηγή Χάρτη: digitalschool.minedu.gov.gr

Τραγούδι

BULGARIA

Petros Kizas

A

♩=300

Dm Gm Dsus4 Gm DmGm

6 Dmsus4 Dm Gm Dmsus4 Gm DmGm

10 Dmsus4 Dmsus4 7 Gm7 Dmsus4Dm/7

B

14 Gm7 Dm Drum fill Am7

Δι-σκοι τυ μπα-νο
Στα βα-λκα νι-α η

17 Am 7 G Am G Am

σνε - αρ και ντε - φι στο bu - lγα - ριαμου φτια - χνουντο κε - φι
μπα - ντα - να παι - ζει βα - λε κι αλ - λο κρα - σι στο τρα - πε - ζι

20 Dm Amsus4 Dm Amsus4

Βου - λγα - ρι - α Ελ - λα - δα Σερ - βι - α Μου - ρο - βου - νι - ο
Κι ε - να - κομ - μα τι - α πο την Τουρ - κι - α μα παν 'α - πο - λα η

23 G Amsus4 Am Back to A

και Ρου - μα - νι - α
Μα - κε - δο - νι - α

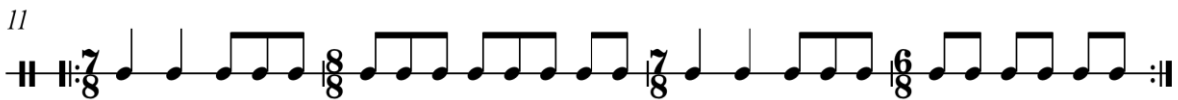
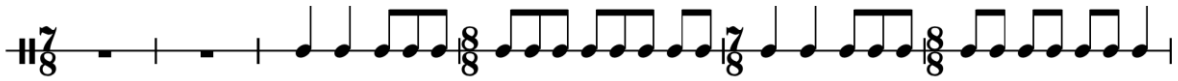
2003

Ρυθμική Παρτιτούρα

«Bulgaria» (Μέρος Α')

Σύνθεση – Ενορχήστρωση: Πέτρος Κίζας

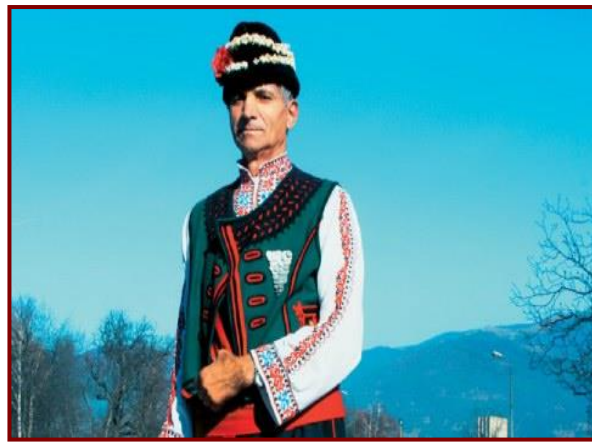
Στίχοι: Μαρίνος Νεοφύτου

- Εντοπίστε τη Βουλγαρία στον χάρτη!

Πηγή Χάρτη: mapsof.net

Βούλγαρος με την παραδοσιακή του στολή

Πηγή Εικονιστικού Υλικού: www.ethnos.gr/

Οι σημαίες της Βουλγαρίας και της Κύπρου

Πηγή Εικονιστικού Υλικού: crossed-flag-pins.com

Εκτέλεση

BULGARIA

ΘΕΜΑ Β

Συνθεση-Ενορχήστρωση
Πέτρος Κιζας
Στιχοι-Μαρινος Νεοφτου

Recorder

Piano

Bass Guitar

Alto Metallophone

Snare Drum

Triangle

Bass Drum

Cymbals

Tambourine

Am7 Am 7

Δι - σκoi τυ μπα - νο
Στα βα - λκα νι - α η
σνε - αρ και ντε - φι
μπα - ντα - να παι - ζει

7/8 7/8 7/8

2

3

T. Rec.

Pno.

Bass

Alto Met.

S. D.

Tri.

B. D.

Cym.

Tamb.

στο bu - lga - ría μου φτια - χνουντο κε - φι
βα - λε κι αλ - λο κρα - σι στο τρα - πε - ζι

7/8

5

T. Rec.

Pno.

Bass

Alto Met.

S. D.

Tri.

B. D.

Cym.

Tamb.

Dm

Amsus4

Dm

Βου - λγα - ρι - α Ελ - λα - θα Σερ - βι - α
 Κι' ε - να - κομ - μα - τι - α πο την Τουρ - κι - α

7

T. Rec.

Pno.

Bass

Alto Met.

S. D.

Tri.

B. D.

Cym.

Tamb.

Amsus4 G Amsus4 Am

Μαυ - ρο - βου - νι - ο και Ρου - μα - νι - α
 μα παν' α - πο - λα η Μα - κε - δο - νι - α

7/8 15/8

Ακρόαση Θρακιώτικος «Μαντηλάτος»

1. Ο Θρακιώτικος «Μαντηλάτος»:

Έχει ταχύτητα: (α) αργή (β) μέτρια (γ) γρήγορη
Έχει ένταση: (α) δυνατή (β) σιγανή (γ) μέτρια
Είναι χορός: (α) ήρεμος (β) ζωηρός

2. Χτυπήστε τον σταθερό παλμό του χορού και απαντήστε:

Η διάταξη του μέτρου είναι: (α) 2-2-3 (β) 3-2 (γ) 3-3

3. Γράψτε τον σταθερό παλμό του μέτρου:

4. Άρα, έχει μέτρο: (α) 7/8 (β) 5/8 (γ) 6/8

5. Στην αρχή του χορού ακούγεται ένα όργανο με χαμηλό ήχο που υποστηρίζει ρυθμικά τον χορό. Σε ποια κατηγορία οργάνων ανήκει αυτό το όργανο;

(α) ιδιόφωνα (β) χορδόφωνα (γ) αερόφωνα (δ) μεμβρανόφωνα

6. Στη συνέχεια, ακούγεται η μελωδία. Σε ποια κατηγορία οργάνων ανήκουν τα όργανα που την εκτελούν;

(α) ιδιόφωνα (β) χορδόφωνα (γ) αερόφωνα (δ) μεμβρανόφωνα

7. Στο 01:18, σε ποια κατηγορία οργάνων ανήκει το όργανο που εκτελεί αυτή τη φορά τη μελωδία;

(α) ιδιόφωνα (β) χορδόφωνα (γ) αερόφωνα (δ) μεμβρανόφωνα

8. Στο 01:15, ποιο όργανο εκτελεί έντονα ρυθμικά σχήματα;

9. Σας δίνονται οι πιο κάτω εικόνες. Σύμφωνα με τις πιο πάνω απαντήσεις σας, ποιο όργανο εκτελεί:

(α) τον ρυθμό;

(β) τη μελωδία στην αρχή;

(γ) τη μελωδία στο 01:18;

Νταούλι

Πηγές Εικόνων: paradoxon.gr fr.

Γκαντούλκα

wikipedia.org

Καβάλ

istanbul-city.fr

10. Ποιο όργανο στην Κυπριακή παραδοσιακή μουσική έχει αντίστοιχο ρόλο με το νταούλι;

.....

11. Ποιο όργανο στην Κυπριακή παραδοσιακή μουσική έχει αντίστοιχο ρόλο με το καβάλ;

.....

12. Το όργανο που έχει αντίστοιχο ρόλο με το γκαντούλκα στην Κυπριακή παραδοσιακή μουσική είναι το

	Όργανα Ακρόασης	Όργανα Κυπριακής Παραδοσιακής Μουσικής
Ρυθμού		
Μελωδίας		

Διαλογική Αντιπαράθεση (Debate!!!)

Χωριστείτε σε δύο ομάδες. Με επιχειρήματα, η μία ομάδα να υποστηρίξει και η άλλη να απορρίψει την πιο κάτω θέση:

«Η Κυπριακή παραδοσιακή μουσική συγγενεύει με τη μουσική των Βαλκανίων».

Σημειώστε τα επιχειρήματά σας!

-
-
-

Δημιουργική Εργασία

1. Χρησιμοποιήστε τα μέτρο 7/8 και 8/8 και γράψετε τον ρυθμό της φράσης. Ο κάθε στίχος διαρκεί ένα μέτρο (δηλ. έχετε μια 4μετρη φράση).

Δίσκο ντέφι κτύπησε
κτύπησε και τις κλάβες
όλα να 'ναι έντονα
πανηγύρι και χορός!

- Κτυπώντας απαλά παλαμάκια βρείτε τον σταθερό παλμό.
 - Θα βοηθήσει αν κάποιος/α από εσάς απαγγείλει ρυθμικά τη φράση ενώ οι υπόλοιποι συνεχίζουν να κτυπάνε απαλά τον παλμό.
 - Αντιστοιχίστε τις συλλαβές με ρυθμικές αξίες. Γράψτε τον ρυθμό της φράσης στην πρώτη γραμμή που σας δίνεται πιο κάτω. Μην ξεχάσετε να σημειώσετε το μέτρο.
2. Μελοποιήστε τον ρυθμό που γράψατε χρησιμοποιώντας τις νότες ρε – μι – φα – σολ – λα. Εκτελέστε τον με κάποιο μελωδικό όργανο που έχετε στη διάθεσή σας και μοιάζει με καβάλ.
 3. Συνοδέψτε τη μελωδία σας με ισοκράτημα στη νότα ρε που θα εκτελείται καθ' όλη τη διάρκεια της μελωδίας σας. Δώστε όποιο ρυθμό εσείς επιθυμείτε, που να ταιριάζει όμως με το μέτρο των στίχων.
 4. Συνοδέψτε τη μελωδία σας με κάποιο κρουστό του οποίου ο ήχος να προσομοιάζει με το νταούλι. Δώστε ό,τι ρυθμό εσείς επιθυμείτε, που να ταιριάζει όμως με το μέτρο των στίχων.
 5. Κάνετε δοκιμές και εκτελέστε τη μελωδία σας ζωηρά, γρήγορα και δυνατά!
 6. Μην ξεχάσετε την ηχογράφηση των συνθέσεών σας!

Ρυθμός Στίχων

Μελωδία
(Καβάλ)

Ισοκράτημα

Ρυθμός
(Νταούλι)

Αξιολόγηση

	Ομάδα 1^η Ονόματα:	Ομάδα 2^η Ονόματα:	Ομάδα 3^η Ονόματα:	Ομάδα 4^η Ονόματα:
Μελωδία (ζωντανή; σωστός ρυθμός;)				
Ισοκράτης				
Νταούλι				
Εκτέλεση (Κατάλληλη ερμηνεία; Σωστή ταχύτητα; Συντονισμός ομάδας;)				
Ενορχήστρωση (επιτυχής επιλογή οργάνων;)				
Άλλα:				

Ο γύρος της Ελλάδας

6.1 Μουσικοί ρυθμοί στην Ελλάδα: Ζεϊμπέκικος

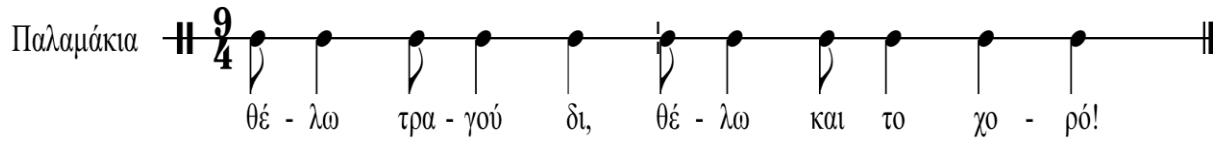
6.2 Με βιολί σαντουροβιόλι: Ελληνόφωνο πολυφωνικό τραγούδι

6.3 Ζυγίες και Κομπανίες: Κρητική παραδοσιακή μουσική

Μουσικοί ρυθμοί στην Ελλάδα: Ζεϊμπέκικος

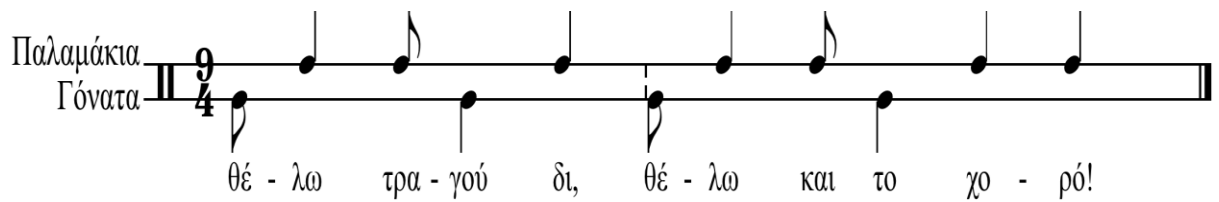
- Χρησιμοποιήστε το σώμα σας ως κρουστό!!!

Παλαμάκια $\frac{9}{4}$

θέ - λω τρα - γού δι, θέ - λω και το χο - ρό!

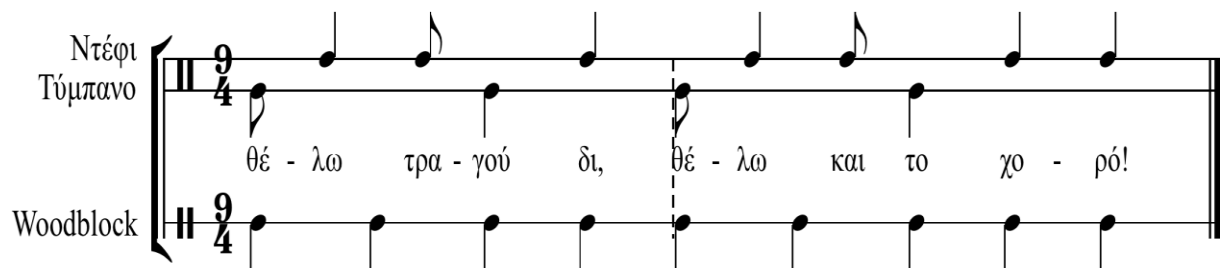
Παλαμάκια
Γόνατα $\frac{9}{4}$

θέ - λω τρα - γού δι, θέ - λω και το χο - ρό!

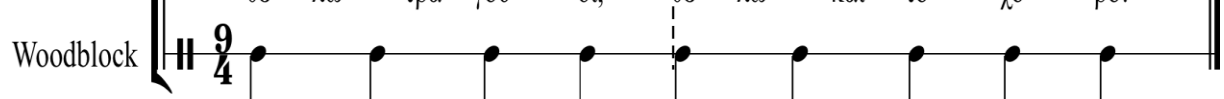
- Εκτελέστε με τους συμμαθητές/τριες σας την πιο κάτω ενορχήστρωση.

Ντέφι
Τύμπανο $\frac{9}{4}$

θέ - λω τρα - γού δι, θέ - λω και το χο - ρό!

Woodblock $\frac{9}{4}$

Τραγούδι

Ζεϊμπέκικο

Στίχοι - Μουσική: Διονύσης Σαββόπουλος
 Παρτιτούρα: Κωνσταντίνος Χριστοφόρου

Φωνή Α'

Φωνή Β'

3 C D Em
 Φ. Α' Μ' αε - ρο - πλά - να και — βα πό - ρια
 Φ. Β' Ι - πτά - με - νη παρ - θέ - να κά - νό - νας στους ε -

4 C D G B
 Φ. Α' και με τους φί - λους τους πα - λιούς
 Φ. Β' σπε - ρι - νου - ς Του Θε - ού η φω - νή γυ - ρί -

5 C D G C B
 Φ. Α' τρι - γυρ - νά - με στα σκο - τιά - δια
 Φ. Β' ζει — στο μυα - λό μας κί - ό - μως ε -

6 C B Em
 Φ. Α' κι ό - μως ε - σύ δεν μάς — α - κούς
 Φ. Β' σύ

7 D Em B
 Φ. Α' Δεν μάς α - κούς που τρα - γου - δά - με με φω - νές η - λεκ - τρι - κές
 Φ. Β' Σε υ - μνού -

8

Φ. Α' C D G

μες στις υ - πό - γει - ες στο - ές

Φ. Β' με μες στις υ - πό - γει - ες στο - ές με όρ - κους και γη - τίες

9

Φ. Α' C G B

Ω σπου οι τρο - χιές μας — συ - να - ντά - - νε

Φ. Β' ο σπου οι τρο χιές μας συ - να - ντά — νε τις βα - σι - κες σου τις αρ -

10

Φ. Α' B Am Em B Em

τις βα - σι - κές — σου τις — αρ - χές

Φ. Β' χες τις βα - σι - κές — σου τις — αρ - χές

Ο πατέρας μου ο Μπάτης ήρθε απ' τη Σμύρνη το εικοσιδυό
 κι έζησε πενήντα χρόνια σ' ένα κατώι μυστικό
 Σ' αυτό τον κόσμο όσοι αγαπούνε τρώνε βρώμικο ψωμί
 έλεγε ο Μπάτης μια Κυριακή
 Κι οι πόθοι τους ακολουθούνε υπόγεια διαδρομή

Χθες το βράδυ είδα έναν φίλο σαν ζωτικό να τριγυρνά
 πάνω στη μοτοσικλέτα και πίσω τρέχανε σκυλιά
 Σήκω ψυχή μου, δώσε ρεύμα, βάλε στα ρούχα σου φωτιά
 βάλε στα όργανα φωτιά
 Να τιναχτεί σαν μαύρο πνεύμα η τρομερή μας η λαλιά

- Συνοδέψετε το τραγούδι, παίζοντας τον ρυθμό και την αρμονία του, στον ρυθμό του ζεϊμπέκικου.

Ζεϊμπέκικο

Στίχοι - Μουσική: Διονύσης Σαββόπουλος
 Παρτιτούρα: Κωνσταντίνος Χριστοφόρου

Σι+

9/4

2

3

Ντο+ Ρε+ Μι-

Μ' αε-ρο - πλά - να και βα πό - ρια

4

Ντο+ Ρε+ Σολ+ Σι+

και με τους φί-λους τους παλιούς

5

Ντο+ Ρε+ Σολ+ Ντο+ Σι+

τρι - γυρ - νά - με στα σκο - τά - δια

6

Ντο+ Σι+ Μι-

κι ό-μως ε - σύ δεν μάς α - κούς

7

Ρε+ Μι- Σι+

Δεν μάς α κούς πουτρα γου-δά - με με φω νές η λεκ-τρι-κές

8

Ντο+ Ρε+ Σολ+

μες στις υ-πό - γειες στο ές

9

Ντο+ Σολ+ Σι+

Ω επου οι τροχιές μας — συνα ντά - - νε

10

Σι+ Ντο+ Μι- Σι+ Μι-

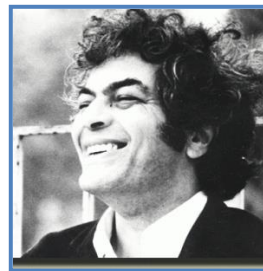
τις βα - σι - κές — σουτις — αρ - χές

Ακρόαση

«Το ζεϊμπέκικο της Ευδοκίας», Μάνου Λοΐζου
από την ταινία του Αλέξη Δαμιανού «Ευδοκία» (1971)

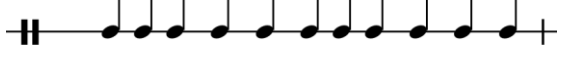

Αλέξης Δαμιανός (1921 – 2006)
ο σκηνοθέτης της ταινίας

Μάνος Λοΐζος (1937 – 1982)
ο συνθέτης της μουσικής της ταινίας

Πηγές Εικόνων: <http://beatrikn.wordpress.com/2009/05/04/αλέξης-δαμιανός-και-η-ευδοκία/>
<http://yiakoulis.com/people/manos-loizos/>

Μουσικά Στοιχεία του «Ζεϊμπέκικου της Ευδοκίας»;	Μέρος Α΄	Μέρος Β΄	Μέρος Γ΄	Μέρος Δ΄
Ποιο όργανο εκτελεί τη μελωδία; Α. Μπουζούκι Β. μπαγλαμάς Γ. Κιθάρα				
Ποιο όργανο συνοδεύει τη μελωδία; Α. Μπουζούκι Β. μπαγλαμάς Γ. Κιθάρα				
Ποιος από τους πιο κάτω ρυθμούς συνοδεύει τη μελωδία; Α. Β. Γ. Δ. 				

	Μέρος Α΄	Μέρος Β΄	Μέρος Γ΄	Μέρος Δ΄
<p>Ποια μελωδία έχει το κάθε μέρος;</p> <p>A.</p> <p>B.</p> <p>Γ.</p> <p>Δ.</p> 				
Τι μέτρο έχει το «Ζεϊμπέκικο της Ευδοκίας»;				
Τι μορφή έχει το «Ζεϊμπέκικο της Ευδοκίας»;				

Ποιο είναι το «νέο» και ποιο το «παλιό» ζεϊμπέκικο;

.....

.....

.....

.....

Εκτέλεση

Το Ζεϊμπέκικο της Ευδοκίας

Μάνος Λοΐζος

Ενορχήστρωση - Προσαρμογή: Αντωνία Φοράρη

La -

Fine

Αυλοί

Ευλόφωνο

Τουμπερλέκι

2

Αυλοί

Ευλ.

Τουμπ.

3

Αυλοί

Ευλ.

Τουμπ.

4

Re- La-

Αυλοί

Ευλ.

Τουμπ.

5 Re- La-

Αυλοί

Ευλ.

Τουμπ.

6 Re- La- Sol+ La-

Αυλοί

Ευλ.

Τουμπ.

7 Re- La- Sol+ La- Dal Segno al Fine

Αυλοί

Ευλ.

Τουμπ.

Συνθέστε το Ζεϊμπέκικο σας!!!

Έκταση: μία στροφή, δίστιχη

Μελωδία: μία μουσική φράση που επαναλαμβάνεται με κλείσιμο τη δεύτερη φορά στη νότα Λα.

Μέτρο: 9/4

Ρυθμός: «νέο» ή «παλιό» ζεϊμπέκικο

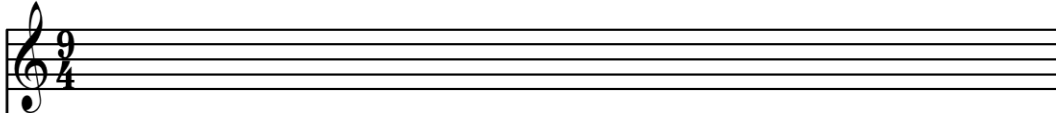
Προσθέστε:

- Ρυθμική συνοδεία
- Μελωδία: χρησιμοποιήστε τις νότες Λα – Ντο – Ρε – Μι
- Αρμονική συνοδεία: ίδια με τη ρυθμική συνοδεία με τις νότες Λα – Μι (συνήχηση, στον ρυθμό της ρυθμικής συνοδείας.
- Χορέψτε ζεϊμπέκικο!

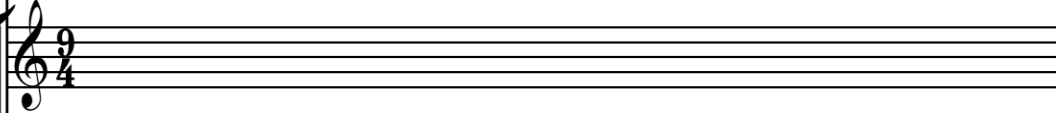
Στίχοι:

.....

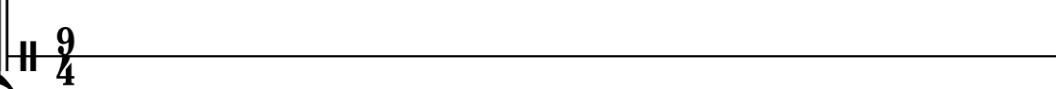
Μελωδία

Αρμονική Συνοδεία

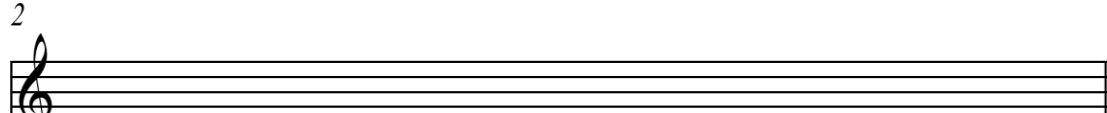

Ρυθμική Συνοδεία

2

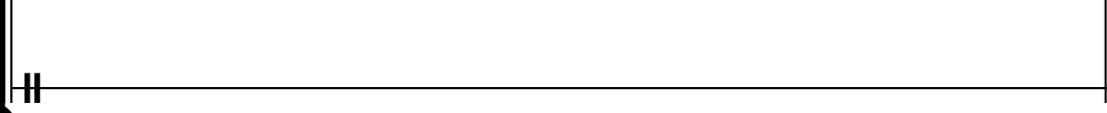
Μελ.

Αρμ.

Ρυθμ.

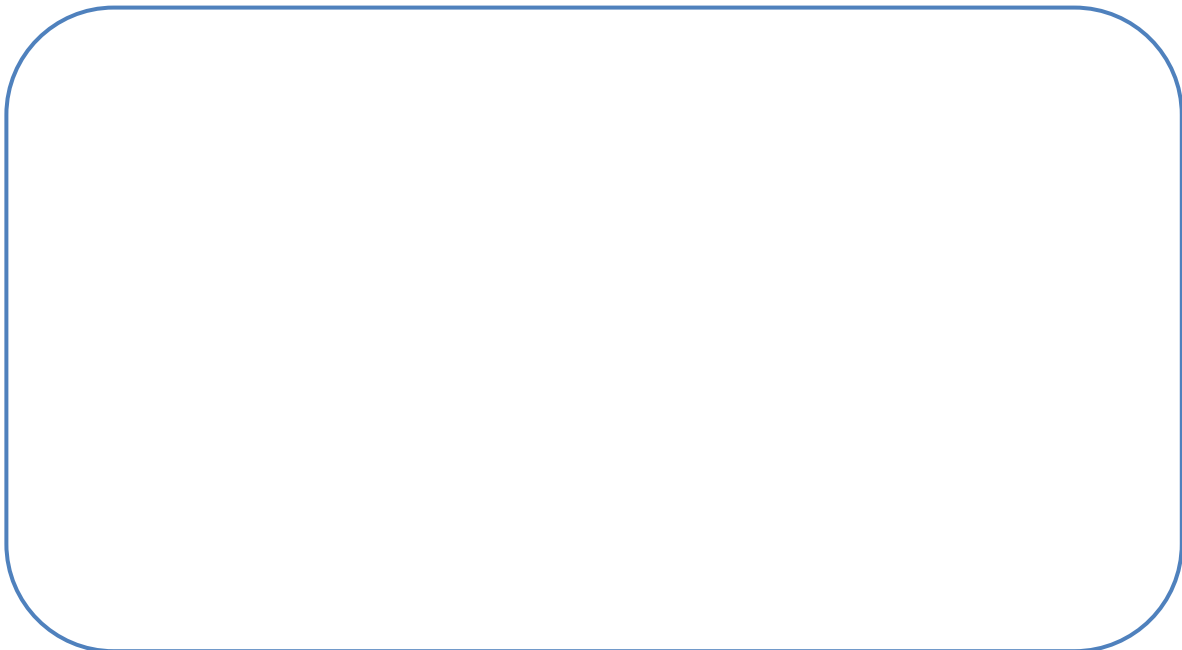

Αξιολογήστε... Ζεϊμπέκικα!!!

- Το ζεϊμπέκικο ποιας ομάδας σας άρεσε περισσότερο και γιατί;
Σχολιάστε: μελωδία, ρυθμική και αρμονική συνοδεία, εκτέλεση, στίχους, χορό, κ.ά.

- Πώς κρίνετε το ζεϊμπέκικο της ομάδας σας και γιατί;
Σχολιάστε: μελωδία, ρυθμική και αρμονική συνοδεία, εκτέλεση, στίχους, χορό, κ.ά.

Με βιολί σαντουροβιόλι: Ελληνόφωνο πολυφωνικό τραγούδι

Ακρόαση

«Γιώργο μας πήρε η Άνοιξη»
Ηπειρώτικο πολυφωνικό τραγούδι

Ακούστε προσεκτικά το τραγούδι και απαντήστε ανάλογα:

1. Το τραγούδι εκτελείται από:
Α. Όργανα
Β. Φωνές
Γ. Όργανα και Φωνές
2. Τραγουδούν:
Α. Άντρες
Β. Γυναίκες
Γ. Άντρες και Γυναίκες
3. Τραγουδούν:
Α. Στο ίδιο τονικό ύψος
Β. Σε διαφορετικό τονικό ύψος
4. Τραγουδούν:
Α. Διαφορετικές μελωδικές γραμμές
Β. Ίδιες μελωδικές γραμμές
5. Αρχίζουν να τραγουδούν:
Α. Όλοι ταυτόχρονα
Β. Σε διαφορετική χρονική στιγμή
6. Το θέμα του τραγουδιού είναι:
Α. Η ξενιτιά
Β. Ο γάμος
Γ. Οι κλέφτες και οι αρματολοί
7. Η διάθεση του τραγουδιού είναι:
Α. Χαρούμενη
Β. Λυπημένη
8. Σύμφωνα με τις πιο πάνω απαντήσεις σας, κάνετε μια γραφική παρτιτούρα του τραγουδιού.

*«Αυτά τα τραγούδια
ή τ' ακούς κι
ανατριχιάζεις ή δεν
μπορείς να τα
αντέξεις. Δεν
υπάρχει μέσος
όρος».*

Μιχάλης Γκάνας (από το
ένθετο του δίσκου «Τα
Πολυφωνικά της Ηπείρου,
Κτίσματα Πωγωνίου»).

Τραγούδι – Εκτέλεση

Ενορχήστρωση: Βιβή Γ. Κανελλάτου, © 2012

Δεροπολίτισσα

Πολυφωνικό Τραγούδι Νότιας Επαρχίας Πωγωνίου

Voice 1
Παρτής
Μώρ' Δε - ρο - πο - λί - τι - σα - α α μώρ' καη - μέ - νη μώρ' Δε - ε - ρο - πο -

Voice 2
Γυριστής
λί - τι - ι - σα μώρ' κα - η - μέ - νη μώρ' Δε - ε - ρο -

Voice 3
Ισοκράτες
λί - τι - σα μώρ' καη - μέ - νη μώρ' Δε - ε - ρο - πο -

λί - τι - ι - σα - α - α ζη... μώρ' ζη - λε - μέ - νη

πολί - τι - ι - σα ζη... μώρ' ζη - λε - μέ - νη

λί - τι - ι - σα - α - ζη... μώρ' ζή - λε - μέ - νη

Βάλ' το φέσι σου στραβά μωρ' καημένη,
βάλ' το φέσι σου στραβά ζη... μωρ' ζηλεμένη.

΄Σύ (ντ)α πας στην εκκλησιά μωρ' καημένη,
΄σύ (ντ)α πας στην εκκλησιά ζη... μωρ' ζηλεμένη.

Με λαμπάδες με κεριά μωρ' καημένη,
με λαμπάδες με κεριά ζη... μωρ' ζηλεμένη.

Και με μοσκοθυματά μωρ' καημένη,
και με μοσκοθυματά ζη... μωρ' ζηλεμένη.

Προσκύνα για τ' εμάς μωρ' καημένη,
για προσκύνα για τ' εμάς ζη μωρ' ζηλεμένη.

Για τ' εμάς τους Χριστιανούς μωρ' καημένη,
για τ' εμάς τους Χριστιανούς ζη... μωρ' ζηλεμένη.

Τι μας πλάκωσε η Τουρκιά μωρ' καημένη,
τι μας πλάκωσε η Τουρκιά ζη... μωρ' ζηλεμένη.

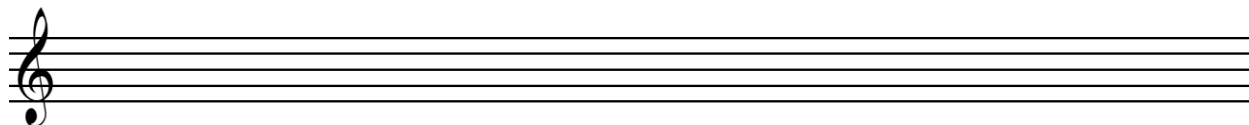
Κι όλη η Αρβανιτιά μωρ' καημένη,
κι όλη η Αρβανιτιά ζη... μωρ' ζηλεμένη.

Και μας σφάζουν σαν τ' αρνιά μωρ' καημένη,
και μας σφάζουν σαν τ' αρνιά ζη... μωρ' ζηλεμένη.

Σαν τ' αρνιά την Πασχαλιά μωρ' καημένη,
σαν τ' αρνιά την Πασχαλιά ζη... μωρ' ζηλεμένη.

Σαν κατσίκια τ' Αγιωργιού μωρ' καημένη,
σαν κατσίκια τ' Αγιωργιού ζη... μωρ' ζηλεμένη.

- Βάλτε τις νότες που χρησιμοποιούνται στο τραγούδι «Δεροπολίτισσα» στη σειρά, ξεκινώντας από τη νότα Ντο, και φτιάξτε την κλίμακα που δημιουργείται.

- Τι παρατηρείτε; Η κλίμακα αποτελείται από νότες και είναι

Παρτής

Γυριστής

Ακρόαση

Απόσπασμα από την εκπομπή «Μουσικό Οδοιπορικό», αφιέρωμα στην Ήπειρο, ΕΡΤ, 1977.
Το απόσπασμα γυρίστηκε στο χωριό Παρακάλαμος.

1. Ποια όργανα αποτελούν την ηπειρώτικη κομπανία;

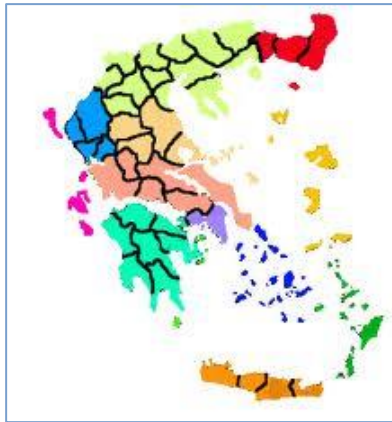
1.
2.
3.
4.

2. Σύμφωνα με την πιο πάνω απάντησή σας, ποιο όργανο έχει ρόλο:

1. Παρτή
2. Γυριστή
3. Ισοκρατών
4. Ρυθμικής συνοδείας

3. Ποιο από τα πιο πάνω όργανα είναι το μόνο που είναι πολυφωνικό;

4. Ποιο χρώμα έχει στον χάρτη η περιφέρεια της Ηπείρου;
Δείξτε την με βελάκι.

Πηγή Χάρτη: <http://diocles.civil.duth.gr/links/home/database/>

5. Ποια μεγάλη φυσιογνωμία της ελληνικής παραδοσιακής μουσικής φαίνεται στο βίντεο που παρακολουθήσατε;

Συνθέστε Ηπειρώτικα!

Χωριστείτε σε ομάδες των 5-6 ατόμων. Η κάθε ομάδα καλείται να γράψει και να μελοποιήσει πολυφωνικά μια στροφή για ένα πολυφωνικό ηπειρώτικο τραγούδι.

Εναλλακτικά, μπορείτε να μελοποιήσετε πολυφωνικά τους στίχους του τραγουδιού «Γιάννη μου το μαντήλι σου».

Το τραγούδι σας να έχει τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

- Δίστιχο
- Μορφή: α-α-β-β
- Έκταση: 6 ή 8 μέτρων
- Ενορχήστρωση: μπορείτε να έχετε μόνο φωνές ή φωνές και όργανα.
- Κλίμακα ντο ελάσσονα πεντατονική: Ντο – Μιβ – Φα – Σολ – Σιβ – Ντο
- Πρέπει να έχετε ρόλους:
 - Παρτή: κύρια μελωδία, να τραγουδά ολοκληρωμένους στίχους
 - Γυριστή:
 - διαστήματα 2ας και 4^{ης} κάτω από την τονική, δηλ. τις νότες Σιβ και Σολ
 - βηματική κίνηση προς την τονική, δηλ. το Ντο
 - να τραγουδά μόνο λέξεις και συλλαβές
 - Ισοκρατών: ισοκράτημα στην τονική, δηλ. τη νότα Ντο, να τραγουδά μόνο λέξεις
 - Μην ξεχνάτε: ο παρτής ξεκινά πρώτος και μετά μπαίνουν οι υπόλοιποι.

Γράψετε τη στροφή σας.

.....
.....

Μελοποιήστε και Ενορχηστρώστε τη στροφή σας, στην παρτιτούρα που σας δίνεται.

Παρτιτούρα ηπειρώτικου πολυφωνικού τραγουδιού

Παρτής

Γυριστής

Ισοκράτες

Ντέφι

5

Παρτής

Γυριστής

Ισοκράτες

Ντέφι

Αξιολόγηση Δημιουργικής Εργασίας

	Ομάδα Α´	Ομάδα Β´	Ομάδα Γ´	Ομάδα Δ´
Δόθηκε ο ρόλος του/των - Παρτή; - Γυριστή; - Ισοκρατών;				
Μπήκε/καν την κατάλληλη στιγμή - ο Παρτής; - ο Γυριστής; - οι Ισοκράτες;				
Χρησιμοποιήθηκαν τα σωστά διαστήματα για: - τον Παρτή; - τον Γυριστή; - τους Ισοκράτες;				
Αν υπήρχαν όργανα, δόθηκαν σωστά οι αντίστοιχοι ρόλοι - του Παρτή; - του Γυριστή; - των Ισοκρατών;				
Γράφτηκαν σωστά οι στίχοι, συλλαβές ή λέξεις για τον/τους: - Παρτή; - Γυριστή; - Ισοκράτες;				
Χρησιμοποιήθηκε σωστά η πεντατονική κλίμακα;				
Αποδόθηκε η λυπητερή και βαριά διάθεση του τραγουδιού;				
Αποδόθηκε γενικότερα το άκουσμα των πολυφωνικών τραγουδιών της Ηπείρου;				

Ζυγίες και κομπανίες: Κρητική παραδοσιακή μουσική

Εκτέλεση

Γρήγορο

Αυλοί

Μεταλλόφωνα

A.

M.

1^η Μαντινάδα

Χαίρομαι που είμαι Κρητικός και όπου σταθώ το λέω
με μαντινάδες χαίρομαι, με μαντινάδες κλαίω

2^η Μαντινάδα

Κλαίω, πονείς, πονώ και κλαις, κλαις και πονείς και κλαίω
Και καίγομαι και κλαις εσύ και καίγεσαι και κλαίω

3^η Μαντινάδα

Ως έχεις την απομονή, έχε και την ολπίδα
Με τον καιρό το γιασεμί αθεί και βγάνει φύλλα

4^η Μαντινάδα

Πουλιά κι' αηδόνια κελαηδούν εις τα παράθυρά σας
Να είναι καλορίζικα τα στεφανώματά σας

5^η Μαντινάδα

Ήθελα να' χα δύο καρδιές και πάλι να' χα κι' άλλη
Να σ' αγαπώ και με τις τρεις και λίγο να' ναι πάλι

Παραδοσιακός Κρητικός

Πηγή Εικόνας: sadentreprese.blogspot.com

Ακρόαση

Η Κρήτη και οι νομοί της
Πηγή Χάρτη: hellas.teipir.gr

Στο βίντεο που θα παρακολουθήσετε ακούγονται δύο μαντινάδες. Σας δίνονται οι στίχοι τους.

*Με τα φτερά μου εβγήκανε πολλά πουλιά στα ύψη (Χ2)
(πολλά πουλιά στα ύψη) κι έπεσα και δεν έσκυψε ένα να με ξανοίξει.*

Ένα σεφέρι κάνει ο αητός κι ένα σεφέρι η βιόλα (Χ2)
(κι ένα σεφέρι η βιόλα) και άλλο ένα ο άνθρωπος κι' ύστερα σβήνουν όλα.*

*Σεφέρι = εποχή, χρονική περίοδος, εδώ εν. κύκλος ζωής

1. Από πόσους στίχους αποτελείται η κάθε μαντινάδα;
2. Από πόσες συλλαβές αποτελείται ο κάθε στίχος της;
3. Οι πιο πάνω στίχοι (κυκλώστε το σωστό):
 - A. δημιουργούν πλεκτή ομοιοκαταληξία, δηλ. ο 1^{ος} στίχος ομοιοκαταληκτεί με τον 3^ο και ο 2^{ος} με τον 4^ο
 - B. δημιουργούν ζευγαρωτή ομοιοκαταληξία, δηλ. ο 1^{ος} ομοιοκαταληκτεί με το 2^ο και ο 3^{ος} με τον 4^ο
4. Ο τονισμός των στίχων είναι ως εξής (κυκλώστε το σωστό):
 - A. τονισμένο – άτονο $\frac{\text{---}}{\text{---}} \text{ } \text{---} \text{ } \text{---} \text{ } \text{---}$ \rightarrow τροχαϊκό μέτρο
 - B. άτονο – τονισμένο $\text{---} \text{ } \frac{\text{---}}{\text{---}} \text{ } \text{---} \text{ } \text{---}$ \rightarrow ιαμβικό μέτρο
5. Η μουσική που συνοδεύει τις μαντινάδες, δηλ. η κοντυλιά, έχει:
 - A. την ίδια συνεχώς μελωδία
 - B. διαφορετικές μελωδίες κάθε φορά
6. Ποιο όργανο εκτελεί την κοντυλιά που συνοδεύει τις μαντινάδες;

A. Βιολί

B. Κιθάρα

Γ. Κρητική λύρα

Δ. Λαούτο

Πηγές Εικόνων: narkalieutis.blogspot.com

el.wikipedia.org

erotokritos.gr

cretan-radio.gr

7. Συμπληρώστε τα κενά.

Οι μαντινάδες προέρχονται από την Αποτελούνται από στίχους και ο κάθε στίχος έχει συλλαβές. Οι στίχοι δημιουργούν μεταξύ τους ομοιοκαταληξία και ο τονισμός των στίχων είναι - Άρα, το μέτρο τους είναι Απαγγέλλονται ενδιάμεσα κάποιων σύντομων μουσικών φράσεων που ονομάζονται κοντυλιές ή απαγγέλλονται ταυτόχρονα με αυτές. Συνοδεύονται από τα μουσικά όργανα Πιθανά θέματα που μπορεί να έχουν είναι:

8. Γνωρίζετε τον Κρητικό πολιτισμό; Εξηγήστε τα πιο κάτω.

dimolog.blogspot.com

youkoufme.gr

otherside.gr

el.wikipedia.org

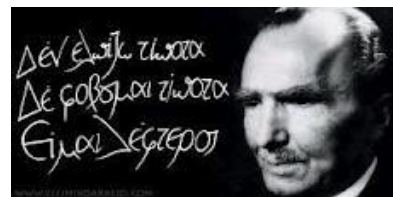
.....

<http://el.wikipedia.org/wiki/Ερωτόκριτος>

el.wikipedia.org

lightworker.gr

.....

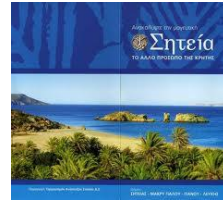
- Ακούστε τώρα ακόμα μια μαντινάδα και εντοπίστε (υπογραμμίζοντας) στους στίχους της τα στοιχεία που φαίνονται στις εικόνες. Στη συνέχεια, γράψετε σε τι αναφέρεται το καθένα, π.χ. γεωγραφία, ιστορία, πολιτισμός, περιβάλλον, θρησκεία, κ.λπ.

*Γεραπετρίτη μου βορρά και Μυρτιανέ μου αέρα (Χ2: φωνή + όλοι)
Σκορπίσετε τα βάσανα και τσι καημούς μου πέρα. (Χ1: όλοι)*

*Γεράπετρος αρχόντισσα στον κόσμο ξακουσμένη
Μέσα στα τριαντάφυλλα και στις ελιές κρυμμένη.*

*Στεία μου με τ' αμπέλια σου και Βιάννος με τσ' ελιές σου
Γεράπετρος με τσ' άνδρες σου και με τσι κοπελιές σου.*

*Ω! Παναγιά μου Γδοχιανή με τα πολλά καντήλια
Βλέπ(έ) μου την αγάπη μου να σου τα κάνω χίλια!*

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- Σχολιάστε
- Αναφέρετε τη ζυγιά που υπάρχει σε αυτή τη μαντινάδα.

Πηγές Εικονιστικού Υλικού:

1. filloelias.blogspot.com
2. pix.com.ua
3. ierapetralive.com
4. sitemaker.gr
5. sitia-news.blogspot.com
6. botanical-park.com
7. ricsartshop.com

Παλιός χάρτης Κρήτης και Κύπρου

Μήπως σας θυμίζουν κάτι από Κύπρο οι μαντινάδες;

.....
.....

Γίνετε για λίγο... Κρητικοί!

- Γράψετε μια δική σας μαντινάδα που θα έχει ως θέμα το σχολείο σας!
- Μπορείτε να αναφερθείτε σε ό,τι επιθυμείτε σχετικά με αυτό το θέμα.
- Προσέξτε να διατηρήσετε τη δομή που έχει μια μαντινάδα.
- Θα την συνοδέψετε με την κοντυλιά που έχετε ήδη μάθει στο μάθημα ως εξής:
Κοντυλιά - 1^{ος} στίχος – Κοντυλιά - 2^ο μισό του 1^{ου} στίχου μαζί με τον 2^ο στίχο – Κοντυλιά

Την ομάδα σας αποτελούν οι μαθητές/τριες:

.....
.....
.....
.....

Μαντινάδα

.....
.....

Μην ξεχνάτε!!!

Στην Ελληνική Παραδοσιακή Μουσική έχουμε:

Μέλος (Μουσική) – **Λόγος** (Ποίηση) – **Κίνηση** (Χορό).

Άρα, συνοδέψετε την μαντινάδα σας και με...Πεντοζάλη!

Αρχαίο Πήλινο Ομοίωμα

Πεντοζάλης

Η προέλευση των γρήγορων χορών της Κρήτης ανάγεται στους αρχαίους πυρρήχιους χορούς

Εικονιστικό Υλικό:
http://www.kritikamonopatia.gr/?page_id=4404

Τελικά έχετε τη λεβεντιά της Κρήτης; Ας το δούμε αμέσως τώρα!

1. Η μαντινάδα σας αποτελείται από δύο δεκαπεντασύλλαβους στίχους με ζευγαρωτή ομοιοκαταληξία σε ιαμβικό μέτρο;

2. Η κοντυλιά σας εκτελέστηκε με επιτυχία κατά τη γνώμη σας; Δικαιολογήστε.

Πηγή Εικόνας: johnantono.blogspot.com

3. Ακολουθήσατε τη μορφή που σας δόθηκε;

4. Τι κατά την γνώμη σας θα μπορούσατε να κάνετε καλύτερα; Εξηγήστε.

Ερωτήσεις	1η Ομάδα	2η Ομάδα	3η Ομάδα	4 ^η Ομάδα	5 ^η Ομάδα
1					
2					
3					
4					

- Στην ολομέλεια της τάξης, συζητήστε με τους/τις συμμαθητές/τριες σας:
 1. Από πού μπορεί να προέρχεται το κείμενο αυτό;
 2. Τι παρατηρείτε σε σχέση με τις μαντινάδες;
 3. Αν θέλετε, μελοποιήστε το με τους φίλους σας!

Ἦρθεν ἡ μέρα ἡ λαμπυρή, γλυκὺς καιρὸς ἀρχίζει, τοῦ Θραψανοῦ ἡ Παναγιά τὸ ριζικὸ ὀρίζει.
 Στοι δεκαπέντε τοῦ μινὸς ελαί' ἓνα σεργιάνι, γιὰ ν' ευχηθεῖτε τῶ παιδιῶ χαιράμενο στεφάνι.
 Σὺς 6 τὸ ἀπόγευμα στὴ δίκλιτο ἐκκλησία, ποὺ λέν' Μεσοσοπορίτισσα, δεσπάζει στὴν πλατεία.
 Ὁ Θόδωρος εἶν' φρόνιμος καὶ ρόδο ἡ Μαρία, καὶ τάξιμο στὴ Παναγιά κάναν' τὴν ευτυχία.
 Μετὰ ἀπ' τὸ μυστήριό εἰσαστε καλεσμένοι, εἰς τοῦ σχολείου τὴν αὐλὴ σὲ γλέντι μνημένοι.
 Σοφία λέν τὴ κοπελιά ποὺ θα τοὺς στεφανώσει, Γεωργιακάκη στὴ γενιά, με κρίση καὶ με γνώση.
 Μπῆτερα ἡ Βασιλικὴ Ἀντώνη Κατερινάκη, Μανώλης εἶναι ὁ μπαμπάς, Καίτη μαμὰ Χναράκη.
 Στους λαβυρίθους τῆς ζωῆς μίτος θὰ ν' οἱ ευχὲς σας, ἀνάσα τοὺς τὰ ὄνειρα κι ὅλες οἱ προσευχὲς σας.

© Μαρία Χναράκη

Πηγὲς Εἰκονιστικοῦ Ὑλικού:
 1. newsgallery.gr
 2. tro-ma-ktiko.blogspot.com
 3. geiasoy.blogspot.com

